

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ

ՏԵԴԵԿԱՏՎԱԿԱՆ, ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ԵՎ ՎԵՐԼՈՒԾԱԿԱՆ ՀԱՆՐԵՍ

1-2.2025

Հայաստանի
Հանրապետության
կրթության, գիտության,
մշակույթի և սպորտի
նախարարություն

Եվրոպական
Միություն

Մասնագիտական
կրթության և ուսուցման
զարգացման ազգային
կենտրոն

ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Իրավական նոր կարգավորումներ	5
Ունեցել ենք բարեհաջող ուսումնական տարի	7
Ոլորտային որակավորման շրջանակներ. մարտահրավերներ և հեռանկարներ	9
Խելացի ֆերմայի մոդել	11
Արծաթե մեդալ. Երիտասարդ խոհարարների միջազգային XI օլիմպիադա-2025	13
Միկրոորակավորումներ՝ Եվրոպայից դուրս. գործընկեր երկրների աշխատաժողով	14

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ուղղությունը՝ դեպի մարզեր	16
Իսպանիայից մինչև Հնդկաստան. կրթական նոր ծրագրեր	20

ՆԵՐԱՌԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ներառումը հնարավոր չէ պարտադրել. այն պետք է հասունանա հասարակության մեջ	23
--	----

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ՕՐԱԳԻՐ

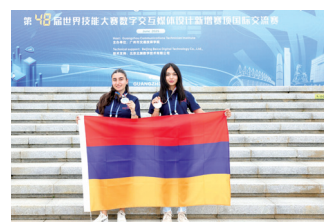
Երիտասարդների արտագաղթի նվազեցումը՝ գլխավոր առաքելություն	25
Առաքելությունը՝ ազնվագույն հայ մարդ ու լավ մասնագետ պատրաստել	29
Կրթական և գյուղատնտեսական նորարարությունների կենտրոն	36

ՄԿՈՒ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Արդյունքներ եվ ընթացիկ ծրագրեր	39
Ատեստավորված մանկավարժական աշխատողների աշխատավարձի բարձրացում	42

ԱՌԱՋԱԿՈՐ ՓՈՐՁ

Մրցունակության հավաստում միջազգային հարթակներում	43
Շրջանավարտները քոլեջի այցեքարտն են	46

ՓՈՐՁԱԳԻՏԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԵՏ

Կարևոր են գործատուների հետ համագործակցությունը և ոլորտի ֆինանսավորման ավելացումը	50
Արհեստական բանականության ներդրումը մասնագիտական կրթության և ուսուցման (ՄԿՈՒ) համակարգում	55
Կրթական գործընթացների արդյունքները երևան են գալիս տասնամյակներ հետո	58

ՎԱՐՊԵՏԱՑ ԴԱՍԵՐ

ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՈՒՄ	60
--------------------	----

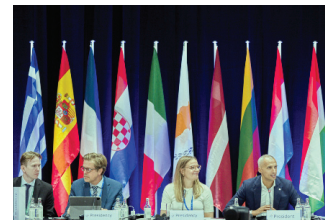
ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Իրական արդյունքները տեսանելի կլինեն օրենքի լիարժեք գործարկումից հետո	65
Ուսումնական հաստատությունն ու գործատուն նույն լեզվով չեն խոսում	69
Կրթության համակարգում աշխատելու համար պետք է լինել լավ մասնագետ եվ նվիրյալ	73

ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՕՐԱԿԱՐԳ

Ռազմավարական Նոր մոտեցումներ ՄԿՈՒ ոլորտում	80
--	----

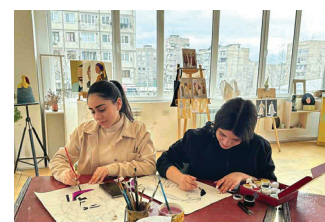
ԱՐՎԵՍՏ ԵՎ ՍՊՈՐՏ

Արվեստի եվ մանկավարժության մասին	84
Կամք, նպատակասլացություն, թիմային ոգի և հայրենասիրություն ձևավորող միջավայր	87

ԹՎԱՅՆԱՑՈՒՄ ԵՎ ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԻՋԱԿԱՅՐ

Նոր սերունդից շատ բան կա սովորելու	88
Ակտիվ թվայնացում միջին մասնագիտական կրթության համակարգում	93

Հարգելի ընթերցող,

21-րդ դարը մեր առջև բացել է նոր հորիզոններ և միաժամանակ ստեղծել նոր մարտահրավերներ: Տնտեսական հարաբերությունների արագ փոփոխությունը, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների արթնաց գարգացումը և գիտության նվաճումների կիրառումը մեր առօրյայում փոխել են ոչ միայն ապրանքների ու ծառայությունների բնույթը, այլև մարդու դերը դրանց ստեղծման գործընթացում: Այն, ինչ ժամանակին պահանջում էր ժամեր կամ նույնիսկ օրեր, այսօր մեթեմաներն ու ավտոմատացված համակարգերը կատարում են հաշված րոպեների ընթացքում: Տվյալ իրավիճակում, երբ տեխնիկական ստանձնում է մեծ մասշտաբով ֆիզիկական և մեխանիկական աշխատանքը, մասնագետին վերապահված է նոր առաքելություն: Լինել նորարար, ստեղծագործող, համակարգող և մրցունակ արդյունքի երաշխավոր: Այս համատեքստում միջին օղակի մասնագետների դերակատարումը դառնում է առավել քան կարևոր:

Ժամանակակից աշխատաշուկան այսօր պահանջում է մասնագետի հմտությունների և կարողությունների անընդհատ արդիականացում: Արդեն ապացուցված փաստ է, որ կրթական համակարգը միայնակ չի կարող հետևել այս փոփոխությունների տեմպին: Եթե երեկ պահանջված էր մեկ մասնագիտություն, ապա այսօր արդեն պահանջվում է բազմաբնույթ կարողությունների համադրություն՝ հաղորդակցական հմտություններից մինչև տեղեկատվական տեխնոլոգիաների տիրապետում: Այս պայմաններում կրթական համակարգը ակնկալում է տնտեսվարողների ակտիվ ներգրավվածություն:

Հայաստանը դարեր շարունակ հայտնի է եղել արհեստների և ծառայությունների մատուցման բարձր որակով: Մեր ժողովուրդը ստեղծել է ոչ միայն նյութական արժեքներ, այլև սահմանել աշխատանքի նկատմամբ առանձնահատուկ վերաբերմունք՝ հարգանք, նվիրվածություն և ստեղծագործականություն: Դարերից եկող այս ավանդույթի հիման վրա է պետք կառուցել ժամանակակից մասնագիտական կրթությունը, որովհետև արհեստական ներմուծված որևէ բան չի կարող արմատավորվել, եթե այն խորթ է տվյալ երկրի հողին ու ջրին, արևին ու բնությանը, կենսակերպին ու արժեքային համակարգին: Արդյունավետ և կայուն կարող է լինել միայն այն նորամուծությունը, որն ընդունվում է մարդկանց կողմից, համահունչ է նրանց մտածողությանը, սովորություններին և աշխարհընկալմանը: Ակնհայտ է, որ միայն ավանդույթներով առաջնորդվելը բավարար չէ: Անհրաժեշտ է համադրել ազգային փորձն ու արժեհամակարգը միջազգային առաջավոր մեթոդների ու զարգացման միտումների հետ: Միայն նման մոտեցումը կարող է ստեղծել կրթական այն միջավայրը, որում կծափորվի լիարժեք մրցունակ մասնագետը:

Միջին օղակի մասնագետը երկրորդական դերակատար չէ տնտեսության մեջ, ինչպես հաճախ փորձում են ներկայացնել: Նա այն հենասյունն է, որն ապահովում է երկրի մրցունակությունն ու կայուն զարգացումը: Իսկ այդ հենասյունը ձևավորվում է կրթական ճիշտ քաղաքականության, աշխատաշուկայի հետ սերտ համագործակցության և ազգային արժեքների ու միջազգային փորձի ներդաշնակ համադրությամբ:

Dear reader,

The 21st century has opened new horizons for us and at the same time created new challenges. The rapid changes in economic relations, the rapid development of information technologies, and the application of scientific achievements in our society have changed not only the nature of goods and services, but also the role of people in their creation. What once took hours or even days, today machines and automated systems perform in a matter of seconds. In this context, when technology is replacing physical and mechanical labor on a large scale, the craftsman is given a new mission: to be innovative, creative, coordinated, and a leader in competitive output. In this context, the role of middle-class professionals becomes more important than ever.

Today's labor market demands a constant updating of professional skills and abilities. It is a proven fact that the educational system alone cannot keep up with the pace of these changes. If once a single specialty was required, today a combination of diverse skills is required, from communication skills to the management of information technologies. In these conditions, the educational system requires the active involvement of economists.

For centuries, Armenia has been known for its high-quality craftsmanship and service provision. Our people have created not only material values, but also established a unique attitude towards work: respect, dedication, and creativity. Modern specialized education should be built on this centuries-old tradition, because nothing imported artificially can take root if it is alien to the soil and water, the sun and nature, the way of life and the system of values of a given country. Only those innovations that are accepted by people, are in harmony with their thinking, habits and globalization can be effective and sustainable. It is obvious that being guided by traditions alone is not enough. It is necessary to combine national experience and values with internationally recognized methods and development trends. Only such an approach can create an educational environment in which a fully competitive specialist will be formed.

The middle-class profession is not a secondary role in the economy, as is often tried to be presented: it is the pillar that ensures the competitiveness and sustainable development of the country. And that pillar is formed by the right combination of education, close cooperation with the labor market, and the harmonious integration of national values and international experience.

ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՆՈՐ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐ

ՀՀ կառավարության որոշմամբ իրավական նոր կարգավորումներ են սահմանվել մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների լիցենզավորման գործընթացում:

Կարգավորումը «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» նոր օրենքից բխող բարեփոխումների հերթական քայլն է՝ ուղղված կրթության և տնտեսության կապի ամրապնդմանը:

«Նախկինում գործող մոտեցմամբ մենք նույն լիցենզիայով, ըստ էության, և՛ գործունեության թույլտվություն էինք շնորհում, և՛ նաև միևնույն լիցենզիան գործում էր կոնկրետ ուղղությամբ, կոնկրետ որակավորման կրթական ծրագրի համար, որը բավարար ճկունություն չէր ապահովում: Օրինակ՝ ամեն առանձին որակավորման լիցենզիայի շնորհումը հնարավոր չէր դիտել իբրև բովանդակային գործընթաց», - Կառավարության նիստում հարցի զեկուցման ժամանակ նշել է ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարար Ժաննա Անդրեասյանը:

Լիցենզավորման երկաստիճան համակարգ

Առաջարկվում է ներդնել կրթական ծրագրերի լիցենզավորման երկաստիճան համակարգ. առաջինը վերաբերում է կրթական գործունեության իրականացման իրավունքի լիցենզավորմանը, իսկ երկրորդ՝ շնորհվող որակավորման լիցենզավորմանը:

«Գործունեության թույլտվություն ստանալու համար լիցենզիա տրամադրելիս առաջին հերթին կդիտարկվեն այնպիսի կարևոր գործոններ, ինչպիսիք են շենքային պայմաններն ու անհրաժեշտ ենթակառուցվածքները, որոնք պարտադիր նախապայման են ուսումնական հաստատության գործունեության համար: Ինչ վերաբերում է երկրորդ լիցենզիային, ապա այն կգործի կոնկրետ որակավորման շնորհման՝ կրթական կոնկրետ ծրագրի համար: Այստեղ մոտեցումը շատ ավելի բովանդակային է լինելու. կդիտարկվեն անհրաժեշտ դասախոսական կազմի առկայությունը, տվյալ որակավորմամբ կրթական ծրագիր իրականացնելու համար անհրաժեշտ պայմանների առկայությունը, որը թույլ կտա իրականացնել ավելի թիրախային և արդյունավետ կրթու-

թյան և ուսուցման գործընթաց», - ներկայացրել է ԿԳՄՍ նախարարը:

Ըստ նրա՝ կարևոր են հատկապես լիցենզավորման կարգի այն փոփոխությունները, որոնք ուղղված են մասնավոր հատվածի հետ համագործակցությանը: Մասնավորապես՝ լիցենզավորման կարգում առանձին կարգավորումներ են սահմանվում աշխատանքի վրա հիմնված ուսումնառության կազմակերպման վերաբերյալ՝ հստակեցնելով չափանիշները: Աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցում կազմակերպելու պարագայում ուսումնական հաստատության հիմնական աշխատակազմի համամասնությունը կարող է նվազեցվել մինչև 30%՝ ուսուցման գործընթացում ակտիվորեն ներգրավելով մասնավոր ոլորտում աշխատող մասնագետներին, որոնք ունեն պրակտիկ հմտություններ և գիտելիք, որն առանցքային է ՄԿՈՒ ոլորտի կրթության համար:

«Սա կարևոր ճկունություն է. գործատուի մոտ աշխատող մասնագետն իր հիմնական աշխատանքին զուգահեռ՝ կարող է ներգրավվել նաև պրակտիկ դասավանդման գործընթացում, և լիցենզավորման կարգի փոփոխությունն ընձեռնում է այդպիսի հնարավորություն: Լիցենզավորման գործող կարգավորումներով հստակեցված չէին նաև ուսումնաարտադրական, լսարանային և լաբորատոր տարածքների համապատասխանության պայմանները: Առաջարկվող փոփոխություններն ապահովում են անհրաժեշտ հստակեցումներ նաև այս ուղղություններով», - շեշտել է նախարար Ժաննա Անդրեասյանը:

Գործատուի մոտ աշխատող մասնագետն իր հիմնական աշխատանքին զուգահեռ՝ կարող է ներգրավվել նաև պրակտիկ դասավանդման գործընթացում, և լիցենզավորման կարգի փոփոխությունն ընձեռնում է այդպիսի հնարավորություն:

Մասնագիտական կրթության առաջին և երկրորդ մակարդակ

Նա նաև ընդգծել է ձևակերպումների՝ կրթության միջազգային դասակարգման համապատասխանեցման կարևորությունը: Մասնավորապես՝ «նախնական մասնագիտական արհեստագործական կրթական ծրագրերի» փոխարեն այսուհետ օգտագործվելու են «մասնագիտական կրթության առաջին մակարդակ», իսկ «միջին մասնագիտական կրթական

ծրագրերի» փոխարեն՝ «մասնագիտական կրթության երկրորդ մակարդակ» եզրույթները: Այսպիսով՝ ՀՀ կրթական աստիճանները համադրելի են դառնում կրթության միջազգային դասակարգիչներին:

6 ամիս ժամանակ՝ փոփոխություններին համապատասխանելու համար

«Լիցենզավորման մասին» օրենքի համաձայն, երբ փոխվում են լիցենզավորման պայմանները, պետք է առնվազն վեց ամիս ժամանակահատված նախատեսվի վերալիցենզավորման համար, և այդ ժամանակահատվածը պահպանված է: Ինչ վերաբերում է որակավորումների լիցենզավորմանը, ապա այն առաջին հերթին կսկսի գործել նոր կրթական ծրագրերի համար:

«Եթե որևէ քոլեջ դիմի որևէ նոր մասնագիտությամբ կրթություն իրականացնելու լիցենզիայի համար, ապա կգործեն լիցենզավորման նոր պայմանները՝ պահպանելով վեց ամիս ժամանակահատվածը, որպեսզի ուսումնական հաստատությունը հնարավորություն ունենա պայմանները համապատասխանեցնել սահմանված պահանջներին», - նշել է նախարարը:

Ժամանակն անդրեալանը նաև հիշեցրել է՝ պետական բյուջեի միջոցներով առանձին և բավականին զգալի հատկացումներ են նախատեսված նաև քոլեջների շենքերի և ուսումնաարտադրական բազաների թարմացման համար:

«Բացի այդ՝ գործատուների հետ աշխատանքի առումով էլ բավական ճկունություն է հաղորդվել. քոլեջը կարող է համագործակցել տվյալ ոլորտի գործատուների հետ և ուսուցման առնվազն մի մասը կազմակերպել գործատուների կողմից համապատասխան հարմարեցում ունեցող տարածքներում», - ասել է նախարարը:

Փոփոխությունների հիմնական նպատակը մասնագիտական կրթության և ուսուցման (ՄԿՈԻ) համակար-

«Նախնական մասնագիտական արհեստագործական կրթական ծրագրերի» փոխարեն այսուհետ օգտագործվելու են «մասնագիտական կրթության առաջին մակարդակ», իսկ «միջին մասնագիտական կրթական ծրագրերի» փոխարեն՝ «մասնագիտական կրթության երկրորդ մակարդակ» եզրույթները:

գի զարգացման խթանումն է: Նոր համակարգը հնարավորություն կտա արձագանքել աշխատաշուկայի պահանջներին, խթանել գործատուների մասնակցությունը կրթական գործընթացներում՝ ընդլայնելով սոցիալական գործընկերությունը և նպաստելով միջազգային ճանաչմանը: Հատուկ ուշադրություն է դարձվում աշխատանքի վրա հիմնված կրթության մոդելի ներդրմանը:

Legal regulations arising from the new law

By decision of the Government of the Republic of Armenia, new legal regulations have been introduced in the licensing process of vocational education and training institutions. This regulation constitutes another step in the reforms stemming from the new Law on "Vocational Education and Training," aimed at strengthening the linkage between education and the economy.

The primary objective of these changes is to advance the development of the vocational education and training (VET) system. The new framework is designed to ensure responsiveness to labor market demands, enhance employer engagement in educational processes, expand social partnership, and promote international recognition. Particular emphasis is placed on the introduction of a work-based learning model.

ՈՒՆԵՑԵԼ ԵՆՔ ԲԱՐԵՀԱԶՈՂ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի տեղակալ Արաքսիա Սվաջյանը նախնական և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների տնօրենների հետ հանդիպման ժամանակ ներկայացրել է 2024-25 ուսումնական տարվա արդյունքները:

Հանդիպմանը մասնակցել է նաև ԿԳՄՍՆ մասնագիտական կրթության և ուսուցման վարչության պետ Արմենուհի Պողոսյանը:

«Ունեցել ենք բարեհաջող ուսումնական տարի, որակավորման քննություններն ամփոփվել են հաջողությամբ: Նախորդ տարվա ցուցանիշներով՝ հիմնական դպրոցի շրջանավարտների յուրաքանչյուր երրորդը դիմել էր ՄԿՈՒ հաստատություն, ինչը շատ լավ ցուցանիշ է: Մասնագիտական կողմնորոշման ուղղությամբ աշխատանքները պետք է շարունակել: Հանրակրթության պետական չափորոշիչի ներդրման շրջանակում ութերորդ դասարանից ներդրված է «Մասնագիտական կողմնորոշում» խմբակը, որը նպատակ ունի սովորողներին ներկայացնել մասնագիտությունները: Մյուս կողմից՝ ունենք խնդիր, երբ բազմաթիվ երեխաներ չեն կողմնորոշվում մասնագի-

լուծությունը փաստում է, որ ընդունելության ցուցանիշները նախորդ տարիների համեմատ բարելավվել են ոչ միայն գերակա մասնագիտություններով, այլև ընդհանրապես՝ հիմնականում ըստ աշխատաշուկայի պահանջարկի:

Անդրադառնալով «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» նոր օրենքի կիրարկմանը՝ նախարարի տեղակալը շեշտել է, որ կարևորվում է

ՄԿՈՒ ընդունելությանն աջակցում է նաև գերակա մասնագիտություններով ուսումնառության համար պետության կողմից սահմանված բարձր կրթաթոշակը:

աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցման՝ դուրս համակարգով կրթության կազմակերպման զարգացումը, և այդ նպատակով խրախուսվում է մասնավոր հատվածի հետ ՄԿՈՒ հաստատությունների սերտ համագործակցությունը:

«Մասնավոր ընկերությունների հետ համագործակցությունը և համատեղ ծրագրերը պետք է դրական ազդեցություն ունենան ուսանողների ուսումնառության գործընթացի վրա՝ նպաստելով կրթության որակի բարելավմանը», - ընդգծել է Արաքսիա Սվաջյանը:

Անդրադառնալով մասնագիտական կարողությունների զարգացմանն ուղղված ծրագրերին՝ նախարարի տեղակալը նշել է, որ նախորդ տարի մեկնարկած ատեստավորման գործընթացն այս տարի կշարունակվի՝ ընդգրկելով նոր ուղղություններ:

«ՄԿՈՒ համակարգում դասավանդողների համար ատեստավորման երկու համակարգ է գործում. հանրակրթական առարկաներ դասավանդող մանկավարժների ատեստավորումն իրականացվում է հանրակրթության ոլորտի ընթացակարգերով, իսկ մասնագիտական առարկաներ կամ մասնագիտական

տական ընտրության հարցում, և այս առումով բոլեջները և ուսումնարանները լուրջ ու կարևոր անելիք ունեն», - դիմելով տնօրեններին՝ ասել է նախարարի տեղակալը:

Արաքսիա Սվաջյանի խոսքով՝ բոլեջների և ուսումնարանների ընդունելությանն աջակցում է նաև գերակա մասնագիտություններով ուսումնառության համար պետության կողմից սահմանված բարձր կրթաթոշակը: Նախարարի տեղակալը շեշտել է՝ բարձր կրթաթոշակը ուսանողները կարող են պահպանել համապատասխան առաջադիմությամբ սովորելու դեպքում: Միաժամանակ, իրավիճակի վեր-

մոդուլներ դասավանդող դասախոսների մասնագիտական կարողությունների զարգացումը՝ առանձին ընթացակարգով: ՄԿՈԻ համակարգում ատեստավորմանը նախորդում է մասնագիտական վերապատրաստումը, որը, կարծում եմ, կարևոր է», - ասել է նա՝

ընդգծելով, որ ատեստավորման գործընթացն աշխատավարձի շոշափելի բարձրացման հնարավորություն է ապահովում:

Արաքսիա Սվաջյանի խոսքով՝ մինչ ատեստավորումը, համապատասխան ուղղություններով դասավանդողները վերապատրաստման դասընթացների են մասնակցում, իսկ բուն ատեստավորումը կանցկացվի տարեվերջին:

Հանդիպմանն անդրադարձ է եղել նաև տրանսպորտային ծախսերի փոխհատուցման ծրագրին. «Ուրախալի է, որ ունենք բավականին մեծ հետաքրքրություն ՄԿՈԻ համակարգի նկատմամբ հատկապես մարզերում, որտեղ որոշ բնակավայրերում հասանելի չէ մասնագիտական կրթությունը, և տրանսպորտային ծախսերի փոխհատուցման հնարավորությունը նպաստում է այդ խնդրի լուծմանը»:

Մասնավոր ընկերությունների հետ համագործակցությունը և համատեղ ծրագրերը պետք է դրական ազդեցություն ունենան ուսանողների ուսումնառության գործընթացի վրա՝ նպաստելով կրթության որակի բարելավմանը:

Արաքսիա Սվաջյանը նաև ընդգծել է՝ նախատեսվում է ֆինանսավորման մոդելի փոփոխություն. «Ակնկալում ենք նաև ձեր դիտարկումներն ու առաջարկները, որոնք շատ կարևոր են գործուն և արդյունավետ մոդել ստանալու համար», - ասել է նա:

Հանդիպման ավարտին ներկաներն ուղղել են իրենց հուզող հարցերը, որոնք վերաբերել են ներառականությանը, ֆինանսավորման ձևաչափին, վարչական աշխատողների վարձատրությանը և այլն:

Համապատասխան բնակավայրի սովորողների համար տրանսպորտային ծախսերի փոխհատուցման հնարավորությունը բավականին մեծ հետաքրքրություն է առաջացրել ՄԿՈԻ համակարգի նկատմամբ:

It was a successful academic year

At a meeting with the directors of preliminary and middle vocational educational institutions, Deputy Minister of Education, Science, Culture and Sports Araksia Svajyan presented the results of the 2024–2025 academic year. According to the Deputy Minister, one-third of basic school graduates chose to continue their studies in vocational educational institutions. She attributed the growing interest in the VET system among students both to the work of career orientation clubs in general education schools and to the state scholarships allocated for priority specialties.

ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ. ՄԱՐՏԱՀՐԱՎԵՐՆԵՐ ԵՎ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐ

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության և ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի աջակցությամբ Մասնագիտական կրթության և ուսուցման զարգացման ազգային կենտրոնը (ՄԿՈԻԶԱԿ) կազմակերպել է «Ոլորտային որակավորման շրջանակներ» «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» նոր օրենքի ներքո» խորագրով երկօրյա աշխատաժողով:

Աշխատաժողովի հիմնական նպատակն է աջակցել 2024 թվականին ուժի մեջ մտած «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» նոր օրենքի դրույթների իրականացմանը, նպաստել հմտությունների բնութագրերի ու զբաղմունքների համապատասխանեցմանը ոլորտային որակավորումների շրջանակներին (ՈՈՀ): Զննարկումների առանցքում ՏՀՏ, թեթև արդյունաբերության և շինարարության ոլորտներն են:

Աշխատաժողովին մասնակցել են ՏՀՏ, թեթև արդյունաբերության և շինարարության ոլորտների, համապատասխան ոլորտը համակարգող քաղաքականություն մշակողների, ինչպես նաև տեղական և միջազգային փորձագետների շուրջ 80 ներկայացուցիչ:

Ոլորտային որակավորման շրջանակը գործիք է տնտեսության որոշակի ոլորտում որակավորումներ մշակելու, դասակարգելու և տրամադրելու համար ազգային կամ միջազգային մակարդակով՝ ըստ ուսումնառության արդյունքների որոշակի մակարդակների համար կիրառելի նկարագրիչների՝ գիտելիքի, հմտությունների և կարողունակությունների:

Աշխատաժողովին ներկա եղել և ողջույնի խոսքով հանդես է եկել ԿԳՄՍՆ մասնագիտական կրթության և ուսուցման վարչության պետ Արմենուհի Պողոսյանը: Անդրադառնալով ոլորտում նոր օրենքի ընդունմանը՝ նա ընդգծել է, որ այն նոր կարգավորումներ ու փոփոխություններ է նախատեսում օրենսդրական դաշտում, որոնցից մեկը որակավորումների ազգային համակարգի ներդրումն է, ինչը թույլ կտա լինել շատ ավելի ճկուն մասնագետների պատրաստման հարցում: «Ոլորտային որակավորումների շրջանակը շատ կարևոր համակարգ է դառնալու մասնագիտական կրթության և ուսուցման համար: Այս համակարգը պետք է միավորի կրթության, աշխատաշուկայի և տնտեսության ոլորտները՝ հնարավորինս արդյունավետ դարձնելով ոլորտում իրականացվող բարեփոխումները: Այժմ մշակվում է զբաղմունքների նկարագրի վրա հիմնված մի փաստաթուղթ, որի հի-

ման վրա կմշակվեն կրթական ծրագրեր ուսումնական հաստատությունների կողմից՝ լավագույնս արձագանքելով աշխատաշուկայի պահանջներին», - ասել է Արմենուհի Պողոսյանը՝ շնորհակալություն հայտնելով գործընկերներին համատեղ աշխատանքի համար:

Ոլորտային որակավորումների շրջանակի մարտահրավերների, խնդիրների և հեռանկարների մասին զեկույցով հանդես է եկել ԿԶՆԱԿ հիմնադրամի Մասնագիտական կրթության և ուսուցման զարգացման ազգային կենտրոնի տնօրեն Տաթևիկ Գասպարյանը:

Տաթևիկ Գասպարյանի բնորոշմամբ՝ ոլորտային որակավորումների շրջանակը նպատակ ունի ապահովելու որոշակի տնտեսական գործունեության մեջ ընդգրկված անձնակազմի համապատասխանությունը միջազգային մակարդակով ոլորտի որակավորման չափանիշներին: Ոլորտային որակավորումների շրջանակները մշակվում են ոլորտի ներկայացուցիչների, կրթական ծառայություններ մատուցողների և քաղաքականության մշակողների համագործակցությամբ:

2024 թվականին ընդունվել և ուժի մեջ է մտել «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» ՀՀ օրենքը, որը սահմանում է նոր մոտեցումներ և կարգավորումներ՝ ՄԿՈԻ կրթության բովանդակության մշակման հետ կապված: Ըստ օրենքի՝ անցում է կատարվում պետական կրթական չափորոշիչներից Որակավորումների ոլորտային շրջանակին, և մասնագիտական կրթական ծրագրերը մշակվում են դրանց պահանջներին համապատասխան: Այնուհետ, մասնագիտական ուսումնական հաստատությունները, համապատասխան գործառնությունների մասնակցությամբ ու նրանց առաջարկությունների հիման վրա, մշակում

ու հաստատում են համապատասխան մակարդակի որակավորումն ապահովող կրթական ծրագիրը, դրա ուսումնամեթոդական փաթեթը: Օրենքով սահմանվում է նաև՝ Մասնագիտական կրթությունը կազմակերպվում է հաստատության և տվյալ որակավորումների ոլորտի սոցիալական գործընկերների հետ համատեղ մշակած ու հաստատության հաստատած ուսումնառության մոդուլների և ուսումնական պլանների ժամանակացույցին համապատասխան:

Ըստ Տաթևիկ Գասպարյանի՝ Ոլորտային որակավորումների շրջանակների դերը մասնագիտական կրթության և ուսուցման մեջ ՄԿՈՒ ուսումնական ծրագրերը ոլորտի որակավորումների առանձնահատուկ պահանջներին համապատասխանեցնելն է, կարողությունների վրա հիմնված ուսուցումը և գնահատումը խթանելը, սովորողների շարժունությունը և մրցունակությունը բարելավելը, ցկյանս ուսումնառու-

թյանը և կարիերայի առաջխաղացմանը աջակցելը և այլն:

«Միջին մասնագիտական կրթության ոլորտում այս շրջանակների կիրառման առանցքային մի քանի առավելություններ կան: Դրանցից ամենակարևորն է գործատուների կողմից ՄԿՈՒ որակավորումների մասին առավել իրազեկված լինելը: Առանցքային առավելությունն է նաև կրեդիտների փոխանցման և նախընթաց ուսումնառության արդյունքների ճանաչման գործընթացների կանոնակարգումը և միջազգային հենանիշի և համադրելիության խթանումը», - ներկայացրել է Տաթևիկ Գասպարյանը:

Նա անդրադարձել է նաև այն հնարավոր խոչընդոտներին, որոնք կարող են առաջանալ ոլորտային որակավորումների շրջանակների ներդրման գործընթացն իրականացնելիս: Ըստ այդմ՝ ամենամեծ խոչընդոտներից կարող են լինել ոլորտային ասոցիացիաների, միությունների և այլ մասնագիտացված կառույցների սակավությունը կամ որոշ դեպքերում

դրանց բացակայությունը, ինչպես նաև մասնավոր հատվածի ներգրավման մոտիվացիայի պակասը, կրթական ծառայություններ մատուցողների ոչ բավարար իմացությունը և իրազեկվածությունը շրջանակների վերաբերյալ, դրանց մշակման և կազմակերպման գործընթացների ոչ բավարար ռեսուրսները, ոլորտների միջև թույլ կապը և ներդաշնակեցման պակասը, տեխնոլոգիական փոփոխություններին համընթաց՝ դրանց վերանայման և արդիականացման մարտահրավերները և այլն:

«Անկախ հնարավոր խոչընդոտներից՝ շրջանակներն առաջին հերթին հնարավորությունների մասին են: Դրանք նպաստում են պետություն-մասնավոր հատված համագործակցության խորացմանը, աշխատաշուկայի արդի պահանջներին ուղղված որակավորումների և զբաղմունքների վերջնարդյունքների հստակեցմանը, հաստատությունների և ոլորտային

կառույցների մարդկային կարողությունների հզորացման ապահովմանը», - ներկայացրել է Տաթևիկ Գասպարյանը: Նա առանձնակի կարևորել է նաև միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների և շրջանակներ մշակողների համագործակցության ամրապնդումն ու դրանց վերաբերյալ տեղեկատվության թափանցիկությունն ու հասանելիությունը:

Աշխատանքի և սոցիալական հետազոտությունների ազգային ինստիտուտի փոխտնօրեն Գառնիկ Աբրահամյանն էլ աշխատաժողովի համատեքստում ներկայացրել է զբաղմունքների դասակարգչի մշակման անհրաժեշտությունը:

«Աշխատանքի սոցիալական հետազոտությունների ազգային ինստիտուտը Հայաստանի Հանրապետության զբաղմունքների դասակարգիչը մշակող կառույց է: Արդեն իսկ առաջացել է անհրաժեշտություն դրանք վերանայելու, և այս տարի՝ մարտ ամսից սկսած, մեր ինստիտուտը ստանձնել է հանձնառություն՝ մշակելու զբաղմունքների դասակարգիչ: Որա-

կավորումների ոլորտային շրջանակն ուղղակիորեն փոխկապակցված է զբաղմունքների դասակարգչի հետ: Որակավորումը տվյալ ոլորտում առկա զբաղմունքներն են, դրանցից բխող գործառնությունները, գիտելիքը, կարողությունը, հմտությունը: Այս երկու փաստաթղթերը մեկը մյուսի հետ զուգահեռ աշխատող փաստաթղթեր են՝ միմյանց փոխլրացնող:

ՄԿՈՒՆ Նոր օրենքը թեև այս ոլորտին ուղղակիորեն չի առնչվում, բայց փոփոխությունը բերում է նրան, որ կարևորվում է զբաղմունքների դասակարգչի դերը ոլորտի համակարգման շրջանակներում: Պրակտիկ դաշտում գործատուների ակտիվ ներգրավումը մեզ պետք է թույլ տա հասկանալ աշխատաշուկայի պահանջները և դրան համապատասխան ապահովել այն կրթական գործընթացները, որոնք թույլ կտան որակյալ մասնագետներ պատրաստել, ուղարկել աշխատաշուկա, իսկ որակյալ մասնագետներն աշխատաշուկայում միանշանակ ազդելու են ինչպես տնտեսության, այնպես էլ ընդհանուր զարգացման վրա: Սա մեկ օրում իրականացվող աշխատանք չէ, և եթե մենք արդեն օրենսդրության մեջ այս ամենը ամ-

րագրել ենք, ապա պետք է ունենանք համարձակություն, հետևողականություն, որպեսզի հասնենք մեր նպատակին», - խոսքը եզրափակել է Աբրահամյանը:

Sectoral Qualifications Frameworks: Challenges and Prospects

With the support of the Ministry of Education, Science, Culture, and Sports of Armenia and UNESCO, the National Center for VET Development organized a two-day workshop entitled “Sectoral Qualifications Frameworks under the New Law on Vocational Education and Training”.

The workshop aimed to align skill profiles and occupations with sectoral qualifications frameworks. The key sectors discussed were ICT, light industry, and construction.

ԽԵՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՖԵՐՄԱԾԻ ՄՈՂԵԼ

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի տեղակալ Արաբսիա Սվաջյանը մասնակցել է «Էրազմուս+» ծրագրի «ՄԿՈՒՆ հաստատությանը կից ՍՄԱՐԹ ֆերմայի մոդել» ուսանողների աշխատանքի վրա հիմնված ուսումնառության և շրջանավարտների բարձր աշխատունակության համար» (CB4WBL) նախագծի շրջանակում մշակված խորհրդակցական բնույթի:

Մասնագիտական կրթության և ուսուցման զարգացման ազգային կենտրոնում (ՄԿՈՒՇԱԿ) հրավիրված բնարկմանը ներկա են եղել կենտրոնի տնօրեն Տաթևիկ Գասպարյանը, ՄԿՈՒ հաստատությունների ներկայացուցիչներ:

CB4WBL նախագծի նպատակն է եվրոպական, մասնավորապես՝ ֆրանսիական և պորտուգալական փորձի տեղայնացմամբ Ստեփանավանի պրոֆեսոր Ա. Քալանթարի անվան պետական գյուղատնտեսական քոլեջին կից ստեղծել արդիական ֆերմայի մոդել, որի շրջանակում ուսանողների կրթությունը

կիրականացվի աշխատանքի վրա հիմնված ուսումնառությամբ:

Ֆերմայի շրջանակում աշխատանքի վրա հիմնված ուսումնառության կազմակերպման նպատակով կվերանայվեն «Անասնաբուժություն», «Կաթի և կաթնամթերքի տեխնոլոգիա» և «Մենեջմենթ» մասնագիտությունների մոդուլային ծրագրերը:

Կարևորելով ծրագրի տեղայնացումը և Հայաստանում ՄԿՈՒ ոլորտի զարգացումը՝ ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ Արաբսիա Սվաջյանը նշել է. «Գյուղատնտեսությունը պետության կողմից գերակա ճանաչված ոլորտ է, և նախորդ տարի ընդունելության աճի տար-

բերությունը շատ նկատելի էր: Վստահ եմ՝ տարեցտարի ցուցանիշներն ավելի կբարելավվեն: «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» նոր օրենքի

Ծրագիրը զարգացնում է նոր կարողություններ՝ հնարավորություն ընձեռելով գյուղատնտեսության ոլորտում կրթությունը կազմակերպել բարձր արդյունավետությամբ՝ հիմքում ունենալով Ֆրանսիայի և Պորտուգալիայի փորձի ուսումնասիրությունը:

ուժի մեջ մտնելուն զուգահեռ՝ կարևոր է նաև ոլորտի զարգացման նպատակով ստեղծված կառույցների, ինչպես նաև հաստատությունների հզորացումը: Այս ծրագիրը զարգացնում է նոր կարողություններ՝ հնարավորություն ընձեռելով գյուղատնտեսության ոլորտում կրթությունը կազմակերպել բարձր արդյունավետությամբ՝ հիմքում ունենալով Ֆրանսիայի և Պորտուգալիայի փորձի ուսումնասիրությունը:

Արաքսիա Սվաջյանը հիշատակել է գյուղատնտեսության ոլորտում մի շարք ծրագրեր, մասնավորապես՝ «ՄԱՎԵՏԱ» ծրագիրը, որը, ըստ նրա, բավականին հաջողված է: «Հաջողված ծրագրերի ավարտից հետո պետք է մտածել ինստիտուցիոնալ հիմքերի ներդրման մասին, որպեսզի զարգանան աշ-

խատանքի վրա հիմնված ուսուցման տարբեր մոդելներ», - ասել է Արաքսիա Սվաջյանը:

Հանդիպմանը ներկայացվել են նախագծի ներկա ընթացքը և ձեռք բերված հիմնական արդյունքները, մասնավորապես՝ աշխատանքի վրա հիմնված ուսումնառության արդյունավետ կազմակերպման նպատակով ՄԿՈՒ հաստատությանը կից ձեռնարկության գործունեության, դասավանդման բարելավման, տնտեսական և իրավական բաղադրիչները:

Քննարկման արդյունքում գյուղատնտեսական մասնագիտություններ ունեցող ուսումնական հաստատությունների ներկայացուցիչների կողմից արված դիտարկումներն ու առաջարկությունները հաշվի կառնվեն Ստեփանավանի պրոֆեսոր Ա. Քալանթարի անվան պետական գյուղատնտեսական քոլեջին կից ֆերմայում ուսանողների ուսումնառության և տնտեսական գործունեության կազմակերպման, իրավական կարգավիճակի փաթեթի ամբողջացման, ինչպես նաև նախատեսված պիլոտային ծրագրի ներդրման ժամանակ:

SMART Farm Model at Stepanavan State Agricultural College

Deputy Minister of Education, Science, Culture and Sports of the Republic of Armenia, Araksia Svajyan, participated in the expert discussion of materials developed within the framework of Erasmus+ project "SMART Farm Model Adjacent to VET Institutions for Work-Based Learning of Students and Enhanced Employability of Graduates" (CB4WBL).

The discussion, organized at the National Centre for Vocational Education and Training Development (NCVETD), was attended by Ms. Tatevik Gasparyan, Director of the NCVETD, as well as representatives of vocational education and training institutions.

ԱՐԾԱԹԵ ՄԵԴԱԼ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԽՈՀԱՐԱՐՆԵՐԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ XI ՕԼԻՄՊԻԱԴԱ-2025

Հայաստանը ներկայացնող երիտասարդ խոհարար Արսեն Արմենակյանը և նրա մենթոր՝ հայտնի խոհարար Արբի Ղարախանին, Հնդկաստանում մասնակցել են «Երիտասարդ խոհարարների միջազգային XI օլիմպիադա-2025» մրցույթին:

Արսենը Արմենակյանը Երևանի թիվ 6 արհեստագործական պետական ուսումնարանի (արտադրական ուսուցման վարպետ՝ Էդիտա Պարսամյան) շրջանավարտ է և 2024 թվականին հաղթող էր ճանաչվել «Հայաստանի երիտասարդ խոհարարներ» մրցույ-

րիի անդամներին՝ արդյունքում զբաղեցնելով մրցանակային 2-րդ տեղը (արծաթե մեդալ):

Այս մրցանակը մեծ ձեռքբերում է Հայաստանի խոհարարության պատմության մեջ և վկայությունն է Հայաստանի խոհարարների մրցունակ լինելը աշխարհի լավագույնների հետ:

Միջազգային խոշորագույն խոհարարական մրցույթին ընդառաջ՝ Արսեն Արմենակյանի հետ Նախապատրաստական աշխատանքներն իրականացրել է «Հայաստանի խոհարարների ասոցիացիայի» նախագահ, «Հայաստանի հմտություններ» (WorldSkills Armenia) թիմի փորձագետ, տիտղոսակիր խոհարար Արբի Ղարախանին իր թիմով (օգնական՝ Գոռ Գաբրիելյան):

Արսեն Արմենակյանը մտադրվել է առաջիկայում շարունակել իր ուսումը հյուրասիրության սպասարկման ոլորտում՝ խորացնելով գիտելիքները և հմտությունները ոչ միայն խոհարարության, այլև ռեստորանային գործի պրոֆեսիոնալ մակարդակով կազմակերպման և իրականացման շրջանակում:

թում, որտեղ ժյուրիում ընդգրկված էին միջազգային խոհարարական մրցույթների ներկայացուցիչներ:

Օլիմպիադային մասնակցել են շուրջ 60 երկրի ներկայացուցիչներ, որոնք ցուցադրել են իրենց հմտություններն ու ստեղծագործական մտահղացումները:

Հայաստանի ներկայացուցիչն հաջողվել է Հնդկաստանում «Երիտասարդ խոհարարների միջազգային XI օլիմպիադա-2025»-ին պատրաստել իսկապես արտասովոր ուտեստներ և տպավորել պատվավոր ժյու-

Silver Medal: XI International Olympiad of Young Chefs – 2025

Arsen Armenakyan, a young chef representing Armenia, together with his mentor, renowned chef Arbi Gharakhani, took part in the XI International Olympiad of Young Chefs 2025 held in India. A graduate of Yerevan State Vocational College No. 6, Arsen won second place in the competition and was awarded a silver medal.

ՄԻԿՐՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐ՝ ԵՎՐՈՊԱՅԻՑ ԴՈՒՐՍ. ԳՈՐԾԸՆԿԵՐ ԵՐԿՐՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱԺՈՂՎ

«Էրազմուս+» ծրագրի շրջանակում իրականացվող «Միկրոորակավորումներ՝ Եվրոպայից դուրս» (BEM) նախագծի գործընկեր երկրների 5-րդ աշխատաժողովն անցկացվել է Երևանում՝ Մասնագիտական կրթության և ուսուցման զարգացման ազգային կենտրոնի (ՄԿՈԻԶԱԿ) համակարգմամբ:

2023 թվականից մեկնարկած նախագիծը նորարարական նախաձեռնություն է, որն իրականացվում է «Էրազմուս+» ծրագրի շրջանակում՝ նպատակ ունենալով միկրոորակավորումների (միկրոհավատարմագրեր) միջոցով զարգացնել մասնագիտական կրթության և ուսուցման համակարգը Եվրոպական միության անդամ չհանդիսացող գործընկեր երկրներում:

Երևանում տեղի ունեցած աշխատանքային քննարկմանը մասնակցել են ԿԳՄՍՆ Նախնական արհեստագործական և միջին մասնագիտական կրթության վարչության պետ Արմենուհի Պողոսյանը, ՄԿՈԻԶԱԿ-ի տնօրեն Տաթևիկ Գասպարյանը, Ակադեմիական փոխճանաչման և շարժունության ազգային տեղեկատվական կենտրոնի տնօրեն Գայանե Հարությունյանը և միջազգային փորձագետներ մի շարք երկրներից:

Հանդիպման ընթացքում քննարկվել են նախագծի հետագա աշխատանքային փաթեթները, որոնք ներառում են միկրոորակավորումների հավատարմագրման և ճանաչման գործընթացի մարտահրավերները: Քննարկումների ընթացքում հստակեցվել են նաև նախագծի հետագա քայլերը՝ միկրոորակավորումները մասնագիտական կրթության և ուսուցման կարիքներին ծառայեցնելու շեշտադրմամբ:

«Միկրոորակավորումներ՝ Եվրոպայից դուրս» նախագծում ընդգրկված են Հայաստանի, Վրաստանի, Մոնտենեգրոյի, Սերբիայի, Հյուսիսային Մակեդոնիայի, Ուկրաինայի, Նորվեգիայի և Գերմանիայի հաստատությունները, որոնք մշակելու են միկրոորակավորումներ:

«Միկրոորակավորումներ՝ Եվրոպայից դուրս» նախագծում ընդգրկված են Հայաստանի, Վրաստանի, Մոնտենեգրոյի, Սերբիայի, Հյուսիսային Մակեդոնիայի, Ուկրաինայի, Նորվեգիայի և Գերմանիայի հաստատությունները, որոնք մշակելու են միկրոորակավորումներ: Դրանք կարող են կիրառվել նաև շարունակական մասնագիտական կրթության և ուսուցման համակարգում՝ որպես լրացուցիչ որակավորում կամ ոչ ֆորմալ ձևով ձեռք բերված ուսումնառության արդյունք:

ԿԳՄՍՆ Նախնական արհեստագործական և միջին մասնագիտական կրթության վարչության պետ Արմենուհի Պողոսյանն իր ելույթում ընդգծել է, որ Հայաստանում մասնագիտական կրթության և ուսուցման (ՄԿՈԻ) զարգացման առաջնային ուղղություններից մեկը միջազգային համագործակցությունն է, և վերոնշյալ նախագծի իրականացումը համահունչ է պետական քաղաքականությանը. «Այս նախաձեռնությունը ներդրում է մեր սովորողների, մանկավարժների և հաստատությունների ապագայի համար»:

Նրա խոսքով՝ վերջին տարիներին Հայաստանը մի շարք ռազմավարական բարեփոխումներ է իրականացրել ՄԿՈԻ համակարգում՝ այն համապատասխանեցնելով միջազգային չափանիշներին և աշխատաշուկայի զարգացող կարիքներին: Ընդգծելով, որ բարեփոխումները միտված են մասնագիտական կրթության որակի և մատչելիության բարելավմանը՝ Արմենուհի Պողոսյանը մասնավորապես շեշտել է «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» նոր օրենքի ընդունումը, որը մատչելիության և աշխատաշուկայի կարիքներին համապատասխանության նոր կարգավորումներ է սահմանել:

«Նոր օրենքը ստեղծում է իրավական հիմք ժամանակակից, ճկուն և ներառական ՄԿՈԻ համակարգի զարգացման համար, խթանում է կարողությունների վրա հիմնված սովորողակենտրոն կրթությունը: Նոր օրենքի ընդունմամբ հիմքեր են ստեղծվել՝ ներդնելու ոչ ֆորմալ կրթության արդյունքների ճանաչման մե-

խանիզմներ: Այս ուղղությամբ կարևոր քայլ է նաև միկրոորակավորումների համակարգի ներդրումը, որը թույլ է տալիս կարճ, նպատակաուղղված ուսուցման ծրագրերի, այդ թվում՝ վերապատրաստումների միջոցով զարգացնել և բարելավել հմտությունները, որը հատկապես աշխատանք փնտրող մեծահասակների համար կարևոր աջակցություն է», - ասել է վարչության պետը:

Նա նաև նշել է, որ Հայաստանի ՄԿՈՒ համակարգում ներդրվում է Որակավորումների ազգային և ոլորտային շրջանակի (ՈԱՇ) մոդելը, որը համապատասխանում է ԵՄ փորձին և Եվրոպական որակավորումների շրջանակին (EQF): Նրա խոսքով՝ գործընթացը նպատակ ունի առաջընթաց ապահովել հմտությունների և կարողությունների ազգային և միջազգային ճանաչման ասպարեզում: Ըստ Արմենուհի Պողոսյանի՝ «Մասնագիտական ուսուցման և կրթության մասին» նոր օրենքի առաջնային թիրախներից մեկը պետություն-մասնավոր համագործակցություն և աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցում (WBL) հա-

Գործատուների և այլ շահառուների հետ քննարկումների արդյունքում մշակված 62 միկրոորակավորումներն առաջիկայում հասանելի կլինեն Սկիլսբանկ (Skillsbank) և Եվրոպաս (Europass) էլեկտրոնային հարթակներում:

մակարգի զարգացումն է՝ ՄԿՈՒ հաստատությունների և գործատուների միջև ուղիղ կապերի ամրապնդման միջոցով:

Աշխատաժողովի բացմանը ելույթներով հանդես են եկել նաև ՄԿՈՒ-ԶԱԿ-ի տնօրեն Տաթևիկ Գասպարյանը և միջազգային փորձագետ Զրիստինե Էբեր-

հարդը: Քննարկումը շարունակվել է պանելային քննարկումների ձևաչափով:

«Միկրոորակավորումներ՝ Եվրոպայից դուրս» նախագծի շրջանակում մշակվել է ՄԿՈՒ ոլորտում միկրոորակավորումների մեթոդաբանության ճկուն ձևաչափ, որը կարող է ընդունելի լինել բոլոր երկրների կրթական համակարգերի համար՝ տեղական օենսդրության կարգավորումների տեղայնացմամբ: Գործատուների և այլ շահառուների հետ քննարկումների արդյունքում մշակված 62 միկրոորակավորումներն առաջիկայում հասանելի կլինեն Skillsbank (Սկիլսբանկ) և Europass (Եվրոպաս) էլեկտրոնային հարթակներում:

Համագործակցությունը «Միկրոորակավորումներ՝ Եվրոպայից դուրս» նախագծի շրջանակում հնարավորություն է տալիս հավատարմագրել, փաստաթղթավորել, ճանաչել կամ վավերացնել միկրոորակավորումները՝ ըստ յուրաքանչյուր երկրի պահանջների՝ այդ կերպ կամուրջ ստեղծելով ՄԿՈՒ ոլորտի և աշխատաշուկայի միջև: Նախագիծը կամփոփվի 2025 թվականի ավարտին:

“Beyond Europe with Micro-credentials”: Partner Countries Workshop

The 5th Partner Countries Workshop of the “Beyond Europe with Micro-credentials” (BEM) project, implemented under the Erasmus+ program, was held in Yerevan under the coordination of National Centre for Vocational Education and Training Development (NCVETD). This innovative initiative, aims to support the development of vocational education and training systems in non-EU partner countries through the introduction of micro-credentials.

The workshop in Yerevan was attended by Armenuhi Poghosyan, Head of the Vocational Education Training Department of the Ministry of Education, Science, Culture and Sports; Tatevik Gasparyan, Director of the NCVETD; Gayane Harutyunyan, Director of the National Information Centre for Academic Recognition and Mobility; as well as international experts from several countries.

The “Beyond Europe with Micro-credentials” project brings together institutions from Armenia, Georgia, Montenegro, Serbia, North Macedonia, Ukraine, Norway, and Germany, which are working jointly on the development of micro-credentials.

ՈՒՂՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ ԴԵՊԻ ՄԱՐՋԵՐ

Արդեն 25 տարի գործող Ֆրանս-հայկական մասնագիտական ուսումնական կենտրոնի ուսանողները Երևան-Լիոն քույր քաղաքների համագործակցության արդյունքում հնարավորություն ունեն սովորելու 5 մասնագիտություն՝ «Խոհարարական գործ», «Հրուշակեղենի տեխնոլոգիա», «Կարի արտադրության տեխնոլոգիա», «Վարսավիրական արվեստ» և «Ատամնատեխնիկական գործ»: Այս պահին ուսումնական կենտրոնն ունի 250 ուսանող:

«Տարիներ շարունակ մեզ մոտ ունենում ենք ընդունելության բարձր մրցակցություն: Տղաները նախընտրում են խոհարարի և ատամնատեխնիկի մասնագիտությունները, իսկ աղջիկները՝ կարի արտադրության և վարսավիրի: Հատկապես շատ ուսանողներ ունենք մարզերից, որոնց շարունակաբար խրախուսում ենք զեղչային պայմաններով և կրթաթոշակներով», - վստահեցնում է ուսումնական կենտրոնի տնօրեն Գոհար Գրիգորյանը:

Կենտրոնում իրականացվում է նաև հանրակրթական ծրագիր: «Մեր առաջնային խնդիրն է ոչ միայն լավ մասնագետներ պատրաստելը, այլև պետությանն արժանի քաղաքացիներ դաստիարակելը», - ասում է մեր զրուցակիցը:

Կենտրոնի առանձնահատկություններից է ֆրանսերենի դասավանդումը՝ անկախ ուսանողի բազային գիտելիքից: Նպատակը արհեստների միջոցով ֆրանկոֆոնիան տարածելն ու հանրահռչակելն է:

Կրթություն-աշխատաշուկա կապի երկու կողմերը

Այն հարցին, թե որ մասնագիտությամբ են առավել շատ դիմորդներ ունենում, Գոհար Գրիգորյանը միանշանակ պատասխանում է՝ խոհարարություն, բանի որ աշխատաշուկայում պահանջարկը մեծ է:

«Մենք ունենք մեր «պատմական» գործընկերները, որոնք մեզ հետ են մեր ստեղծման օրվանից: Դրանք հիմնականում քաղաքի խոշոր ռեստորաններն ու հյուրանոցներն են, տեղական հագուստ արտադրողները: Ուրախությամբ կարող եմ նշել, որ եթե ինչ-որ ժամանակ մենք էինք գործատուների փնտրում, այսօր արդեն նրանք են մեր ուսհաստատությունում փնտրում մասնագետների, որովհետև աշխատաշուկան որակյալ կադրերի կարիք ունի: Կոնկրետ գործատուների մոտ աշխատանքի անցնե-

լուց բացի, մեր ուսանողներն առավել հաճախ իրենց անհատական մասնագիտական գործունեությամբ են զբաղվում՝ իրենց իսկ համայնքում հիմնելով իրենց արտադրամասը կամ հաստատությունը», - ասում է Գոհար Գրիգորյանը:

Նա հպարտությամբ արձանագրում է, որ աշխատաշուկայում որպես հմուտ մասնագետ կայանալուց հետո՝ իրենց ուսանողները շատ հաճախ վերադառնում են ուսումնական կենտրոն արդեն որպես դասավանդողներ՝ իրենց փորձով հարստացնելու կրթական ծրագրերը և հմտությունները փոխանցելու ներկա ուսանողներին:

Մեր առաջնային խնդիրն է ոչ միայն լավ մասնագետներ պատրաստելը, այլև պետությանն արժանի քաղաքացիներ դաստիարակելը:

Որպես ուսանողների հաջողության պատմություն՝ նա հիշում է. «Ուսանողը կարող է ավարտել-գնալ ու տարիներ անց, բոլորովին պատահաբար, հրավիրվել մի միջոցառման, որը բացում է նոր հեռանկարներ: Օրինակ՝ անցյալ տարի Worldskills-ի շրջանակներում երիտասարդական ֆորում էր տեղի ունենում, և մեր գործընկերը ցանկություն հայտնեց ֆինանսավորել երկու երիտասարդ ուսանողների, որոնք իրենց բիզնեսն են հիմնել: Նրանք պետք է մասնակցեին երիտասարդական ֆորումին և եվրոպական քաղաքականություն մշակողների առջև բարձրացնեին համակարգի խնդիրները: Ամենահետաքրքիրն այն էր, որ նրանք, բոլորովին անտեղյակ այս ամենին, պատահաբար զանգ են ստանում և հրավիրվում մասնակցության: Այդպիսով երկու խոհարար, որոնք ունեին իրենց սեփական բիզնեսը, մեկնեցին Լիոն՝ օգտվելու ընձեռած հնարավորությունից»:

Այլուհանդերձ, ոլորտի մասին խոսելիս նա առաջ-

Նային խնդիր է համարում գործատուների հետ համագործակցությունը, որը, ըստ Նրա, դեռ հեռու է ոչ միայն իդեալական, այլև անգամ լավ լինելուց:

«Շատ հաճախ անջրպետ կա ուսումնական հաստատության և գործատուի միջև, որովհետև կան մոտեցումների տարբերություններ: Դրանք բխում են պրակտիկ գիտելիքների պակասից, որն էլ փորձում ենք հնարավորինս լրացնել, որպեսզի երեխաներն ու ուսանողները կարողանան հեշտորեն ինտեգրվել աշխատաշուկայում: Հակառակ դեպքում տեսական գի-

տելիքով աշխատաշուկա մուտք գործելը սթրեսային է թե՛ ուսանողի և թե՛ գործատուի համար: Դա կարող է լուրջ պատճառ լինել, որպեսզի մեր սոցիալական գործընկերը հրաժարվի հետագա համագործակցությունից», - հավաստիացնում է ուսումնական հաստատության տնօրենը:

Նա լավատեսորեն նշում է, որ «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» ՀՀ օրենքը ոլորտում Նոր առաջընթաց է՝ օրենսդրական դաշտում կարգավորելու Նաև այս խնդիրը: Գոհար Գրիգորյանի գնահատմամբ՝ օրենքի ընդունումը մեծացրել է ոլորտի հնարավորությունները՝ դրանք մոտեցնելով եվրոպական չափանիշներին: Նա հատկապես կարևորել է աշխատանքի վրա հիմնված ուսումնառության շեշտադրումը թե՛ օրենսդրական առումով և թե՛ գործնական, ինչպես նաև միկրոորակավորումների շնորհիվ, ոչ ֆորմալ կրթության խրախուսումը և այլն:

Մարզեր գնալն առավել կարևոր է

«Տարիներ շարունակ գործել ենք Երևանում, հիմնականում մայրաքաղաքի համար, չնայած մարզերից եկող մեծաթիվ ուսանողներ ենք ունեցել, որոնց թիվը Նույնիսկ ավելին է եղել, քան Երևանաբնակներինը:

Հաճախ են մեր գործընկերները մեզ միշտ Նույն հարցերը տվել՝ ե՞րբ եք գնում մարզեր, ինչպե՞ս եք պատկերացնում ձեր համագործակցությունը մարզերի հետ, արդյոք չե՞ք ուզում մասնաճյուղ հիմնել Նաև մարզերում: Այս հարցերի պատասխանները տրվեցին 2022 թվականին ԿԳՄՍ Նախարարության հետ կնքված հուշագրում, որի կարևոր կետերից էր մարզային ուսումնարանների և քոլեջների հետ համագործակցությունը՝ օժանդակելու Նրանց կարողությունների զորացմանը: Այս պահին ակտիվ համագործակցում

ենք Գյումրու պետական բժշկական քոլեջի հետ՝ ներառվելով «Էրազմուս+» ծրագրում: Օվերն Ռոն-Ալպի և Սյունիքի մարզի միջև կնքված համաձայնագրի շրջանակում համագործակցում ենք Կապանի բժշկական քոլեջի հետ: Մեր ֆրանսիացի գործընկերների հետ մարզի կարիքների գնահատում ենք արել՝ հասկանալու, թե ինչ մասնագիտությունների պահանջարկ

կա այս մարզի աշխատաշուկայում, և որոնք են առաջնային: Արդյունքում հանդես ենք եկել առաջարկով, որպեսզի Կապանի բժշկական քոլեջում

ստեղծվի բուժբույրերի սիմուլյացիոն կենտրոն, որը կսպասարկի Նաև մարզի առողջապահական կարիքները Նաև արտակարգ իրավիճակներում: Ստացվում է այնպես, որ մարզային զարգացումը Նաև միջազգային համագործակցությամբ է իրականացվում: Հատուկ ընտրվել են հեռավոր մարզերը, որտեղից ուսանողներին դժվար կլինի հասնել Երևան», - մեկնաբանում է Գոհար Գրիգորյանը:

Լրացուցիչ կրթության շրջանակում և միջազգային համագործակցությամբ իրականացվող ծրագրերում ևս Նախապատվությունը տրվել է մարզերին: Նա ներկայացրել է ֆրանսիական «Աֆրատ» կազմակերպության հետ իրականացվող եռամյա ծրագիրը: Այն

Մեր ուսանողներն առավել հաճախ իրենց անհատական մասնագիտական գործունեությամբ են զբաղվում՝ իրենց իսկ համայնքում հիմնելով իրենց արտադրամասը կամ հաստատությունը:

ֆինանսավորվում է Ֆրանսիական զարգացման գործակալության և Ֆրանսիական մի շարք տարածքային տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից: Ծրագրի շրջանակում քայլարշավային տուրում տուրիզմի մասնագետներ են պատրաստում: Այն ունի երեք բաղադրիչ: «Կոնկրետ մեր ուսումնական հաստատության մասով մենք մշակում ենք Հայաստանում լեռնային ուղեկցորդների, քայլարշավային տուրիզմով զբաղվող գիդերի պատրաստման դասընթաց», - ներկայացրել է ուսումնական կենտրոնի տնօրեն Գոհար Գրիգորյանը: Հատկանշական է, որ ծրագիրն իրականացվում է Լոռու, Սյունիքի և Գեղարքունիքի մարզերում, որոնք ունեն ապակենտրոնացված համագործակցություն Ֆրանսիայի տարբեր մարզերի հետ: Ծրագրի ընթացքում նախատեսվում են քայլարշավային արահետների կահավորում, սերտիֆիկացված դասընթացներ, երիտասարդության ներգրավում քայլարշավային միջոցառումներում, իսկ առաջիկայում՝ այց Լիոն քաղաք:

Լրացուցիչ կրթություն և ձեռքբերումներ

Ֆրանս-հայկական մասնագիտական ուսումնական կենտրոնը Հայաստանի միակ ուսումնական հաստատությունն է, որը EFVET ցանցի անդամ է, ինչի շնորհիվ ակտիվ համագործակցում է միջազգային խոշոր գործընկերների հետ: Մասնավորապես, այս ցանցի շնորհիվ են իրականացվում «Էրազմուս+» ծրագրերը:

Որպես միջազգային խոշոր համագործակցության

արդյունք՝ նա նշել է ETF եվրոպական կրթական հիմնադրամի կողմից բոլորովին վերջերս գերազանցության հավաստագրի շնորհումը, ինչ նշանակում է հավակնել գերազանցության կենտրոն լինելուն:

Ուսումնական հաստատությունում վերջերս հրուշակագործության լաբորատորիա է բացվել, որի

գույքը ամբողջությամբ բերված է Ֆրանսիայից՝ Օվերն-Ռոն-Ալպ ռեգիոնի ֆինանսավորմամբ: Լաբորատորիայի նախագծման աշխատանքներն ամբողջությամբ կատարվել են ֆրանսիական ճարտա-

Համագործակցություն Գյումրու պետական բժշկական քոլեջի հետ «Էրազմուս+» ծրագրի շրջանակում: Համագործակցություն Կապանի բժշկական քոլեջի հետ Օվերն Ռոն-Ալպի և Սյունիքի մարզի միջև կնքված համաձայնագրի շրջանակում:

րապետական և շինարարական ընկերությունների կողմից: Ամբողջ գույքը ներկրվել է Ֆրանսիայից. տեղադրվել է 12 աշխատասեղան՝ կահավորված համապատասխան Նոր սարքավորումներով, որոնք նախատեսված են միաժամանակ 12 սովորողի համար:

Գոհար Գրիգորյանի խոսքով՝ այս պահին ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի հետ համատեղ կարճաժամկետ

դասընթացներ են անցկացվում նաև Լեռնային Ղարաբաղից բռնի տեղահանված հայրենակիցների համար հրուշակագործ և կարի տեխնոլոգ մասնագիտություններով:

Հերթական ծրագիրը, որը ներկայացրել է Գոհար Գրիգորյանը, մարտեաբնակ հայերի հիմնադրած

Acfoa կազմակերպության հետ է իրականացվել: «Մեր ուսանողները երկու շաբաթ գտնվում էին Մարսելում՝ ուսումնասիրելու այս քաղաքի՝ շրջակա միջավայրի պահպանման փորձը, որն այս տարվանից նախատեսվում ենք ներդնել ուսումնական հաստատությունում»

գործող Էկոակումբի շրջանակում», - պատմել է մեր գրուցակիցը:

UNDP-ի հետ ևս իրականացվում է կարճաժամկետ ծրագիր հրուշակագործության և կարի արտադրության ոլորտներում. նպատակն է ոչ միայն սովորեցնել անհրաժեշտ հմտություններ և կարողություններ,

ETF եվրոպական կրթական հիմնադրամը շնորհել է գերազանցության հավաստագիր, որը նշանակում է հավակնել գերազանցության կենտրոն լինելուն:

այլև ուսանողներին պատրաստել որպես անհատ ձեռներեցների՝ ունենալու սեփական բիզնեսը: Դասընթացում ընդգրկված 44 շահառուներից 12 լավագույններին տրվելու են մասնագիտական գործիքներ:

Նրա տեղեկացմամբ՝ ուսանողներն ակտիվորեն մասնակցում են Worldskills International-ին՝ զբաղեց-

նելով պատվավոր տեղեր: «Անցյալ տարի, օրինակ, մեր «Կարի արտադրության տեխնոլոգիա» մասնագիտության ուսանողը «Հայաստանի հմտություններ» մրցույթում առաջին տեղը գրավեց և հնարավորություն ունեցավ Հայաստանը ներկայացնելու Լիոնում տեղի ունեցող Worldskills International-ին՝ ստանալով Best of Nation անվանակարգը:

Երևան-Լայպցիգ քույր քաղաքների համագործակցությամբ «Ատամնատեխնիկական գործ»

ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի հետ համատեղ կարճաժամկետ դասընթացներ՝ Լեռնային Ղարաբաղից բռնի տեղահանված հայրենակիցների համար հրուշակագործ և կարի տեխնոլոգ մասնագիտություններով:

մասնագիտության շրջանակում կուսումնասիրվի գերմանական առաջավոր փորձը: Պլանավորվում է թվային մոդուլների ներդրում՝ կրթությունը համապատասխանեցնելով մերօրյա աշխատաշուկայի պահանջներին:

Focus on the Regions

The 25 years of experience of the French-Armenian Professional Training Center, established through the cooperation of the sister cities Yerevan and Lyon, was presented by Director Gohar Grigoryan. According to the Director, the Center has consistently maintained highly competitive admission levels, with many students coming from the regions, who are regularly supported through tuition discounts and scholarships.

Mrs. Grigoryan highlighted ongoing programs with international partners and regional educational institutions. In particular, the Center actively cooperates with the Gyumri State Medical College within the Erasmus+ program, and with Kapan Medical College within the framework of the agreement signed between the Auvergne-Rhône-Alpes Region and Syunik Marz. In cooperation with the United Nations Development Program (UNDP), short-term courses are being implemented for forcibly displaced compatriots from Nagorno-Karabakh in Confectionery and Sewing technology qualifications.

Additionally, in partnership with Acfoa—an organization founded by Armenians in Marseille—studies of Marseille's environmental protection practices have been carried out, which are planned to be introduced this year within the framework of the Center's eco-club.

ԻՍՊԱՆԻԱՅԻՑ ՄԻՆԶԵՎ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ. ԿՐԹԱԿԱՆ ՆՈՐ ԾՐԱԳՐԵՐ

Պրովիզոր-նկարիչ Լևոն Սարգսյանի անվան բժշկական քոլեջի երկրորդ կուրսի ուսանող, ապագա դեղագործ Լևոն Պետրոսյանը դարձել է առաջինը քոլեջի ուսանողներից, որն առաջիկայում կրթությունը կշարունակի Յնդկաստանի Բանաստալի համալսարանի բժշկական քոլեջում: Այս հնարավորությունն ընձեռվել է երկու կրթական հաստատությունների միջև կնքված համագործակցության հուշագրի շրջանակում:

Ասում է, որ իմանալով համագործակցության մասին՝ առաջինն ինքն է ցանկություն հայտնել ուժերը փորձելու. «Երբ տեղեկացա, որ քոլեջը համագործակցության նոր ծրագիր է սկսել, անմիջապես հետաքրքրվեցի: Ավելի շատ փորձի փոխանակման համար եմ ուզում գնալ: Նախ ուզում էի հասկանալ՝ ինչու են հնդիկ ուսանողները ընտրում հենց Հայաստանը բժշկական կրթության համար: Պարզվեց, որ Յնդկաստանում ուսման վարձերը շատ բարձր են, և դա ինձ ավելի հետաքրքրեց. ուզում եմ հասկանալ՝ արդյո՞ք կրթության որակը համարժեք է այդ բարձր գնին», - ասում է Լևոն Պետրոսյանն ու նշում՝ դեռևս միայն հասցրել է իմանալ, որ այն Յնդկաստանի բարձր վարկանիշ ունեցող համալսարաններից մեկն է, և քոլեջն էլ բավականին մեծ հեղինակություն է վայելում:

«Սպասելիքներ շատ կան: Նախ՝ նոր երկիր, նոր միջավայր, նոր ընկերներ: Կարծում եմ՝ կրթական առումով էլ շատ հետաքրքիր կլինի, հատկապես որ դասընթացները լինելու են անգլերենով: Դա էլ լրացուցիչ հնարավորություն է: Պլանավորում եմ հետագայում շարունակել ուսումնա բարձրագույն ուսումնական հաստատությունում և դառնալ վիրաբույժ: Դա իմ հիմնական նպատակն է», - նշում է Պետրոսյանը:

Քոլեջի տնօրեն Իրա Հակոբյան-Սարգսյանի խոսքով՝ Իսպանիայի Խավիեր Գարսիա Տելեսի և Յնդկաստանի Բանաստալի համալսարանի բժշկական քոլեջների հետ համագործակցության հուշագիր-պայմանագրերի կնքումը տարվա նշանակալի և կարևորագույն ձեռքբերումներից են:

«Այս համագործակցությունները հնարավոր դար-

ձան երկարատև և հետևողական աշխատանքի արդյունքում: Պայմանագրերի շրջանակում դասախոսների և ուսանողների կրթական որակի բարելավման նպատակով իրականացվելու են փորձի փոխանակում, հետազոտական և մասնագիտական նախագծերի կազմում և քննարկում, ինչպես նաև բենչմարքինգի արդյունավետ կիրառման համար փոխադարձ այցելություններ, գիտաժողովների և դասընթացների փոխադարձ կազմակերպում», - ներկայացնում է քոլեջի տնօրենը:

Քոլեջի պատմությունն անբախտելիորեն կապված է նրա հիմնադրի՝ բժիշկ, նկարիչ և գրող Լևոն Սարգսյանի անվան հետ:

Նա բազմաշնորհ անձնավորություն էր. ավարտելով Մոսկվայի համալսարանը՝ մերժել էր արտերկրում աշխատելու առաջարկները և վերադարձել հայրենիք՝ նպաստելու դեղագիտության զարգացմանը: Նրա ջանքերով տարբեր շրջաններում բացվել են դեղատներ, իսկ Երևանում՝ դեղագործարան, որտեղ ինքը գլխավոր ինժեներ էր: Սարգսյանի աշխատանքի արդյունքները բարձր են գնահատվել. նրան պարգևատրել են ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի մեդալով և «Առողջապահության գերազանցիկ» շքանշանով: Բայց նրա հետաքրքրությունները չեն սահմանափակվել միայն բժշկությամբ. 47 տարեկանում նա հանդիպել է ժողովրդական նկարիչ Չուլում Գրիգորյանին, և այդ հանդիպումը ճակատագրական է դարձել: Կարճ ժամանակում նա զարգացրել է իր

Կնքվել են համագործակցության հուշագիր-պայմանագրեր Պրովիզոր-նկարիչ Լևոն Սարգսյանի անվան բժշկական քոլեջի, Իսպանիայի Խավիեր Գարսիա Տելեսի և Յնդկաստանի Բանաստալի համալսարանի բժշկական քոլեջների միջև:

տաղանդը՝ որպես նկարիչ, և դարձել Հայաստանի ու ԽՍՀՄ նկարիչների միության անդամ: Նրա աշխատանքները ցուցադրվել են Հնդկաստանում, Բալթյան երկրներում, Իտալիայում և այլուր: 57 տարեկանում՝ նա սկսել է նաև բանաստեղծություններ գրել և դարձել է Գրողների միության անդամ:

Լևոն Սարգսյանի այրին՝ բազմափորձ մանկավարժ և տնօրեն Իրա Հակոբյան-Սարգսյանը, նշում է՝ ամուսինը հատկապես մտահոգված էր այն փաստով, որ տաղանդավոր երեխաներից շատերը ֆինանսական դժվարությունների պատճառով զրկվում են կրթություն ստանալու հնարավորությունից: Նրա նախաձեռնությամբ հիմնադրվել է բժշկական քոլեջը՝ մատչելի ուսման վարձերով և անվճար նախապատրաստական բաժնով, որն այսօր էլ շարունակում է գործել: 2000 թվականին՝ Լևոն Սարգսյանի մահվանից հետո, քոլեջը անվանակոչվել է նրա պատվին:

Անդրադառնալով քոլեջի ներկայիս գործունեությանը՝ Իրա Հակոբյան-Սարգսյանը փաստում է, որ այն ոչ միայն հաստատել է իր տեղը Հայաստանի

կրթական դաշտում, այլև բայլեր է ձեռնարկել միջազգային համագործակցություններն ամրապնդելու ուղղությամբ՝ մասնակցելով «Էրազմուս+» ծրագրին, համագործակցելով Իսպանիայի, Սերբիայի, Հնդկաստանի, Վրաստանի և այլ երկրների կրթական հաստատությունների հետ: Գործընկերային կապեր են

Մասնագիտական հմտությունների և գործնական կարողությունների տիրապետումը ապահովում են ուսանողների մրցունակությունը աշխատաշուկայում:

հաստատել Սերբիայի քոլեջի հետ, որտեղից հրավեր են ստացել ուսանողների և դասախոսների համար: Քոլեջը ընդգրկվել է Շվեդիայի միջազգային ERASMUS ծրագրում: Կապ ունեն Պորտուգալիայի բժշկական քոլեջի հետ: Այժմ աշխատանքներ են տանում օտարալեզու կրթական ծրագրեր և մոդուլներ ներդնելու համար որևէ մասնագիտությունում, ավելացնելու անգլերեն դասընթացների ժամաբանակը և ներդնելու մեխանիզմներ օտարերկրյա ուսանողների հավաքագրման համար:

Ըստ ինստիտուցիոնալ հավատարմագրման ուսումնասիրությունների՝ քոլեջի ուժեղ կողմ է ճանաչվել ուսանողակենտրոն միտվածություն ունենալը, թիմային աշխատանքը, քոլեջի զարգացման տեսլականի շուրջ համախմբված աշխատանքը և համագործակցության բարձր համակարգը:

Քոլեջն այժմ ունի ավելի քան 350 ուսանող և ամենաապահանջվածներից է «Դեղագործություն» մասնագիտությունը: Իրա Հակոբյան-Սարգսյանի խոսքով՝ «Մանկաբարձական գործ» մասնագիտության նկատմամբ դիմորդների հետաքրքրությունը վերջին տարի-

ներին նվազել է ոչ միայն Լևոն Սարգսյանի անվան բժշկական քոլեջում, այլև մյուս ուսումնական հաստատություններում: «Նախկինում մանկաբարձները կարող էին աշխատել նաև որպես բուժքույր, սակայն իրավական կարգավորումների փոփոխությունից հետո այդ հնարավորությունը հանվել է: Արդյունքում՝ շրջանավարտները կարող են աշխատել միայն ծննդատներում, ինչը սահմանափակում է նրանց աշխատատեղերի ընտրությունը: Վերջին տարիներին որոշակի փոփոխություններ են եղել. այժմ մանկաբարձները կարող են աշխատել նաև մանկապարտեզներում, ինչը մասնագիտության հանդեպ նորից հետաքրքրություն է ստեղծում», - ասում է տնօրենը՝ Նշելով, որ քոլեջը փորձում է ակտիվացնել այս ուղղությունը դպրոցականների և նրանց ծնողների հետ հանդիպումների ու մասնագիտությունը ներկայացնելու միջոցով:

2021 թվականից, երբ նոր տնօրենը ստանձնել է քոլեջի ղեկավարումը, ուսանողների թվի աճ է գրանցվել: Սա հնարավոր է դարձել մի քանի քայլերի շնորհիվ՝ անվճար նախապատրաստական դասընթացների ակտիվացում, ուսանողների համար բարոյահոգեբանական առողջ միջավայրի պահպանում, կրթության որակի բարձրացում և ինստիտուցիոնալ հավատարմագրում: Լևոն Սարգսյանի անվան բժշկական քոլեջի ուսումնական ծրագրերում առանձնահատուկ տեղ է զբաղեցնում նաև կլինիկական

պրակտիկան: Սովորողները ներգրավվում են տարբեր բժշկական հաստատություններում՝ ստանալով գործնական փորձառություն: Պրակտիկան իրականացվում է գործընկեր առողջապահական կազմակերպություններում՝ ծննդատներում, հիվանդանոցների տարբեր բաժանմունքներում, ինչպես նաև մասնավոր կլինիկաներում: Սա ուսանողներին հնարավորություն է տալիս անմիջապես շփվել հիվանդների հետ, աշխատել բուժանձնակազմի կողքին և տեսական գիտելիքները կիրառել իրական միջավայրում: Քոլեջի ղեկավարությունը կարևորում է, որ յուրաքանչյուր ուսանող ոչ միայն տեսականորեն տիրապետի մասնագիտական հմտություններին, այլև ձեռք բերի գործնական կարողություններ, որոնք անմիջապես կապահովեն աշխատաշուկայում իրենց մրցունակությունը:

Իրա Հակոբյան-Սարգսյանի խոսքով՝ քոլեջը պարբերաբար ուսումնասիրում է աշխատաշուկայի պահանջները: Ձևավորվել է արդյունավետ համագործակցություն գործատուների հետ, և նրանք ներգրավված են մասնագիտական ծրագրերի մշակման գործընթացում: Գործատուների հետ կապերն ամրապնդվում են նաև «Բիզնես և կրթություն» ասոցիացիայի հետ համագործակցության միջոցով: Պարբերաբար կազմակերպվող հանդիպումների ընթացքում քոլեջի աշխատակազմը հավաքագրում է շուկայի առաջնահերթ խնդիրները, որոնք մշակվում և ներառվում են ուսումնական ծրագրերի մեջ:

From Spain to India: New Educational Programs

Ira Hakobyan-Sargsyan, Director of the Levon Sargsyan Medical College, presents new perspectives for international cooperation. After long-term efforts, Memorandums of Understanding have been signed with Javier Garc a T Ilez Medical College in Spain and Banasthali University's Medical College in India. These agreements include exchange of experience, joint research and professional projects, mutual visits, and the organization of conferences and training programs, ensuring effective benchmarking practices.

Second-year student and future pharmacist Levon Petrosyan has become the first student who will continue his studies at Banasthali University's Medical College in India. He shares his expectations from this international program, viewing it as an important step within the context of his future professional plans.

ՆԵՐԱՊՈՒՄԸ ՀՆԱՐԱԿՈՐ ԶԷ ՊԱՐՏԱԴՐԵԼ ԱՅՆ ՊԵՏՔ Է ՀԱՍՈՒՆԱԿԱ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ

Առաջին մասնագիտությամբ դեղագործ Չեմֆիրա Եզանյանը կյանքի մի կարևոր պահի կանգնել է ընտրության առաջ. մնալ իր նախընտրած մասնագիտության մեջ, թե՛ գտնել մի ուղի, որը լիարժեք կծառայի իր դստեր զարգացմանը: Ընտրությունը կանխորոշված է եղել. 2016 թվականից նա փոխել է մասնագիտությունն ու ամբողջությամբ նվիրվել հատուկ մանկավարժությանը:

Մասնագիտական առաջին քայլերը Չեմֆիրան կատարել է Դերենիկ Դեմիրճյանի անվան թիվ 27 դպրոցում: Հիշում է, որ այն տարիներին ներառական կրթությունը Հայաստանում դեռևս նոր էր ձևավորվում, մեթոդաբանությունները, աշխատանքային նկարագրերը և գործիքակազմերն ամբողջությամբ մշակված չէին: «Սկզբում աշխատել եմ որպես հատուկ մանկավարժ, հետո ավելացավ նաև ուսուցչի օգնականի հաստիքը: Առաջիններից եմ եղել, որ իրականացնում էի նոր գործառնությունները՝ փորձով հասկանալով, թե ինչպես պետք է աշխատել, երբ նույնիսկ պաշտոնական նկարագիր չկար: Երեք տարի աշխատել եմ այդ դպրոցում՝ դասղեկի գործառնություններով, մեծ պատասխանատվությամբ ու սիրով»:

Այնուհետև իր մասնագիտական գործունեությունը շարունակել է «Արև» հասարակական կազմակերպությունում՝ կրկին որպես հատուկ մանկավարժ: Միաժամանակ աշխատել է նաև «Հրաշք տնակ» մասնավոր մանկապարտեզում՝ փորձը հարստացնելով տարբեր կրթական միջավայրերում: Այս փորձառությունը, ըստ Չեմֆիրայի, նրան տվել է հնարավորություն հասկանալու, որ յուրաքանչյուր երեխայի ներուժը կարող է բացահայտվել ճիշտ մոտեցման արդյունքում:

Այսօր Չեմֆիրա Եզանյանն Ավետիք Իսահակյանի տուն-թանգարանում իրականացնում է «Հանդիպման լավագույն վայրը թանգարանն է» խորագրով ծրագիրը: Նրա խոսքով՝ ծրագրի նպատակը կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների և երիտասարդների համար ոչ ֆորմալ, ստեղծագործական ու ներառական կրթական միջավայր ստեղծելն է հենց թանգարաններում:

«Երբ կրթական գործընթացը տեղափոխվում է մշակութային վայրեր, երեխաները ոչ միայն սովորում են, այլև զարգանում, շփվում և գտնում իրենց տեղը հասարակության մեջ: Դա նրանց ինքնավստահություն է տալիս, և նրանք սկսում են հավատալ, որ իրենց ձայնն ու ներկայությունը կարևոր են», - ասում է Չեմֆիրա Եզանյանը:

Չեմֆիրայի դուստրը՝ Գոհարը, 19 տարեկան է: Այս տարի նա ավարտել է Երևանի զբոսաշրջության, սպասարկման և սննդի արդյունաբերության հայ-հունական պետական քոլեջի զբոսաշրջության ֆակուլտետը՝ խորացված օտար լեզուների իմացությամբ: Գոհարը եղել է «Հանդիպման լավագույն վայրը թանգարանն է» ծրագրի առաջին մասնակիցներից: Միջոցառումն ԱՎ. Իսահակյանի անվան տուն-թանգարանի և ԿԱՊԿՈՒ (Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող) ապագա զբոսավարների գործակցության արդյունքն էր: Գոհարը և քոլեջի ևս երկու ուսանողներ հանդես են եկել կարճ դասախոսություններով՝ թանգարաններ, մշակույթ և մարդու պահանջմունքներ թեմաներով: Երիտասարդները հյուրերին են

ներկայացրել նաև իրենց երաժշտական կարողությունները. երգել ու նվագել են լսարանի համար: Ծրագրի կարևոր նպատակներից է նաև թանգարաններում երիտասարդներին իրենց մասնագիտությամբ աշխատելու հնարավորություն ստեղծելը:

«Այս տարիներին մենք շատ նախագծեր ենք իրականացրել թանգարաններում: Աղջիկս, օրինակ, մի քանի լեզվով կարող է ներկայացնել Ավետիք Իսահակյանի կյանքն ու ստեղծագործությունը, կատարել Կոմիտաս, Ազնավուր, իսկ դա ոչ միայն կրթական, այլև սոցիալական մեծ արժեք ունի: Մենք ապացուցել ենք, որ պետության կողմից տրված ներառական կրթության հնարավորությունը կարող է տալ որակյալ արդյունք: Հիմա ժամանակն է, որ այդ արդյունքը վերածվի աշխատանքի և զբաղվածության: Շատ ենք ցանկանում, որ մեր երեխաներն իրենց գիտելիքներով ծառայեն պետությանը, հարկ վճարեն, քաղաքացիական մասնակցություն ունենան», - ասում է Չեմֆիրան:

Ներառական կրթության գաղափարը բերեց նրան, որ սկսեցինք նաև որպես հասարակություն ներառական դառնալ:

Այնուամենայնիվ, նա արձանագրում է, որ բարձրագույն կրթության համակարգը դեռևս ամբողջությամբ պատրաստ չէ ընդունելու առանձնահատուկ ուսանողներին. «Մինչև վերջ մշակված չեն անհատական ուսումնական պլանները, ծանրաբեռնվածության բաշխումը ևս թերի է: Հույս ունեմ, որ «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» և «Բարձրագույն կրթության և գիտության մասին» նոր օրենքները կլրացնեն այս բացերը»,- ընդգծում է Չեմֆիրան և տեղեկացնում, որ Գոհարն այս ուսումնական տարվանից սովորում է Հայ-հունական քոլեջի խոհարարական գործ բաժնի երկրորդ կուրսում, ցանկանում է պատրաստել Ավետիք Իսահակյանի սիրելի կերակրատեսակներն ու հյուրասիրել թանգարանի այցելուներին՝ սա նաև կրթական գործընթացի մաս դարձնելով:

Մասնագիտական կրթության և ուսուցման ոլոր-

Ծնողի մասնակցությունը ներառման գործընթացում անփոխարինելի է:

տում ներառականության ապահովումը շարունակում է մնալ հիմնարար մարտահրավեր կրթական համակարգերի համար: Խոսելով ներառական կրթության մարտահրավերների մասին՝ Չեմֆիրան նշում է. «Մենք՝ որպես հասարակություն, կարծես մեծ լաբորատորիա լինենք: Ներառական կրթության գաղափարը բերեց նրան, որ սկսեցինք նաև որպես հասարակություն ներառական դառնալ: Մինչ այդ, երեխաները հիմնականում մեկուսացված էին հատուկ դպրոցներում: Համընդհանուր ներառման անցումը հեշտ չէր. դպրոցները պատրաստ չէին, ուսուցիչները չունեին փորձ, ծնողները՝ հստակ դերաբաշխում: Բայց ես հավատում եմ, որ սա էր ճիշտ ճանապարհը, որովհետև միայն երեխաներին ընդհանուր կրթական միջավայրում ներառելով է հասարակությունը սկսում հարմարվել ու ընդունել նրանց»:

Այդուհանդերձ, շարունակում են առկա լինել նաև մատչելիության խնդիրներ. ուսումնական հաստատությունների ֆիզիկական միջավայրը հաճախ բավարար չափով հարմարեցված չէ տարբեր կարիքներով սովորողների համար: Միաժամանակ, ուսումնական ծրագրերը և դասավանդման մեթոդները հաճախ չեն ապահովում անհատական մոտեցում և չեն ներառում օժանդակ տեխնոլոգիաներ, որոնք անհրաժեշտ են հատուկ կրթական կարիքներով ուսանողների լիարժեք մասնակցության համար: Առանձնահատուկ տեղ է զբաղեցնում նաև մանկավարժների պատրաստվածությունը ներառական դասավանդման և տարբեր կարողություններով սովորողների հետ արդյունավետ աշխատանքի հարցում, որի ուղղությամբ, Չեմֆիրա Եգանյանի խոսքով, վերջին տարիներին զգալի թվով վերապատրաստումներ են իրականացվում:

Չնայած դժվարություններին՝ Չեմֆիրան իր փորձը համարում է հաջողված. «Ես ինքս եմ եղել դասարաններում՝ իմ աղջկա կողքին՝ 9 տարի դպրոցում և ևս 4 տարի քոլեջում: Սա շատ ծանր աշխատանք է՝ ֆիզիկապես, հոգեպես ու բարոյապես, բայց ես արել եմ գիտակցաբար: Ծնողի մասնակցությունը ներառման գործընթացում անփոխարինելի է»,- ասում է նա:

Չեմֆիրա Եգանյանի խոսքով՝ թեև օրենսդրությունը ծնողներին իրավունք է տալիս գտնվելու իրենց երեխայի կողքին ցանկացած կրթական գործընթացի ժամանակ, բայց գործնականում սա երբեմն հակասություններ է առաջացնում. ոմանք չեն ուզում ծնողի ներկայությունը դասարանում, մյուսներն էլ չեն կարողանում ժամանակ հատկացնել իրենց երեխայի կողքին լինելու համար. «Կարծում եմ՝ ծնողի ներկայությունը դասարաններում և լսարաններում պետք է լինի առավել արդյունավետ և ոչ վնասակար: Նրանք, ովքեր պատրաստ են սրան հետևել, կարող են դառնալ իրական կամավոր օգնականներ»: Նա ընդգծում է, որ ներառման հաջողության բանալին դերերի ճիշտ բաշխումն է: Ծնողը, մանկավարժը և երեխան պետք է աշխատեն համատեղ. «Երբ մեկը փորձում է իր ողջ պատասխանատվությունը դնել մյուսի ուսերին, տուժում է երեխան: Իսկ երբ բոլորը գիտակցաբար ու համերաշխ աշխատում են, արդյունքը տեսանելի է դառնում»: Նա հավելում է, որ այս գործընթացը պահանջում է մեծ համբերություն և անընդհատ ջանքեր: «Ներառումը հնարավոր չէ պարտադրել: Այն պետք է հասունանա հասարակության մեջ: Իսկ մենք շարունա-

Ներառման հաջողության բանալին դերերի ճիշտ բաշխումն է. Ծնողը, մանկավարժը և երեխան պետք է աշխատեն համատեղ:

կում ենք ստեղծել այնպիսի միջավայր, որտեղ յուրաքանչյուրը, անկախ իր առանձնահատկություններից, կարող է բացահայտել իր ներուժը և դառնալ օգտակար համայնքին»:

Inclusion Cannot Be Enforced: It Must Mature Within Society

Zemfira Yeganyan, a pharmacist by profession, changed her profession and fully dedicated herself to special pedagogy. She spent nine years in school and another four years in college, accompanying her daughter in classrooms. Currently, Mrs. Yeganyan implements the program “The best place to meet is the museum” at the Avetik Isahakyan House-Museum.

In her opinion, parental involvement in the inclusion process is irreplaceable, and the key to successful inclusion lies in the proper distribution of roles. The parent, the teacher, and the child must work together in close cooperation.

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԻ ԱՐՏԱԳԱՂԹԻ ՆՎԱԶԵՑՈՒՄԸ՝ ԳԼԽԱԿՈՐ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

2025-26 ուսումնական տարվա սեպտեմբերի 1-ի դրությամբ Նոյեմբերյանի պետական քոլեջում սովորում է 272 ուսանող, որոնցից 175-ը՝ միջին մասնագիտական, իսկ 97-ը՝ նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթական ծրագրերով: Սովորողների գերակշիռ մասը կրթություն են ստանում հիմնական կրթության հենքով: **Քոլեջի տնօրեն Կարեն Նազարյանի** հետ զրույցը սահմանամերձ բնակավայրում գործող հաստատության ձեռքբերումների, խնդիրների և անելիքների մասին է:

- **Պարոն Նազարյան, խնդրում եմ, ներկայացնել Նոյեմբերյանի պետական քոլեջի հիմնական ուղղվածությունը. այժմ քանի՞ մասնագիտությամբ եք կրթություն կազմակերպում, քանի՞ ուսանող ունեք, այս տարվա ընդունելությանը ինչպիսի՞ արդյունք եք գրանցել:**

- Նոյեմբերյանի պետական քոլեջն ի սկզբանե ունեցել է և ունի գյուղատնտեսական ուղղվածություն: Այս պահին իրականացնում ենք կրթություն 14 մասնագիտությամբ, որից 8-ը՝ միջին մասնագիտական, իսկ 6-ը՝ նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթական ծրագրերով: Այս տարվա ընդունելությունը եղել է աննախադեպ՝ համեմատած վերջին տարիների հետ: Ընդհանուր առմամբ՝ առկա ուսուցման համակարգ է ընդունվել 133 ուսանող: Այս ուսումնական տարվա հեռակա ուսուցման ընդունելությունը դեռևս չի սկսվել, սակայն կանխատեսում ենք դիմորդների մեծ հոսք:

Քոլեջում, բացի հիմնական կրթական ծրագրերից, իրականացվում են նաև մի շարք լրացուցիչ կարճաժամկետ ուսուցման ծրագրեր, որոնք երաշխավորված են ԿԳՄՍՆ կողմից: Ուզում եմ նշել, որ մեծ է նաև այդ լրացուցիչ ծրագրերի ունկնդիրների թիվը: Լրացուցիչ ծրագրեր իրականացնում ենք նաև մի շարք կազմակերպությունների հետ համագործակցությամբ, ինչպիսիք են, օրինակ, «ՍՈՍ մանկական գյուղեր Հայաստան» բարեգործական հիմնադրամը, ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության Միասնական սոցիալական ծառայությունը, Հայ օգնության ֆոնդի Հայաստանի մասնաճյուղը և այլն:

- **Խնդրում եմ ներկայացրեք քոլեջի գործունեությունը մասնավոր հատվածի հետ համագործակցության ուղղությամբ:**

- Չնայած նրան, որ, այլ տարածաշրջանների համեմատ, մեզ մոտ սակավաթիվ են միջին և խոշոր բիզնեսները և ձեռնարկությունները՝ այնուամենայնիվ սերտորեն համագործակցում ենք եղած մասնավոր

հատվածի հետ, մասնավորապես՝ ուսումնական և արտադրական պրակտիկաների պայմանագրերով: Այս տարվանից աշխատանքներ ենք տա-

վարում աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցում իրականացնելու ուղղությամբ: Դրանց հաջողելու դեպքում, իմ կարծիքով, էլ ավելի կմեծանա կրթության արդյունավետությունը, և մեր ուսանողները, բացի որակյալ տեսական գիտելիքներից, ձեռք կբերեն նաև գործնական աշխատանքային հմտություններ և կարողություններ:

- **Քոլեջի նյութատեխնիկական բազայի վիճակն ինչպե՞ս եք գնահատում, և ի՞նչ խնդիրներ կան:**

- Քոլեջն ունի բավականին հագեցած նյութատեխնիկական բազա, սակայն ոչ բոլոր մասնագիտությունների համար: Նման դեպքերում բացը լրացնում ենք մասնավոր հատվածի հետ համագործակցելով, պայմանագրերի և համաձայնագրերի կնքման և մեր ուսանողների պրակտիկաների անցկացման միջոցով:

Այս պահի դրությամբ քոլեջում առկա ամենամեծ խնդիրը շենքային պայմաններն են. քիչ են լսարանները, արհեստանոցները, լաբորատորիաները, չկա

մարզադահլիճ, մարզահրապարակ, զինվորական պատրաստության հրապարակ, եղածները փոքր են և անհարմար, քանի որ բոլեջի շենքը ոչ տիպային է և ժամանակին կառուցվել է ոչ ուսումնական նպատակներով: Սակայն, հուրախություն մեզ, ԿԳՄՍ նախարարության պատվիրակմամբ արդեն սկսվել են բոլեջի հիմնանորոգման նախագծանախահաշվային աշխատանքները, և հուսով եմ՝ շուտով այդ հարցը վերջնականապես կլուծվի:

- Ի՞նչ աշխատանքներ են նախատեսվում:

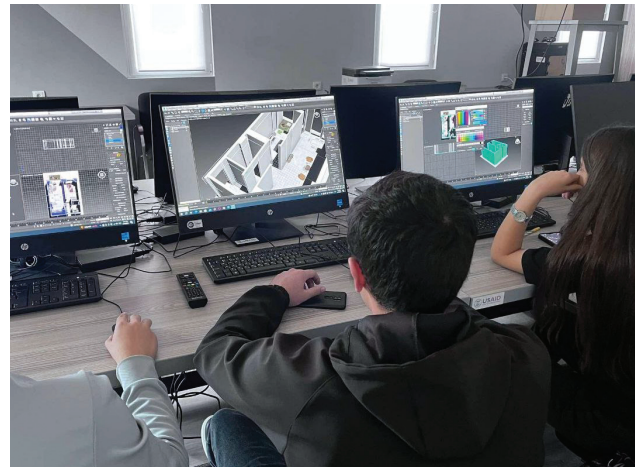
- Ամբողջական հիմնանորոգում և վերակառուցում է նախատեսվում. գոյություն ունեցող գրեթե բոլոր շենք-շինությունները բանդվելու են, կառուցվելու է ամբողջությամբ նոր շենք: Հիմնանորոգումը իրականացվելու է պետական ֆինանսավորմամբ՝ ԿԳՄՍ պատվիրակմամբ՝ ՀՀ բաղաբաշխության կոմիտեի կողմից: Հիմնանորոգելուց հետո ամբողջությամբ նոր

Մասնագիտություն ձեռք բերելու նպատակով այլ տեղեր մեկնած երիտասարդության շատ փոքր մասն է, որ կրթությունն ավարտելուց հետո վերադառնում է համայնք:

գույքով է հագեցվելու բոլեջը, գույքը ևս տրամադրվելու է նախարարության կողմից: Մեզ համար սա շատ կարևոր և սպասված ծրագիր է:

- Ունե՞ք մասնագիտություններ, որոնք պետության կողմից գերակա են ճանաչված և ուսանողները օգտվում են կրթաթոշակից:

- Զուլեջում գործող մասնագիտությունների շարքում 2025-26 ուստարում ունենք երկու մասնագի-

տություն, որոնք պետության կողմից ճանաչվել են գերակա. «Հողային ռեսուրսների կառավարում» միջին մասնագիտական կրթական ծրագրով և «Գյուղատնտեսական աշխատանքների տեխնիկական ապահովում» նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթական ծրագրով:

Այս մասնագիտություններով սովորող ուսանողները ստանում են բարձր կրթաթոշակ. առաջին կուրսում բոլորն անխտիր ստանում են, հետագա կուրսերում հաշվի է առնվում նախորդ տարվա առաջադիմությունը:

- Որքանո՞վ է բարձր կրթաթոշակը խթանում տվյալ ուղղությամբ ընդունելության աճին:

- Սահմանված կրթաթոշակը մեծապես նպաստում է այդ մասնագիտությունների գծով դիմորդների ավելացմանը: Ասեմ ավելին՝ այդ մասնագիտությունները համարվում են մրցակցային, հետևաբար ունենում ենք նաև դիմորդներ, որոնք մրցույթից դուրս են մնում: Իմ կարծիքով, կրթությանն ուղղված այս ֆինանսական միջոցները ոչ թե պարզապես ծախս են, այլ անհրաժեշտ ներդրում պետության ու հասարակության զարգացման համար:

- Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին նոր օրենքը, ըստ Ձեզ, զարգացման ինչպիսի՞ հեռանկար է ապահովում ոլորտի համար:

- ՄԿՌԲ նոր օրենքն ավելի լայն հնարավորություն է տալիս ուսումնական հաստատություններին գործել ինքնուրույն, ավելի շատ կենտրոնանալ գործնական պարապմունքների վրա, որի արդյունքում կրթությունը էլ ավելի որակյալ կարող է լինել: Ավելի լայն հնարավորություն է ստեղծվում բոլեջի կողմից ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվելու համար՝ ինչպես լրացուցիչ կրթության տրամադրման, այնպես էլ առկա նյութատեխնիկական բազայի, ուսանողական աշխատուժի և հմուտ վարպետների ու

դասախոսական կազմի ներգրավմամբ որոշակի ծառայությունների մատուցման միջոցով:

Նոր օրենքի առավելություններից ուզում եմ նշել նաև միկրոորակավորումների տրամադրման փաստը, որը մեծապես կնպաստի ներառականության խնդիրների լուծմանը, ինչպես նաև լրիվ կամ մասնակի զբաղվածությամբ կրթության հնարավորությունը, որի արդյունքում կարող են մասնագիտություն ձեռք բերել արդեն իսկ աշխատանք ունեցող երիտասարդները: Առավելություններ շատ կան նոր օրենքում, իհարկե, կլինեն նաև որոշակի բացթողումներ, որոնք բնականաբար աստիճանաբար կշտկվեն:

- Նոր օրենքում առանձնակի շեշտվում է նաև մասնավոր հատվածի հետ համագործակցության կարևորությունը: Ի՞նչ խնդիրներ և արդյունքներ կան այս առումով:

- Մասնավոր հատվածի հետ համագործակցությունը շատ եմ կարևորում, քանի որ, իմ կարծիքով, մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների գործառույթը միայն ակադեմիական կրթություն տրամադրելը չէ, այլ որակյալ մասնագետների պատրաստումն է, իսկ դրա համար շատ կարևոր է գործնական ուսուցման ապահովումը: Ասեմ ավելին՝ աշխատանքային այցով եղել եմ Գերմանիայում ու

Փորձը ցույց է տալիս, որ մասնագիտության մրցունակությունը հաստատուն կատեգորիա չէ, և յուրաքանչյուր տարի կարող է պատկերը փոխվել՝ շատ ու շատ հանգամանքներից ելնելով:

անձամբ համոզվել այնտեղ գործող այս մոդելի արդյունավետության մեջ:

- Հիմա շատ է խոսվում աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցման մոդելի՝ դուալ կրթության մասին. Ձեր կարծիքն այս մասին:

- Հիմնական խնդիրն այս առումով մասնավոր հատվածի հետ համագործակցության սակավությունն ու պասիվությունն է, սակայն ինձ թվում է՝ դա ժամանակավոր բնույթ ունի, և համապատասխան իրազեկվածության դեպքում գործատուները սիրով կհամագործակցեն քոլեջների հետ:

- Ձեր կարծիքով, հնարավոր է արդյոք դուալ կրթության մոդելն ամբողջությամբ կիրառել Հայաստանում, թե՞ կապ ունի հաստատության առանձնահատկությունը, և անհրաժեշտ են որոշակի նախապայմաններ:

- Սերտ համագործակցության արդյունքում, իմ կարծիքով, ժամանակի ընթացքում հնարավոր կլինի դուալ կրթության մոդելը ներդնել Հայաստանի բոլոր քոլեջներում. իհարկե, մեծ նշանակություն ունեն տարածաշրջանը, համապատասխան մարզի, հա-

մայնքի զարգացման ուղղվածությունը և այնտեղ գործող բիզնեսներն ու կազմակերպությունները:

- Որպես սահմանամերձ բնակավայր՝ քոլեջը գործունեության ի՞նչ առանձնահատկություններ ունի:

- Սահմանամերձ համայնքում գտնվելով և համայնքի միակ մասնագիտական կրթություն իրականացնող ուսումնական հաստատությունը լինելով՝ քոլեջն ունի մի կարևոր առանձնահատկություն կամ առաքելություն. նպաստում է տարածաշրջանի երիտասարդների արտագաղթի նվազեցմանը: Փորձը ցույց է տալիս, որ մասնագիտություն ձեռք բերելու նպատակով այլ տեղեր մեկնած երիտասարդության շատ փոքր մասն է, որ կրթությունն ավարտելուց հետո վերադառնում է համայնք: Հետևաբար, եթե երիտասարդը մասնագիտական կրթություն է ստանում մեր քոլեջում, շատ ավելի մեծ է հավանականությունը, որ հետագայում նա որպես մասնագետ կաշխատի հենց իր բնակավայրում և ոչ թե, օրինակ, մայրաքաղաքում:

- Շրջանավարտներն ավարտելուց հետո որքանով են կարողանում ինտեգրվել աշխատաշուկայում և որքանով են մասնագիտությունները հիմնված մարզի կարիքների վրա:

- Աշխատաշուկայում ինտեգրվելու առումով ունենք որոշակի դժվարություններ, որոնք հիմնակա-

Նում կապված են աշխատատեղերի բացակայության հետ, սակայն քիչ չեն այն շրջանավարտները, որոնք ավարտելուց հետո գտնում են իրենց մասնագիտությանը համապատասխան աշխատանք ու զբաղվածություն: Ունենք շրջանավարտներ, որոնք իրենց մասնագիտությամբ աշխատում են հեռավար, այսպես կոչված՝ ֆրիլանսերներ են, և պիտի նշեմ՝ բավականին բարձր աշխատավարձով: Ունենք աշխատող ուսանողներ, որոնք համապատասխան մասնագիտական գիտելիքներ են ստանում մեզ մոտ՝ հեռակա կրթության համակարգում: Մեծ է նաև այն շրջանավարտների թիվը, որոնք իրենց կրթությունը շարունակում են ՀՀ տարբեր բուհերում շարունակական կրթության միջոցով:

- Ո՞րն է ամենամրցունակ մասնագիտությունը:

- Եթե փորձեմ նշել մեր ամենամրցունակ մասնագիտությունը, հաշվի առնելով ընդունելության արդյունքները, ապա ճիշտ պատկերը ներկայացրած չեմ լինի, բանի որ ունենք մասնագիտություններ, որոնք, ինչպես քիչ առաջ նշեցի, պետության կողմից գերակա են համարվում: Եթե այդ հանգամանքը հաշվի չառնենք, ապա փորձը ցույց է տալիս, որ մասնագիտության մրցունակությունը հաստատուն կատեգորիա չէ, և յուրաքանչյուր տարի կարող է պատկերը փոխվել՝ շատ ու շատ հանգամանքներից ելնելով: Կարող եմ ընդամենը նշել, որ SS ոլորտի մասնագիտությունները աչքի են ընկնում իրենց կայուն հոսքով:

- Ի՞նչ հարց կա, որը կարևոր եք համարում և որի մասին անպայման կուզեիք խոսել:

- Կարևոր հարցեր շատ կան, ինչպես և խնդիրներ, բայց փորձում ենք հաղթահարել ու լուծել դրանք, և համոզված եմ՝ մոտ ապագայում մասնագիտական կրթությունն իր ուրույն ու շատ կարևոր տեղը կգտնի մեր պետության կրթական համակարգում:

Our Main Goal: Reducing Youth Emigration

An interview with Karen Nazaryan, Director of Noyemberyan State College, focuses on the achievements, challenges, and future plans of an institution based in a border community. The discussion also touches upon the demand for existing specializations. The Director highlights the opportunities provided by the new law, particularly regarding increased institutional autonomy, quality assurance in education, and the ability to initiate a wide range of entrepreneurial programs. In his view, regional vocational education institutions play a vital role in reducing youth emigration and creating the foundation for young people to live and work in their own communities.

ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ ԱԶՆՎԱԳՈՒՅՆ ՀԱՅ ՄԱՐԴ ՈՒ ԼԱՎ ՄԱՍՆԱԳԵՏ ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ

Հրազդանի պետական արհեստագործական ուսումնարանն ունի 200 սովորող, որոնցից 90-ը ընդունվել են այս ուսումնական տարում: Վերջին 7 տարվա ընթացքում ուսանողների թիվը գրեթե կրկնակի ավելացել է, ինչը ուսումնական հաստատությունում համարում են իրենց աշխատանքի ամենամեծ գնահատականը:

Հարցազրույց Հրազդանի արհեստագործական պետական ուսումնարանի տնօրեն Անդրանիկ Սարիբեկյանի հետ

- Պարոն Սարիբեկյան, խնդրում եմ մի քանի բառով ներկայացնել ուսումնարանը: Կարծես թե վերջին տարիներին ընդունելության արդյունքների բարելավում կա: Ի՞նչ նոր մասնագիտություններ եք ներդրել, ի՞նչ նպատակով և որքանով է դա ազդել ուսումնական հաստատության ընդունելության և ընդհանուր վարկանիշի վրա:

- Վերջին տարիներին մենք մի շարք հաջողություններ ենք արձանագրել, մասնավորապես այս տարվանից գործում է «Եռակցման աշխատանքների տեխնոլոգիա» նոր մասնագիտությունը, որով մասնագիտությունների թիվը հասցրինք հինգի: Ուրախությամբ պիտի նշեմ, որ 2025-2026 ուսումնական տարվա ընդունելության արդյունքներով՝ ձևավորել ենք հինգ մասնագիտական խմբեր, որը, ի դեպ, աննախադեպ է առկա Վերջին 25 տարվա մեջ: Բոլորովին վերջերս ներդրել ենք նաև

«Հրուշակեղենի տեխնոլոգիա» մասնագիտությունը, որը բավականին հեռանկարային մասնագիտություն է: Սրանով մենք նաև իրագործել ենք ևս մեկ ռազմավարական քայլ. աղջիկների ներկայությունը տղաներին «ստիպում է» ավելի բարեկիրթ լինել, մյուս կողմից էլ մենք այստեղ նաև լուծում ենք գենդերային որոշակի տոկոսային հարաբերակցության խնդիր: Եթե նախկինում սովորողների 95 տոկոսը տղաներ էին, 5 տոկոսը՝ աղջիկներ, ապա այժմ այդ տոկոսային հարաբերակցությունը 80/20 է, ինչը, կարծում եմ, բավականին լուրջ ցուցանիշ է: Եվ ընդհանուր առմամբ՝ այս ցուցանիշը դրական է ազդում ուսումնական հաստատության վարկանիշի վրա:

- Դուք ի՞նչ նկատի ունեք. մարդիկ չե՞ն ցանկացել իրենց աղջիկներին ուսումնարան ուղարկել:

- Ընդհանուր առմամբ՝ կարելի է ասել, այո: Խորհրդային Միության տարիներից ի վեր հատկապես մարզային բնակչության շրջանում ձևավորված է եղել մի կարծրատիպ, թե ուսումնարան են ուղարկվում 8-ամյա, այժմ էլ 9-ամյա կրթությունն ավարտած արական սեռի այն պատանիները, որոնք միջակ սովորող են ու վատ վարքի տեր: Բնականաբար շատերը չեն ցանկանա իրենց դուստրերին տանել մի տեղ, որտեղ, այսպես ասած, վատ վարքագծով տղաներ կան: Եվ այդ մտածելակերպը ուղիղ հարվածում էր ուսումնարանի հեղինակությանը: Բայց մենք կամաց-կամաց կոտրեցինք այդ կարծրատիպը, և հիմա «Խոհարարական գործ» ու «Հրուշակեղենի տեխնոլոգիա» մասնագիտություններով մեզ մոտ սովորելու են գալիս բավականին շատ աղջիկներ:

- Ամենամրցակցային

մասնագիտությունը Ձեզ մոտ ո՞րն է:

- Մրցակցային մասնագիտությունը վերջին երեք տարիներին մի քիչ, կարելի է ասել, փոփոխության է ենթարկվել: Եթե նախկինում՝ մինչև պետության կողմից առաջնահերթ և կարևոր ոլորտների մասնագիտությունների ներդնումը, «Խոհարարական գործ» մասնագիտությունը առաջին տեղում էր կամ գրեթե մեծ մասամբ առաջին հորիզոնականում էր, ապա վերջին երեք տարիների կտրվածքով՝ որոշ չափով «դիրքերը զիջել է» գերակա համարվող «Մեքենաների և մեխանիզմների էլեկտրասարքավորումների տեխնիկական շահագործում» մասնագիտությանը:

- Դուք նաև մի ուրիշ մոդայիկ մասնագիտություն էլ ունեք՝ դիզայնի ոլորտի. դա նոր է բացվել:

- Դա նոր մասնագիտություն չէ. տարիներ շարունակ

Նաև մեզ մոտ գործող «Տրանսպորտային միջոցների շահագործում և նորոգում» մասնագիտությունն է, որի «Ավտոմոբիլային տրանսպորտի նորոգման փականագործ» որակավորումն ենք միայն փոխել և նույն մասնագիտության շրջանակում փորձարարական եղանակով իրականացնում ենք նոր՝ «Ավտոմեքենաների ծրագրային արատորոշման և սպասարկման էլեկտրիկ» որակավորմամբ ուսուցում: Դա ժողովրդի մեջ տարածված ավտոէլեկտրիկի որակավորումն է:

- Հետաքրքրություն կա՞ այս մասնագիտության նկատմամբ՝ հաշվի առնելով դրա մոդայիկ լինելու հանգամանքը:

- Արդեն երկրորդ տարին է՝ փորձարարական եղանակով այդ որակավորումը ներդրել ենք, և բավականին մեծ հետաքրքրություն կա: Այս տարի՝ ընդունելության առաջին փուլի առաջին հատվածում, ամենաշատ դիմորդները այս որակավորմամբ էին գրանցվում՝ չնայած այն բանին, որ մասնագիտությունը գերակա ոլորտների ցանկում ընդգրկված չէ:

- Տեսե՞ք, Դուք խոսեցի՞ք կարծրատիպերից, որ տարիներ շարունակ ձևավորված է եղել. հատկապես մարզային բնակչության մենթալիտետը եղել է այնպիսին, որ լավ սովորող երեխաներին՝ հատկապես աղջիկներին, չեն ցանկացել ուսումնարանում կրթության ուղարկել: Օրինակ՝ հիմա հորն է ձեր մրցակցային առավելությունը. ինչո՞ւ պիտի իններորդ դասարանն ավարտած պատանին ուզենա սովորել ուսումնարանում: Դուք ինչպե՞ս եք հաղորդակցվում այս խմբի սովորողների և դիմորդների հետ:

- Շատ հետաքրքիր ու կարևոր հարց է: Կարծրատիպը վաղուց արդեն գոյություն չունի, ես ասում եմ՝ դա Սովետական Միության ժամանակներից եկած կարծրատիպ էր: Հիմա փոխվել է մարդկանց մտածե-

լակերալը: Իհարկե, մենք շատ ջանքեր գործադրեցինք մեր գովազդային արշավով, քարոզչությամբ, մասնագիտական կողմնորոշման ճիշտ գործելաոճով և հասանք այն բանին, որ իններորդ դասարանն ավարտած 15-ամյա կամ 16-ամյա պատանին գա մեզ մոտ ոչ թե ավագ դպրոցում սովորելու ցանկություն չունենալու պատճառով, այլ այն հաշվարկով, որ ինքը ստանալու է մասնագիտական և միջնակարգ կրթություն միաժամանակ. այսինքն՝ մենք նրան շնորհում ենք արհեստավորի որակավորում, որով ավելի շուտ և ավելի հեշտ է լուծվում նրա աշխատանքի խնդիրը:

Ընկերություններից շատերը արդեն պրակտիկայի շրջանում ապագա խոհարարներին ու հրուշակագործներին աշխատանք են առաջարկում:

Աշխատանք ունենալու նպատակը կարևորող դիմորդը ժամանակ է տնտեսում: Այս բացատրություններն այնքան համոզիչ են թվում պատանիներին, որ նախընտրում են մեզ մոտ սովորել: Բայց սա մեր միակ հաղթաթուղթը չէ. մեզ մոտ այս պահին ուսուցանվող բոլոր 5 մասնագիտություններն էլ ժամանակակից են ու աշխատաշուկայում պահանջված, և մենք օգնում ենք, որ մեր շրջանավարտները հետագայում աշխատանք գտնեն: Ահա, թե ինչու պիտի գան մեզ մոտ սովորելու:

- Գովազդային արշավը կամ երկխոսությունը թիրախային խմբի հետ ինչպե՞ս է կազմակերպվում:

- Առաջին հերթին մենք շատ ակտիվ վարում ենք մեր ֆեյսբուքյան էջը, որտեղ հաճախակի ներկայացնում ենք տեսանյութերով ու լուսանկարներով բովանդակային տեղեկություն՝ տարաբնույթ միջոցառումներ-

րի, ձեռքբերումների, նպատակների ու խնդիրների մասին: Երբեմն դրանց մասնակից ենք դարձնում աշակերտներին, նրանց ծնողներին, ուսուցիչներին: Իհարկե, մասնագիտական կողմնորոշման նպատակով այցելում ենք դպրոցներ, կազմակերպում բաց դռների օրեր, տարածում գովազդային հայտարարություններ և այլն:

- Մոնիթորինգային տվյալներ ունե՞ք. շրջանավարտները արդյո՞ք կարողանում են աշխատանք գտնել իրենց մասնագիտությամբ, և արդյո՞ք Ձեզ մոտ գործող մասնագիտությունները բխում են տվյալ տարածաշրջանի տնտեսության կառուցվածքից ու պահանջարկից:

- Ժամանակ առ ժամանակ կարիերայի կենտրոնի կողմից իրականացված հարցումները ցույց են տալիս, որ մասնագիտություններով ընդհանուր զբաղվածությունը, միջին հաշվարկով, կազմում է 50%, որը բավականին լավ ցուցանիշ է: Իհարկե, առանձին մասնագիտություններով, օրինակ՝ խոհարարական ուղղության «խոհարարական գործ», «Հրուշակեղենի տեխնոլոգիա» մասնագիտություններով զբաղվածության ցուցանիշը հասնում է մինչև 80%-ի: Արդյունքները մի փոքր ցածր են տեխնիկական բնույթի մասնագիտությունների հարցում, որտեղ վերոնշյալ ցուցանիշը գնահատվում է մինչև 20 տոկոս:

- Մասնավոր ընկերությունների հետ համագործակցության մասին ի՞նչ կասեք: Արտադրական պրակտիկայի հարցը ինչպե՞ս է լուծվում:

- «Մեքենաների և մեխանիզմների էլեկտրասարքավորումների տեխնիկական շահագործում», «Տրանսպորտային միջոցների շահագործում և նորոգում» մասնագիտությունների համար պրակտիկայի պայմանագրեր են կնքված «Հրազդան ԶԷԿ» ԲԲԸ-ի, «Գազպրոմ Արմենիա» ՓԲԸ-ի «Հրազդան 5» հիմնարկի և «Կեչառք» ընկերության հետ: Այս տարի ներդրված «Եռակցման աշխատանքների տեխնոլոգիա» մասնագիտության արտադրական պրակտիկայի համար ևս ընտրված է «Գազպրոմ Արմենիա» ՓԲԸ-ի

Մասնագիտական կրթության վերջնական նպատակը որակյալ կադրեր թողարկելն ու աշխատաշուկային մատակարարելն է:

«Հրազդան 5» հիմնարկը: «խոհարարական գործ» մասնագիտության զարգացման նպատակով ձեռք են բերվել պայմանավորվածություններ Հրազդանի և Ծաղկաձորի բազմաթիվ հյուրանոցային համալիրների և ռեստորանների, մասնավորապես «Ծաղկաձոր Մարրիոթ»-ի, «Մուլտի ռեսթ հաուս»-ի, «Արարատ ռեստոր»-ի, «Յասաման»-ի, «Ոսկե գահ»-ի, «Էլեգանտ»-ի և այլ ընկերությունների հետ: «Հրուշակեղենի տեխնոլոգիա» մասնագիտության հարցում նույնպես որոշակի ձեռքբերումներ կան. համագործակցում ենք տեղական «Փարթի», «Էլիսա», «Բեկերս», «Ռեդի Սթեփ» տորթերի փոքր ձեռնարկությունների և երևանյան «Կոնֆի» հրուշակեղենի արտադրամասի հետ: Իհարկե, ավելի շահեկան վիճակում են հենց վերջին երկու մասնագիտությունները, քանի որ վերոնշյալ ընկերություններից շատերը արդեն պրակտիկայի շրջանում ապագա խոհարարներին ու հրուշակագործներին աշխատանք են առաջարկում:

- Իսկ լինո՞ւմ են դեպքեր, երբ ուսանողները, դեռևս ուսումը չավարտած, աշխատանքի են

անցնում՝ այդպիսով խոչընդոտներ ստեղծելով ուսումնական բնականոն գործընթացի համար:

- Կարծում եմ՝ սա բոլոր ուսումնական հաստատություններին մտահոգող խնդիր է: Երբ ուսանողներին հունիս ամսին պրակտիկայի ենք ուղարկում, հետո հուլիս և օգոստոս ամիսներին՝ իրենց արձակուրդի շրջանում, աշխատում են, դժվարությամբ են կարողանում սեպտեմբերին դասի գալ. կարծես թե գումար աշխատելու մոտիվացիան նրանց շատ է ոգևորում և ուզում են շարունակել: Մյուս տեսանկյունից էլ սոցիալական գործոնը կա: Մի խոսքով՝ երկու դեպքում էլ դժվար է նրանց միանգամից կտրել աշխատանքից և սահուն ինտեգրել դասապրոցեսին: Կարծում եմ, որ շուտով, երբ նոր օրենքը ներդրվի, հնարավորություն կստեղծվի աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցման ձևերով որոշակիորեն կարգավորել այդ հարցը:

- Դուք իրատեսական համարում եք, որ, օրինակ, դուռը կրթությունը կարող է արդյունավետ լինել: Արդյո՞ք գործատուն պատրաստ է Ձեր ուսանողներին իր հաշվին ինչ-որ բան սովորեցնել, թե՞ ավելի շատ հակված է նրանց դիտարկել որպես համեմատաբար էժան աշխատուժ:

- Չեմ կարող այդ հարցին միաբնօրինակ պատասխանել: Դուռը, իմ կարծիքով, մի փոքր դժվար կլինի իրագործել. այսօրվա գործատուն պատրա՞ստ է արդյո՞ք ժամանակ, ռեսուրս, մասնագետ ու ֆինանսական միջոցներ հատկացնել՝ ուսումնական հաստատության սովորողների որակները բարձրացնելու, եթե, օրինակ, նա կարող է ավելի քիչ ռեսուրսներ ծախսելով՝ իր կադրերին վերապատրաստել կամ վերաորակավորել: Իմ կարծիքով՝ ավելի իրատեսական

է փոխադարձ շահի սկզբունքը: Օրինակ՝ ՄԿՈՒ նոր օրենքով գործելու են 3 տիպի ուսումնական հաստատություններ՝ պետական, հանրային և մասնավոր: Ես, օրինակ, կողմ եմ հանրային տիպին, որը ենթադրում է պետության և մասնավոր ընկերության համատեղ կառավարում: Իմ կարծիքով՝ փոխշահավետ ճիշտ համագործակցությամբ կլուծվեն շատ խնդիրներ, այդ թվում՝ ուսանողների աշխատանքի տեղա վորման խնդիրը: Ի դեպ, այս մասին ես բարձրաձայնել եմ դեռևս օրենքի ստեղծման նախնական փուլում: Ամեն ինչ շատ պարզ է. գործատուն մասնակցություն է ունենում մասնագիտական ծրագրերի թե՛ կազմմանը և թե՛ ուսուցանմանը, կատարում է անհրաժեշտ ներդրումներ, որից օգտվում են իր ապագա աշխատողները: Գործատուն ստեղծում է ենթակառուցվածքներ, որոնցից հավասարապես օգտվում են իր աշխատողները և ուսանողները: Այսպիսով՝ զարգանում է ուսումնական հաստատությունը, իսկ ընկերությունը ձեռք է բերում որակյալ մասնագետներ: Այս ամենով հանդերձ՝ ընկերությունների հետ համագործակցելու լավ փորձ ունենք նաև այն տեսանկյունից, որ նրանց ներկայացուցիչներից մի քանիսը համատեղությամբ դասավանդում են մեզ մոտ և գործնական դասերը երբեմն անցկացնում են հենց իրենց ընկերությունների համապատասխան արտադրամասերում:

- Այսինքն՝ այս դեպքում Դուք այսպես թե այնպես խրախուսում եք, որ Ձեր վարպետները լինեն տնտեսության մեջ աշխատողներ:

- Իհարկե դա առավելություն է, որովհետև նրանք գիտեն՝ ինչ պահանջներ են դրված իրենց ընկերություններում, հետագայում մեր սաները ինչ հմտություններով կարող են այնտեղ աշխատել:

- Իսկ ի՞նչ վիճակում է ուսումնարանի նյութատեխնիկական բազայի վիճակը, առաջնային ի՞նչ խնդիրներ ունեք:

- Դա ամենացավոտ խնդիրներից մեկն է, որ կարծում եմ ընդհանրական է բոլոր ուսումնական հաստատությունների համար: Բնական է, որ կան խնդիրներ. նյութատեխնիկական բազայի համալրման կարիք ունենք նաև մենք, բայց այնպես չէ, որ ոչինչ չունենք կամ բավարար միջոցներ չունենք, որպեսզի իրականացվի ուսուցում, հակառակ դեպքում լիցենզիայի իրավունք չէիք ունենա: Բայց ժամանակները փոխվում են, մասնագիտություններն ավելի են կատարելագործվում, բնականաբար եղածն էլ հնանում է և որպես արդիական չի դիտարկվում. պետք է անընդհատ թարմացվի, համալրվի: Այստեղ երախտագիտությամբ պետք է նշեմ «Անուշավան Աբրահամյան» կրթական հիմնադրամի բարեգործական նվիրաբերությունները, որոնց միջոցով լուծվել են կենսական

Կազմակերպվում է ֆուտբոլի ներուսումնարանային մրցաշար նվիրված 44-օրյա պատերազմում զոհված մեր ուսանողների հիշատակին:

նշանակության շատ հարցեր՝ ուսումնական հաստատության գազաֆիկացումից սկսած մինչև ջեռուցման համակարգի վերականգնում, մասնագիտական լաբորատորիաներ ձևավորելուց մինչև ֆիզկուլտուրայի դահլիճի վերանորոգում, խոհարարական ժամանակակից սարքավորումներից մինչև ավտոդիագնոստիկայի թանկարժեք սարքավորում և այլն: Որոշ սարքեր ու սարքավորումներ էլ ձեռք ենք բերել ուսումնարանի միջոցներով և պետբյուջեի տված հնարավորություններով:

- Վերադառնանք նոր օրենքին: Նոր օրենքը նաև նոր հնարավորություններ է ընձեռում, մասնավորապես ի՞նչն էք կարևորում այդ հնարավորություններից:

- Նոր օրենքով զարգացման հնարավորություններ իսկապես ստեղծվում են, և դրանցից մեկին ես նախորդիվ անդրադարձա ուսումնական հաստատության հանրային տիպի մասին խոսելիս: Իսկ ամենակարևոր փոփոխությունը համարում եմ ուսումնական հաստատությունները միատեսակ՝ «Զուլեջ» ձևով անվանելը:

- Այո, ուսումնարանները քուլեջի կարգավիճակ են ստանալու. ի՞նչ ակնկալիքներ ունեք այդ փոփոխությունից:

- Կարծում եմ, որ ուսումնարան-քուլեջ արհեստականորեն ստեղծված տարբերությունը վերանում է, և միատեսակ անունով հանդես գալն արդեն իսկ նախապայման է հավասար հնարավորությունների: Մասնագիտական կրթու-

թյան վերջնական նպատակը որակյալ կադրեր թողարկելն ու աշխատաշուկային մատակարարելն է, հետևաբար առոչինչ են չարդարացված արտոնություններն ու կրթական աստիճանը: Այնպես որ, ձևից անցնում ենք բովանդակության, որը շատ դրական եմ համարում:

- Տարիներ շարունակ խնդիր է եղել նաև դասավանդողների ցածր վարձատրությունը: Անցած տարվանից պետությունը ներդրեց ատեստավորման միջոցով աշխատավարձերի բարձրացման քաղաքականություն: Ձեզ մոտ դասավանդող մասնագիտություններից խոհարարության ուղղություններով հրուշակագործներն ու խոհարարները մասնավորապես մասնակցել են: Ի՞նչ արդյունքներ ունեք: Կամավոր ատեստավորմանը մասնակցած հանրակրթական առարկաների ուսուցիչներ նույնպե՞ս ունեք:

- Այո, մենք ունենք «խոհարարություն» ուղղության երկու ծյուղերով ատեստավորում անցած չորս մասնագետ, և պիտի գոհունակությամբ նշեմ, որ չորսն էլ բավականին լավ արդյունքներ են գրանցել ու հավելավորներ են ստանում: Այս տարի ևս մեկ հրուշակագործ վարպետ ատեստավորվելու ցանկություն է հայտնել: Ինչ վերաբերում է հանրակրթական առարկաներ դասավանդողներին, ապա մեկ հոգի ունենք, որը բարձր միավորներ է հավաքել «Հայոց լեզու» առարկայից: Իհարկե, սա լրացուցիչ մոտիվացիա է՝

ավելի եռանդով ու նվիրված աշխատելու, և ցանկալի կլիներ, որ մոտ ապագայում բոլոր մասնագետներին ատեստավորման հնարավորություն տրվեր: Բարձր աշխատավարձ ստանալու հանգամանքը նաև կիսթաներ լավ մասնագետների հոսքը դեպի մասնագիտական հաստատություններ:

- Ո՞րն է ձեր գլխավոր առաքելությունը որպես հաստատության, որպես մանկավարժական միջավայրի, որպես մանկավարժի, այսինքն՝ ի՞նչ դերակատարում ունեք դուք այն երեխայի կյանքում, որը 15 տարեկանում մտնում է ուսումնարան ու հետո երեք տարի անց հեռանում:

- Տեսել բարեկիրթ, բավականաչափ հմտություններ ձեռք բերած, ազնվագույն հայ մարդ, բարձր արժեհամակարգով օժտված Հայաստանի Հանրապետության բաղաբացի ու լավ մասնագետ:

- Եվ որքանով եք կարողանում դա իրականացնել:

- Դա փորձում ենք իրականացնել մեր տված կրթությամբ, որոշակի դաստիարակչական աշխատանքներով, ժամանակ առ ժամանակ իրականացրած դաստիարակչական-գեղարվեստական բնույթի միջոցառումներով: Մեր տղաները այս ամենի շնորհիվ հիմնականում դառնում են օրինակելի զինվորներ: Մեր ուսանող-շրջանավարտներից շատերը ցավոք նահատակվեցին 44-օրյա պատերազմում՝ հերոսաբար կռվելով:

- Իսկ ի՞նչ հաջողություններ ունեն Ձեր սաները, որոնց մասին կուզեիք նշել:

- Մեր սաները պարբերաբար հաջողություններ են գրանցում: Օրինակ՝ քանիցս մենք խոհարարության գծով համահայաստանյան մրցույթներում տեղեր ենք գրավել, երկրորդ և երրորդ կարգի մրցանակներ ենք շահել: Ունենք շախմատի, բազկամարտի, ձյուդոյի Հայաստանի պատանիների չեմպիոններ, ասմունքի մարզային փուլի երրորդ կարգի մրցանակակիր, «Դի-ջիկոդ» ծրագրավորման մրցույթի լավագույն հնգյակի մասնակիցներ և այլն: Ինքներս շատ ակտիվ կազմակերպում ենք գեղարվեստական, սպորտային միջոցառումներ, օրինակ՝ 44-օրյա պատերազմում զոհված մեր ուսանողների հիշատակին նվիրված ֆուտբոլի ներուսումնարանային մրցաշար ենք անցկացնում, և շատ մեծ խանդավառությամբ մասնակցում են մեր տղաները: Մարզականից բացի՝ անցկացվել են նաև ինտելեկտուալ և մասնագիտա-

կան մրցույթներ՝ ուսանողական առօրյան հետաքրքիր ու գրավիչ դարձնելու նպատակով:

- Մի տեսակ կտրված է ուսումնարանը Հրազդան քաղաքից, բավականաչափ հեռու է գտնվում: Դա չի խանգարում արդյոք. երթևեկությունը ինչպե՞ս է կազմակերպվում:

- Ի տարբերություն շատերի՝ ես կարծում եմ, որ քաղաքի բանուկ հատվածից կտրված լինելը առավելություն է և ոչ թե թերություն: Հանգիստ միջավայրը, առանց մեքենաների աղմուկի, բնականաբար, ավելի

նպաստավոր է սովորելու համար: Բայց մյուս կողմից էլ Ձեր նշած հանգամանքն է. կտրված է տեղը, ու մարդկանց, մասնավորապես՝ մանկավարժական

աշխատողների և սովորողների գալ-գնալու համար կան խոչընդոտներ: Բայց այդ խոչընդոտը կարելի է հաղթահարված համարել, որովհետև արդեն երկրորդ տարին է, ինչ պետությունը հեռվից եկող մանկավարժական աշխատողներին և ուսանողներին տրանսպորտային ծախսերի դիմաց դրամական փոխհատուցում է տրամադրում, մենք էլ լուծել ենք Հրազդանի տարբեր թաղամասերից ուսումնարան փոխադրելու խնդիրը: Այսինքն՝ մտահոգվելու առիթ չունենք:

- Ի՞նչ կավելացնեիք, այս ոլորտին ի՞նչ է պետք: Ի՞նչ հարց կար, որ կուզեիք, որպեսզի հնչեցնեի, բայց չհնչեց:

- Եթե մենք ուզում ենք, որ մասնագիտական կրթությունն իսկապես զարգանա Հայաստանում (թե՛ արհեստագործական, թե՛ միջին մասնագիտական), ապա պետք է պետությունը շատ լուրջ քայլեր գործադրի: Որոշակի քայլեր, լավ է, կան, օրինակ՝ առաջ-

Պետությունը հեռվից եկող մանկավարժական աշխատողներին և ուսանողներին տրանսպորտային ծախսերի դիմաց դրամական փոխհատուցում է տրամադրում:

նահերթ և կարևոր ոլորտների մասնագիտությունների հանգամանքը, բարձր կրթաթոշակները:

- Ձեր ուսումնարանում կարծե՞ք թե երկու մասնագիտություն ունե՞ք գերակա ոլորտներից:

- Այո, այս տարվանից «Եռակցման աշխատանքների տեխնոլոգիա»-ն ավելացավ, արդեն երկու տարի էլ ունենիք «Մեքենաների և մեխանիզմների էլեկտրասարքավորումների տեխնիկական շահագործում» մասնագիտությունը: Փաստացի այս պահին ունենք երկու այդպիսի մասնագիտություն, և նաև բարձր կրթաթոշակով պայմանավորված՝ ուսանողների ընդհանուր քանակն աճել է:

- Բայց արդյո՞ք դա նորմալ է, միայն թոշակի համար են գալիս Ձեզ մոտ սովորելու, թե՞...

- Գիտե՞ք ինչ. եթե ասեմ, որ թոշակի համար եկողներ չկան, իմ պատասխանը ազնիվ չի լինի, բայց հավատացե՛ք, որ միայն թոշակի համար չեն գալիս, հակառակ դեպքում պետք է դիմորդների 90%-ը կենտրոնանային հենց այս երկու մասնագիտությունների ուղղությամբ, մինչդեռ կարող եմ փաստել, որ

հատկապես այս տարվա դիմորդները նպատակային դիմել են «Տրանսպորտային միջոցների շահագործում և նորոգում»՝ մեր նշած ավտոդիագնոստիկայի որակավորման ուղղությամբ: Ոչ մի կերպ իրենց մտադրությունից, իրենց կողմնորոշումից չեն շեղվում խոհարարության համար գրանցված դիմորդները, աղջիկների մի սովոր խումբ էլ ընտրել է միայն «Հրուշակեղենի տեխնոլոգիա»-ն: Այսինքն՝ քնավ կապ չունի այն հանգամանքը, որ այդ երկու մասնագիտությունները գերակա ոլորտների մասնագիտություններ են: Եթե առաջին տարում մի փոքր կար այդ մտավախությունը, որ կգան միայն բարձր կրթաթոշակի համար, ապա հիմա չունենք այդ մտահոգությունը, քանի որ բոլոր 5 մասնագիտություններով ընդունվել են գրեթե հավասարաչափ քանակով դիմորդներ:

- Իսկ քանի՞ տոկոսն են երկրորդ տարում պահպանում կրթաթոշակը:

- Էլեկտրիկների դեպքում մենք ունենք հետևյալ վիճակագրությունը. առաջին խումբը բացվել է 18 հոգով, հիմա այնտեղ 17 սովորող կա, որոնցից 4-ը ստանում են կրթաթոշակ, ընդ որում՝ այդտեղ ունեցանք մեկ գերազանց սովորող, որը բարձր առաջադիմության համար կստանա ևս 5 000 դրամ, այսինքն՝ 55 000 դրամ: Իսկ մյուսները կստանան 40 000 դրամ: Էլեկտրիկների երկրորդ խմբում 21 հոգուց կրթաթոշակ են ստանալու յոթը, իսկ առաջին կուրսի եռակույրների և էլեկտրիկների խմբերի արդյունքները մյուս տարի են պարզ լինելու: Այսինքն՝ կեղծ գնահատականներ չենք նկարում. եթե սովորում են, ստանում են:

- Եթե ուզենայիք ինչ-որ բան մաղթել Ձեր ուսումնարանին, ի՞նչ կմաղթեիք. նախ և առաջ՝ աշխատողներին, ուսանողներին, ինքներդ Ձեզ:

- Ինձ և աշխատողներին կմաղթեի որակյալ, արդյունավետ աշխատանք՝ բարձր աշխատավարձով: Կուզեի, որ եռանդն ու նվիրվածությունը երբեք չլքեն մեզ: Կմաղթեի, որ ուսումնարանը հարատև գործի, բայց առաջին հերթին լինի բարեկարգ ու բարենորոգ, ունենա իմ պատկերացրած իդեալական կրթական միջավայրը: Իսկ ուսանողներին կցանկանայի երկար տարիների անվտանգ, առողջ ու երջանիկ կյանք: Կուզեի, որ նրանք ոչ մի պարագայում չկորցնեին իրենց մարդկային որակները և առաջին հերթին լինեին հայրենասեր:

Mission: To Raise Noble Armenians and Excellent Professionals

Andranik Saribekyan, director of the Hrazdan State Vocational College, presents in an interview the new specialties launched at the institution, the cooperation established with employers, as well as the opportunities for graduates to be involved in the labor market. In recent years, the number of students at the college has almost doubled, which, according to the director, is the result of consistent work, innovative programs, and the policy implemented in the field of VET.

ԿՐԹԱԿԱՆ ԵՎ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆՈՐԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ

Տավուշի Պատրիկ Տեվենյան տարածաշրջանային բոլեջը վերջին տարիներին վերածվել է կրթական նորարարությունների և գյուղատնտեսական զարգացման կարևոր կենտրոնի:

Քոլեջի զարգացման և նորարարությունների գծով փոխտնօրեն Մարգարիտ Պողոսյանը պատմում է, որ Չարգացման ծրագրերի և նորարարությունների գծով փոխտնօրենի պաշտոնը գործում է 2022 թ. սեպտեմբերի 1-ից, իսկ նույն տարում բոլեջում ներդրվել է նոր մասնագիտություն՝ «Գյուղացիական (ֆերմերային) տնտեսության կազմակերպում»: Դրա նպատակն է մարզում գյուղատնտեսության ոլորտի մասնագետներ կրթելն ու նրանց մասնագիտական կարողությունները զարգացնելը:

Վերակազմավորում և միջազգային համագործակցություն

Միջազգային համագործակցության ծրագրերը մշակվում են Ֆրանսիայի հայկական հիմնադրամի կրթական հարցերով փորձագետներ Ժաք Բահրիի և Մաքս Դելպերիեի կողմից: Վերջինս նաև մասնագիտական աջակցություն է ցուցաբերում գյուղատնտեսական մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի բարելավման գործում:

«Մեր բոլեջը 2022 թվականի սեպտեմբերի 16-ին վերակազմավորվեց և դարձավ հիմնադրամ: Այս ձևաչափը մեզ հնարավորություն տվեց համատեղ կառավարման մոդել ունենալ, որում ներառված են ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարությունը և Ֆրանսիայի հայկական հիմնադրամը: Հոգաբարձուների խորհրդի նախագահը կրթության ոլորտը համակարգող փոխնախարարն է: Սա մեզ թույլ է տալիս միաժամանակ պահպանել հայկական կրթական ավանդույթները և ներդնել միջազգային լավագույն փորձը», – պատմում է Մարգարիտ Պողոսյանը:

Քոլեջի ստեղծման նպատակներից մեկն էլ Տավուշում գյուղատնտեսության զարգացումն է: Այսօր ուսումնական բազա է ծառայում բոլեջին կից կառուցված անասնաբուժական ֆերման:

Ֆրանսիական կրթական մոդելի տեղայնացում

Մարգարիտ Պողոսյանի խոսքով՝ ֆրանսիական «դուռը» կրթական համակարգի տեղայնացումն այ-

սօր բոլեջի ամենամեծ ձեռքբերումներից է: 2023-24 ուսումնական տարում ներդրվել է «մինի ստաժ» կոչվող ձևաչափը, որի շրջանակում ուսանողները 36 ժամ անընդմեջ աշխատում են Լուսաձորի ագարակում՝ մասնակցելով բոլոր աշխատանքներին՝ սկսած կենդանիների կերակրումից մինչև խնամք:

«Ուսումնական հաստատությունն ապահովել է ուսանողներին արտահագուստով, կոշիկներով և ձեռնոցներով, ինչպես նաև ապահովագրել դժբախտ պատահարներից: Սա շատ մեծ պատասխանատվություն է, բայց նաև մեծ հնարավորություն՝ տեսական գիտելիքն անմիջապես գործնականում ամրապնդելու համար», – ընդգծում է Պողոսյանը:

Նոր մոդելի շրջանակում ներդրվել է նաև «մասնագիտական շաբաթների» գաղափարը. ուսանողները մեկ շաբաթ ամբողջությամբ կենտրոնանում են մասնագիտական առարկաների և գործնական դասերի վրա:

Նոր մասնագիտություններ և վերանորոգված լաբորատորիաներ

Այսօր բոլեջում սովորում է շուրջ 360 ուսանող: Բացի գյուղատնտեսական և տեխնիկական մասնագիտություններից, առաջարկվում են նաև խոհարարական գործ, զբոսաշրջություն և ֆինանսների հետ առնչվող ուղղություններ:

«Այս տարի ներդրել ենք էլեկտրատեխնիկայի նոր մասնագիտություն, իսկ մոտ ապագայում նախատեսվում ենք շինարարական ուղղության մասնագիտություններ», – նշում է փոխտնօրենը:

Պահպանել հայկական կրթական ավանդույթները և ներդնել միջազգային լավագույն փորձը:

Ֆրանսիայի հայկական հիմնադրամի և Հովնա-
սյան հիմնադրամի աջակցությամբ վերանորոգվել և
կահավորվել են էլեկտրատեխնիկայի, գյուղատնտե-
սության, քիմիայի, ֆիզիկայի և կենսաբանության
ուղղություններով լաբորատորիաները: Զուլեջը Նաև
ներդրել է ֆրանսիական կրթական ձևաչափը չորս
արհեստագործական մասնագիտություններում՝ «Խո-
հարարական գործ», «Վերականգնվող էներգիայի
էներգետիկ կայանների վերանորոգում և սպասար-
կում», «Գյուղացիական (ֆերմերային) տնտեսության
կազմակերպում» և Նորաբաց «Գյուղատնտեսական
աշխատանքների տեխնիկական ապահովում»:

Սոցիալական աջակցություն ուսանողներին

Զուլեջը լուծում է Նաև սոցիալական կարևոր
խնդիրներ: Ուսանողները բնակվում են անվճար հան-
րակացարանում, օրական երեք անգամ ստանում են
անվճար սնունդ, իսկ Նրանց տեղափոխությունը մո-
տակա բնակավայրերից կազմակերպվում է քուլեջի
կողմից:

«Սա հնարավորություն է տալիս Նույնիսկ հեռա-
վոր գյուղերից եկած ուսանողներին շարունակել
կրթությունը: Արդյունքում դիմորդների քանակն աճել
է»,– ընդգծում է Մարգարիտ Պողոսյանը:

Միջազգային ծրագրեր և ֆրանկոֆոն համագործակցություն

Միջազգային համագործակցությունը քուլեջի զար-
գացման կարևոր ուղղություններից է: 2025 թ.
հունվարի 1-ից Տավուշի Պատրիկ Տեվեճեան տարա-
ծաշրջանային քուլեջը դարձել է «Էրազմուս+» ծրագրի
շրջանակում ստեղծված REnForce ծրագրի շահառու,
որի Նպատակը վերականգնվող էներգիայի ոլորտում
մասնագիտական կրթության ներուժի ամրապնդումն
է: 2024 թ. Նոյեմբերին և 2025 թ. փետրվարին ֆրան-
սիացի անկախ փորձագետների այցեր են կազմա-

կերպվել՝ քուլեջի կարիքներն ու բացերը վերհանելու
և առաջարկություններ ներկայացնելու Նպատակով:

Զուլեջը մշտական կապի մեջ է ֆրանսիայի դեսպա-
նության և ֆրանսիական այլ հաստատությունների
հետ: Զուլեջում բացվել է լսարան՝ հայ-ֆրանսիական
բարեկամության ասոցիացիայի հետ համագործակ-
ցությամբ, որտեղ ԵՊՀ Իջևանի մասնաճյուղի ուսա-
նողները ֆրանսերեն են դասավանդում թե՛ քուլեջի
ուսանողներին, թե՛ Իջևանի համայնքի դպրոցական-

**Զուլեջը դարձել է «Էրազմուս+» ծրագրի շրջանա-
կում ստեղծված REnForce ծրագրի շահառու, որի
Նպատակը վերականգնվող էներգիայի ոլորտում
մասնագիտական կրթության ներուժի ամրա-
պնդումն է:**

ներին: 2024-25 ուսումնական տարում դասերին
աջակցել է Նաև ֆրանսիացի կամավոր Սելեստեն
Արսելուսը: Տարվա ընթացքում կազմակերպվել է
Ֆրանկոֆոնիայի միջոցառումների շաբաթ՝ ցուցա-
դրություններով, ներկայացումներով և ցուցահանդես-
ներով:

Գյուղատնտեսական կրթական ծրագրեր առաջարկող հաստատությունների միասնական ցանցի ստեղծում

Միաժամանակ, ստեղծվել է Նաև գյուղատնտեսա-
կան կրթական ծրագրեր առաջարկող հաստատու-
թյունների միասնական ցանց, որի Նպատակն է
տեղեկատվության շարունակական փոխանակումը
Հայաստանի գյուղատնտեսության, ագրոպարենային,
անասնաբուժական, մշակաբույսերի և գյուղմթերքնե-
րի արտադրության վերաբերյալ, Նորարարական
մանկավարժական ռազմավարության զարգացումը,
մասնավորապես՝ տեսական և գործնական պարապ-
մունքների համադրումով, փորձի փոխանակումը
հաստատությունների գործնական ուսուցման

վարպետների միջև (բուսաբուծություն, անասնաբուծություն, ագրոպարենային, գյուղատեխնիկա...), միջառարկայական կապերի զարգացմանը միտված փոխգործակցության սերտացումը գործնական ուսուցման վարպետների և հանրակրթական առարկաներ դասավանդողների միջև, ինչպես նաև բազային ագարակների և տնտեսությունների համատեղ օգտագործումը՝ որպես այցելության և պրակտիկայի վայր:

Ցանցում ընդգրկված են ներկայացուցիչներ Ֆրանսիայի հայկական հիմնադրամից, Տավուշի Պատրիկ Տեվեճեան տարածաշրջանային քոլեջից, Եզնիկ

Մոզյան հիմնադրամից, Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանությունից, ԿԳՄՍ և Էկոնոմիկայի Նախարարություններից, ՄԿՈՒԶԱԿ-ից, Ա. Զոչինյանի անվան գյուղատնտեսական քոլեջից, Ստեփանավանի, Գորիսի, Վանաձորի, Գավառի պետական գյուղատնտեսական քոլեջներից, Բերդի բազմագործառնության պետական քոլեջից, ՀԱԱ համալսարանից և մի շարք այլ հաստատություններից:

«Մենք նախաձեռնել ենք գյուղատնտեսական մասնագիտություններով քոլեջների համագործակցային ցանցի ստեղծում: Սա թույլ կտա կիսվել փորձով, միասին լուծել խնդիրներ և փոխադարձ այցելություններ կազմակերպել: Օրինակ՝ Բերդի տարածաշրջանային քոլեջի ուսանողներն այցելել են Լուսաձորի ֆերմա, իսկ Գորիսի ուսանողները շուտով այնտեղ գործնական պարապմունքներ կանցկացնեն», – պատմում է նա:

Առաջիկա ծրագրերից է նաև արհեստական բեղմնավորման մասնագետների պատրաստումը՝ ֆրանսիական փորձի հիման վրա:

Կանաչ գյուղատնտեսություն և կայուն մոտեցումներ

Քոլեջում մեծ ուշադրություն են դարձնում նաև կանաչ գյուղատնտեսությանը: Ուսանողները սովորում են

Եթե օրենսդրորեն աջակցություն լիսի գործատուներին, ապա ներգրավածությունն ավելի կմեծանա ու մենք շատ ավելի մեծ առաջընթաց կունենանք:

կոմպոստի և կենսահումուսի պատրաստում, ինչպես նաև վնասատուների դեմ կենսաբանական պայքարի մեթոդներ: «Դեռ դժվար է, քանի որ Հայաստանում պեստիցիդների օգտագործումը շատ տարածված է: Բայց մենք փորձում ենք քայլ առ քայլ կրթել ուսանողներին, որպեսզի նրանք հետագայում իրենց տնտեսություններում ավելի առողջ ու կայուն մոտեցումներ կիրառեն», – ասում է Մարգարիտ Պողոսյանը:

ՄԿՈՒ Նոր օրենքը Նոր հնարավորություններ է ստեղծում

Նա կարևորում է նաև «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» Նոր օրենքի ընդունումն ու ընձեռած հնարավորությունը. «ՄԿՈՒ Նոր օրենքը մեզ ավելի լայն հնարավորություններ է տալիս՝ փորձարկելու տարբեր կրթական մոդելներ և կիրառելու լավագույն փորձը: Խնդիրներից գլխավորն այն է, որ գործատուների ներգրավվածությունը դեռևս քիչ է: Եթե օրենսդրորեն աջակցություն լիսեր գործատուներին, մենք շատ ավելի մեծ առաջընթաց կունենայինք»:

Center for Educational and Agricultural Innovations

Tavush Regional College named after Patrik Tevechyan, represented by Deputy Director for Innovations Margarit Poghosyan, presented the activities carried out in recent years. The institution has become an important center for educational innovations and agricultural development. While preserving Armenian educational traditions, the College successfully integrates international best practices.

The College is a beneficiary of the Erasmus+ REn-Force program, which aims to strengthen the potential of vocational education in the field of renewable energy. Special attention is also given to green agriculture. According to the Deputy Director, with legislative support for employers, engagement would increase further, and the College would achieve even greater progress.

ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ ԵՎ ԸՆԹԱՑԻԿ ԾՐԱԳՐԵՐ

2024 թ. հունիսից ուժի մեջ է մտել «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» ՀՀ օրենքը, որի կատարման նպատակով ենթաօրենսդրական ակտերում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու անհրաժեշտություն կա:

Նոր օրենքը պահանջում է աշխատանքի վրա հիմնված (դուալ) ուսուցման համակարգի ներդրում: Դուալ ուսուցման ծրագրերի մշակումը նախատեսվել է 2026-2028 թվականների միջնաժամկետ ծախսային ծրագրի հայտում: Մինչ այժմ փորձնական ծրագրով իրականացված դուալ ուսուցումն արդեն իսկ ներդրվելու է ողջ համակարգում, սակայն փուլային եղանակով, քանի որ այն ենթադրում է նաև մասնավոր հատվածի մասնակցություն: Հետզհետե կընդլայնվի ծրագրում ընդգրկված ՄԿՈՒ հաստատությունների ցանկը, և այն կշարունակվի միջազգային գործընկերների հետ համագործակցությամբ:

Կստեղծվի դուալ կրթության պատասխանատու կառույց

Օրենքի պահանջով պետք է ստեղծվեն դուալ ուսուցման պատասխանատու կառույց և ոլորտային միավորումներ, որոնք կաջակցեն, որպեսզի այս ուսուցման ձևը կազմակերպվի և տարածվի ողջ համակարգում: Նոր կառույցը գործելու է նախարարությանը կից: Նոր կառույցը ստեղծվելու է ՄԿՈՒԶԱԿ-ի

Օրենքի պահանջով պետք է ստեղծվեն դուալ ուսուցման պատասխանատու կառույց և ոլորտային միավորումներ:

և Ուսուցման ազգային հիմնադրամի գործառնությունների համադրմամբ: Կառույցը, ըստ ոլորտների, ունենալու է հոգաբարձուների խորհուրդ տարբեր գերատեսչություններից և մասնավոր հատվածից: Այն ընդլայնելու և խորացնելու է մասնավորի հետ համագործակցությունը, որովհետև մասնագիտական ուսուցումը հմտությունների և կարողությունների զարգացմանը միտված կրթություն է, ուստի առանց գործնական միջավայրի և աշխատաշուկայի հետ ուղիղ կապի՝ կրթության որակ չի կարող ապահովվել:

Դուալ կրթության փորձնական ծրագրի արդյունքները

Դուալ ուսուցման ծրագիրն իրականացվել է Գերմանիայի միջազգային համագործակցության գործա-

կալության (GIZ) հետ համագործակցությամբ: Ըստ փորձնական ծրագրի արդյունքների հետազոտության՝ դուալ ուսուցմամբ կրթություն ստացած ուսանողներն հետագայում ավելի հեշտությամբ են կարողանում աշխատանքի տեղավորվել: Ուսանողների մեծ մասն անցել է աշխատանքի Նույն գործատուի մոտ, որտեղ սովորել է: Ապահովվել է զբաղվածության 50% ցուցանիշ: Մեծ թվով ուսանողներ էլ շարունակել են ուսումը բուհերում: Ծրագրի փորձարկումը մեկնարկել էր գինեգործության, ՏՏ և խոհարարության մասնագիտություններով և ընդլայնվել գյուղատնտեսության 5-6 ուղղությամբ: Ամեն տարի ընդլայնվել է մասնագիտությունների ցանկը, ինչը համահունչ է կրթության զարգացման պետական ծրագրին: Նախատեսվում է նաև ներառել թեթև արդյունաբերության ոլորտը:

Միաժամանակ՝ ուսանող և աշխատող

Օրենքով սահմանվել է աշխատանքի վրա հիմնված աշխատանքի երեք տեսակ: Առաջինն աշխատանքային պրակտիկան է, որն ավելի խորացված պետք է ներդրվի ուսումնական հաստատություններում: Մյուսը դուալ ուսուցումն է, որն իրականացվելու է աշխատավայրում: Ուսանողը գործատուի համար լինելու է նաև աշխատող՝ ունենալով աշխատանքային իրավահարաբերություններ՝ համապատասխան նվազագույն վարձատրությամբ: Երրորդ տեսակը տվյալ ոլորտում աշխատող, սակայն որակավորում չունեցող անձանց կրթական դաշտ բերելու գործընթացն է՝ համապատասխան որակավորման փաստաթղթի տրամադրմամբ:

Գործատուն՝ դուալ ուսուցման ոլորտում

Գործատուի մասնակցությունը սկսվում է ծրագրի մշակման փուլից, քանի որ հիմնված է գործատուի կարիքի վրա: Գործատուն մասնակցում է նաև ուսուցման կազմակերպմանը՝ համագործակցության հուշագիր և համաձայնագիր կնքելով հաստատության հետ: Կրթական ծրագրի 50 և ավելի տոկոսն անցկացվում է հենց աշխատավայրում: Շատ մեխանիզմներ կան, որոնք պետք է մշակվեն, այդ թվում՝ գնահատման չափանիշները, գործատուների ներգրավման, աշխատանքի կազմակերպման գործընթացները:

Ակնկալվում է, որ աշխատավայրում լինելու են համապատասխան հրահանգիչներ, որոնք պետք է կարողանան աշխատել ուսանողների հետ: Ամենազխալոր արդյունքը լինելու է այն, որ շրջանավարտը պետք է գնահատվի գործատուի կողմից:

Պահանջված մասնագիտությունների խթանում՝ բարձր կրթաթոշակ

Պետության վերջին տարիների քաղաքականությունը նպաստել է որոշ ուղղություններով, մասնավորապես՝ գյուղատնտեսության ոլորտի մասնագիտություններով հետաքրքրության աճին: Կառավարության կողմից գերակա հռչակված մասնագիտություններով ընդունելությունը աճել է: Յուրաքանչյուր տարի Կառավարությունը հաստատում է գերակա մասնագիտությունների ցանկ, որում ընդգրկված մասնագիտություններով սովորող ուսանողները ստանում են բարձր կրթաթոշակ. առաջին կուրսում՝ 50 000 դրամ, երկրորդ կուրսից սկսած՝ պայմանավորաբար առաջադիմությամբ՝ կրթաթոշակը կպահպանվի: Առանձին 25 000 դրամ կրթաթոշակ է սահմանվել

Գործատուն պետք է գնահատի շրջանավարտին: Եթե մարզային ՄԿՈՒ հաստատությունն ուսանողի կամ դասավանդողի բնակավայրից առնվազն 5 կմ հեռու է գտնվում, ապա նա ստանում է տրանսպորտային ծախսի փոխհատուցում:

Նաև տարբեր սոցիալական խմբերի ուսանողների համար: Այս մեխանիզմի գործարկումից հետո գերակա արհեստագործական մասնագիտություններով գրանցվել է 123%, իսկ միջին մասնագիտական մասնագիտություններով՝ 69% աճ: Աշխատաշուկայում շարունակում են պահանջված մնալ նաև SS, առողջապահության, խոհարարության, սպասարկման ոլորտների մասնագետները:

Տրանսպորտային ծախսերի փոխհատուցում

Ներդրվել է մարզերում տրանսպորտային ծառայությունների դիմաց փոխհատուցման ծրագիրը, համաձայն որի՝ եթե մարզային հաստատությունն ուսանողի բնակավայրից առնվազն 5 կմ հեռու է գտնվում, ապա նա ստանում է տրանսպորտային ծախսի փոխհատուցում: Նույն սկզբունքով ծրագրից

օգտվում են նաև մարզերի ՄԿՈՒ հաստատություններում դասավանդողները: Փոխհատուցման չափը հաշվարկվում է՝ հիմք ընդունելով համապատասխան ուղղություններով գործող ավտոբուսային և միկրոավտոբուսային երթուղիների սակագները:

Ենթակառուցվածքներ

Մի շարք հաստատություններ, որոնք ենթակա են թե՛ վերանորոգման, թե՛ վերակառուցման ու գույքով հագեցման, ներառված են կապիտալ ծրագրերի ցանկում: Նշված ուսումնական հաստատություններն ամբողջովին վերանորոգվում են և հագեցվում գույքով ու մասնագիտական լաբորատորիաներով:

Մասնագիտական կարողությունների զարգացում 2024 թ. առաջին անգամ իրականացվել է ՄԿՈՒ մանկավարժական աշխատողների ատեստավորման գործընթաց 4 ուղղությամբ՝ գյուղատնտեսություն,

Ե նաև տարակարգի շնորհում, որը ևս ենթադրում է հավելավճարի տրամադրում:

Ատեստավորմանը մասնակցած 310 մասնագետների 89%-ը հաղթահարել է նվազագույն շեմը:

ՏՏ, ոսկերչություն և խոհարարություն: Ատեստավորմանը մասնակցած 310 մասնագետների 89%-ը հաղթահարել է նվազագույն շեմը: Ատեստավորված մասնագետներն արդեն ունեն դրույթաչափի բարձրացում՝ 200 000 դրամ, որի նկատմամբ էլ կիրառվում է համապատասխան հավելավճարը՝ 30-50%՝ ըստ հավաքած միավորների: 2025-26 ուսումնական տարում ատեստավորման ուղղություններին ավելացել է Տեքստիլ ոլորտը: ՄԿՈՒ հաստատություններում հանրակրթական առարկաներ դասավանդող մանկավարժները ևս մասնակցում են կամավոր ատեստավորմանը, և առկա են բարձր ցուցանիշներ:

2025 թվականին առաջին անգամ նախատեսվում

Results and Ongoing Programs

June 2024, the Law of the Republic of Armenia on Vocational Education and Training has entered into force, requiring amendments and supplements to the relevant secondary legislation.

The new law mandates the implementation of a work-based / dual learning system. The development of dual education programs is envisaged in the 2026–2028 Medium-Term Expenditure Framework application.

Armenuhi Poghosyan, Head of Vocational Education and Training Department of the Ministry of Education, Science, Culture and Sports, presented the main directions that will guide the sector's policy.

ԱՏԵՍՏԱԿՈՐՎԱԾ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱՐԶԻ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄ

Նախորդ տարեվերջին առաջին անգամ անցկացվել է Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթական ծրագիր իրականացնող ուսումնական հաստատությունների մանկավարժական աշխատողների պարտադիր ատեստավորումը:

Մինչ ատեստավորման գործընթացի իրականացումը ԿԳՄՍ Նախարարության Նախաձեռնությամբ անցկացվել են ՄԿՈՒ հաստատությունների՝ ատեստավորման ենթակա մանկավարժական աշխատողների վերապատրաստման դասընթացներ: Դրանց մասնակցել են ԿԳՄՍ Նախարարի հրամանով հաստատված 4 ուղղությունների (ոսկերչություն, գյուղատնտեսություն, ՏՏ, խոհարարություն) մասնագիտական և հատուկ մասնագիտական մոդուլներ դասավանդող 361 մանկավարժական աշխատողներ:

- Ատեստավորմանը մասնակցած 310 մանկավարժական աշխատողներից 89%-ը հաղթահարել է նվազագույն շեմը և համարվել ատեստավորված: Ատեստավորման արդյունքում՝
- 60-69 % արդյունք ցուցաբերել է 52 մանկավարժական աշխատող,
- 70-79 % արդյունք՝ 67 մանկավարժական աշխատող,
- 80-89 % արդյունք՝ 87 մանկավարժական աշխատող,
- 90-100 % արդյունք՝ 70 մանկավարժական աշխատող,
- Նվազագույն շեմը չի հաղթահարել 34 մասնակից:

Ատեստավորման գործընթացը միտված է մանկավարժական անձնակազմի աշխատավարձի բարձրացմանը. ատեստավորման արդյունքներով 70-79, 80-89 և 90-100 տոկոս արդյունք ցուցաբերած մանկավարժական աշխատողների դրույքաչափը փոխվում է՝ սահմանվելով 200 000 դրամ՝ մեկ դրույք զբաղվածության համար, որի նկատմամբ կիրառվում է համապատասխանաբար 30-40-50%-ի չափով հավելված: 60-69% արդյունք ցուցաբերած մանկավարժական աշխատողների դրույքաչափը փոխվում է՝ սահմանվելով 200 000 դրամ՝ մեկ դրույք զբաղվածության համար՝ առանց հավելվածարի տրամադր-

ման՝ համաձայն ՀՀ կառավարության 2024 թվականի դեկտեմբերի 5-ի N 1912-Ն որոշման: Նշենք, որ 2025 թվականին ատեստավորման ուղղություններն ընդլայնվել են: ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի հրամանով հաստատվել է արհեստագործական և միջին մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատությունների մանկավարժական աշխատողների ատեստավորման ժամանակացույցը: Համաձայն հրամանի՝ ատեստավորումը տեղի կունենա 2025 թվականի դեկտեմբերին 6-ին՝ Ազրոտնտեսագիտական (Ֆերմերային) տնտեսության կազմակերպում, Ազրոտմիա, Սննդի տեխնոլոգիա, Անասնաբուժա-

կան, Ծրագրավորման հիմունքներ, Վեբ, Գրաֆիկա, Ցանցեր-1, Ցանցեր-2, Ավտոմատացված համակարգեր և դեկտեմբերի 7-ին՝ Տեքստիլ, խոհարարություն, Հրուշակագործություն, հացաթխում, մակարոնեղենի և հրուշակեղենի արտադրության, Հանրային սննդի սպասարկում և արտադրություն, Ոսկերչություն ուղղություններով:

Salary increase for Certified pedagogical staff

At the end of last year, for the first time, mandatory certification was conducted for pedagogical staff of institutions implementing preliminary (artisan) and middle vocational education programs. A total of 274 pedagogical staff successfully passed the required threshold and, as a result, received an increase in their base salary, as well as corresponding percentage-based bonuses according to the scores obtained.

ՄՐՑՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՎԱՍՏՈՒՄ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԹԱԿՆԵՐՈՒՄ

Երևանի Ինֆորմատիկայի պետական թուղթի ուսանողները շարունակում են գրանցել նշանակալի հաջողություններ թե՛ Հայաստանում և թե՛ միջազգային հարթակներում: Վերջին տարիներին թուղթի թիմերը փայլել են ինչպես Ռոբոտների համաշխարհային օլիմպիադայի ազգային փուլում, այնպես էլ WorldSkills-ի տարբեր մրցույթներում՝ ներկայացնելով նորարարական նախագծեր և արժանանալով մեդալների: Թուղթը հետևողականորեն ներդրում է նոր մասնագիտություններ, համագործակցում գործատուների և միջազգային գործընկերների հետ՝ ապահովելով ուսանողների մրցունակությունն ու պատրաստվածությունը ապագա մասնագիտական մարտահրավերներին:

Թուղթի տնօրեն Ռոբերտ Աբրահամյանի հետ գրուցել ենք ուսանողների վերջին հաջողությունների, գրանցած արդյունքների և նոր հեռանկարների մասին:

- Պարո՞ն Աբրահամյան, թուղթի ուսանողների վերջին ձեռքբերումներից մեկը, թերևս, Ռոբոտների համաշխարհային օլիմպիադային մասնակցությունն էր: Կպատմե՞ք այդ մասին:

- Մեզ համար իսկապես շատ ուրախալի էր տեսնել մեր թուղթի «Best Trio Again» թիմը Ռոբոտների համաշխարհային օլիմպիադայի (ՌՅՕ) 2025 թվականի ազգային փուլի հաղթողների կազմում: Վերջինս Գյումրիի «GDL» թիմի հետ Հայաստանը կներկայացնի Սինգապուրի ՌՅՕ միջազգային փուլում: Ազգային փուլում մեր ուսանողները գրանցեցին փայլուն հաղթանակ՝ ներկայանալով շատ հետաքրքիր և նորարարական նախագծով: Կարծում եմ՝ հենց այդ ստեղծարար մոտեցումն էլ ապահովեց հաղթանակը: Մենք վստահ ենք, որ նրանք ոչ միայն պատվով կներկայացնեն Հայաստանը, այլև ջանք չեն խնայի միջազգային հարթակում նոր հաջողություններ գրանցելու համար:

- Սինգապուրում կայանալիք միջազգային փուլից ի՞նչ ակնկալիքներ ունեք:

- Բնականաբար լուրջ ակնկալիքներ ունենք, բայց նաև գիտենք՝ մրցակցությունը բարձր է լինելու: Մեր ուսանողները հիմա ինտենսիվ պարապում են: Ֆի-

նանսավորման հարցում դեռ խնդիրներ կան, բայց թիմը փորձում է գտնել հովանավորներ:

- Այսօրինակ մրցույթներին մասնակցությունը, ինչպես նշում եք, պարբերական բնույթ է կրում:

- Այո, մեր թուղթի համար արդեն ավանդույթ է դարձել նաև մասնակցությունը WorldSkills-ի ազգային փուլերին. գրեթե բոլոր տարիներին մեր ուսանողներն ընդգրկված են եղել ազգային թիմում, հատկապես՝ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտում: Թեև միջազգային փուլերում դեռ չենք կարողացել առաջատար հորիզոնականներ զբաղեցնել, սակայն տարիների ընթացքում կուտակվող փորձը և մեր դասախոսների ակտիվ ներգրավվածությունը հնարավորություն են տալիս ավելի ու ավելի լավ պատրաստել ուսանողներին ապագա մրցույթներին:

Միաժամանակ կուզեմ նշել, որ WorldSkills 2024 Lyon-ի մեր թիմի մասնակիցներ, Երևանի Ինֆորմատիկայի պետական

WorldSkills 2024 Lyon-ի մեր թիմի մասնակիցները մասնակցել են Զինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության Գուանճոու քաղաքում կայացած «Թվային ինտերակտիվ մեդիա դիզայն» հմտության մրցույթին և փայլուն արդյունքներ գրանցել՝ Հայաստան բերելով 2 մեդալ:

թուղթի շրջանավարտներ Լուիզա Մկրտչյանը (Վեբ տեխնոլոգիաներ) և Արմինե Հակոբյանը (Բջջային հավելվածների պատրաստում) վերջերս մասնակցել են Զինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության Գուանճոու քաղաքում կայացած «Թվային ինտերակտիվ մեդիա դիզայն» հմտության մրցույթին և փայլուն արդյունքներ գրանցել՝ Հայաստան բերելով 2 մեդալ: Լուիզան զբաղեցրել է 2-րդ պատվավոր հորիզոնականը՝ արժանանալով արծաթե մեդալի, իսկ Արմինեն գրանցել է բարձր արդյունք և ստացել մեդալիոն:

Մրցույթը համախմբել էր տարբեր երկրներից մասնակիցների՝ ստեղծելով ստեղծագործական մրցակ-

ցություն և միջազգային փորձի փոխանակման բացառիկ հնարավորություն: Մասնակիցների հմտությունը՝ «Թվային ինտերակտիվ մեդիա դիզայն», համարվում է Նորարարական մասնագիտական ուղղություն, որը նախատեսվում է Ներառել WorldSkills 2026 Շանհայի պաշտոնական ծրագրում:

- Նորարարական մասնագիտությունների ներդրման ուղղությամբ ի՞նչ քայլեր եք ձեռնարկում:

-Պարբերաբար ներդնում ենք Նոր ուղղություններ: 2009 թվականից սկսած ներդրվել է մեխատրոնիկայի, որն այսօր էլ մնում է մեր առաջատար ուղղություններից: Հետագայում ավելացվել են վեբ դիզայնի և վերջերս՝ գրաֆիկ դիզայնի մասնագիտությունները: Մեր ռազմավարությունն է քայլել ժամանակին համընթաց և առաջարկել շուկայի պահանջներին համապատասխան Նոր մասնագիտություններ:

- Իսկ ի՞նչ կպատմեք Հայաստանում ձեր ուսանողների գրանցած հաջողությունների մասին:

- Մեր ուսանողների նշանակալի հաջողությունները կապված են ռոբոտաշինության ոլորտի հետ. մեր թիմը երեք տարի անընդմեջ հաղթել է «ԱրմՌոբոտիքս» ամենամյա մրցույթում: Այս անգամ հաղթող ենք ճանաչվել «Խելացի ռոբոտները արտակարգ իրավիճակներում» նոմինացիայում՝ զբաղեցնելով պատվավոր առաջին հորիզոնականը: Երեք տարի

Երեք տարի անընդմեջ մրցույթում հաղթող ճանաչվելու արդյունքում «ԱրմՌոբոտիքս»-ի գավաթը մշտապես պահվելու է Երևանի Ինֆորմատիկայի պետական քոլեջում:

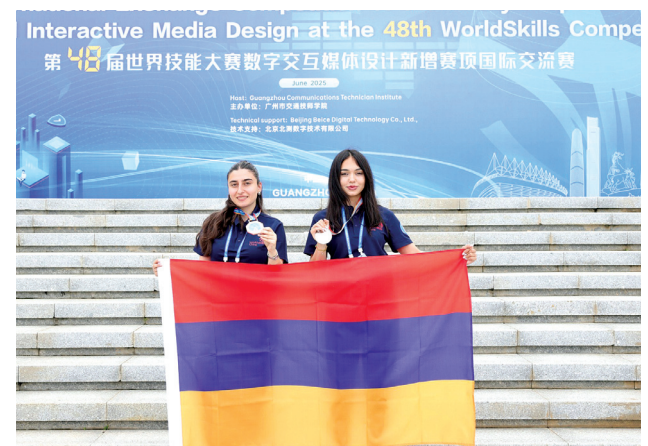
անընդմեջ մրցույթում հաղթող ճանաչվելու արդյունքում «ԱրմՌոբոտիքս»-ի գավաթը մշտապես պահվելու է քոլեջում: Սա վկայում է մեր ուսանողների և դասախոսների հետևողական աշխատանքի և թիմային բարձր կազմակերպվածության մասին: Բացի այդ, մեր ուսանողները պարբերաբար մասնակցում են ցանցային ադմինիստրացիայի մրցույթների, որոնք կազմակերպվում են առաջատար ընկերությունների կողմից (օր.՝ Kaspersky), և գրանցում են հաջողություններ:

- Ինչպե՞ս է քոլեջը պատրաստում ուսանողներին նման բարձր մակարդակի միջազգային մրցույթների համար, որո՞նք են հիմնական փուլերն ու մոտեցումները:

- Քոլեջում ուսումնական գործընթացը կառուցված է այնպես, որ ուսանողները դասերի ընթացքում ստա-

նան այն հիմնական գիտելիքներն ու հմտությունները, որոնք անհրաժեշտ են միջազգային և ազգային մրցույթներին մասնակցելու համար: Միջազգային փուլերից առաջ կազմակերպվում են նաև լրացուցիչ ինտենսիվ պարապմունքներ: Անկասկած, քոլեջը ակտիվ դերակատարում ունի մասնագիտական կրթական համակարգում: Մեր ուսանողների մասնակցությունը տարբեր օլիմպիադաներում և մրցույթներում ցույց է տալիս, որ մենք ճիշտ ուղղությամբ ենք զարգանում:

- Արդյո՞ք միջազգային ասպարեզում նմանօրինակ հաջողությունները նպաստում են ավելի մեծ

թվով Նոր ուսանողների ներգրավմանը քոլեջում հենց այդ մասնագիտացումներով:

- Քոլեջում ընդունելության մրցույթը տարեցտարի ավելի բարձր է. բոլոր մասնագիտությունների ուղղությամբ գրեթե միշտ ձևավորվում է մրցույթ, և թափուր տեղեր չեն մնում: Սա վկայում է ինչպես կրթության որակի, այնպես էլ քոլեջի հեղինակության մասին: Մեզ մոտ սովորում են նաև օտարերկրյա քաղաքացիներ՝ հիմնականում ազգությամբ հայեր, որոնք հեշ-

Շատ գործատուներ ոչ միայն աշխատանքի են ընդունում մեր ուսանողներին, այլև իրենք են ներգրավվում ուսումնական գործընթացում՝ իրականացնելով վարպետության դասեր և օգնելով ուսանողներին զարգացնել կոնկրետ մասնագիտական հմտություններ:

տությամբ ինտեգրվում են հայերեն ուսումնական գործընթացին:

- Աշխատաշուկայի հետ կապն ինչպե՞ս եք զարգացնում:

- Մեր քոլեջը սերտորեն համագործակցում է գործատուների հետ. մեր գործընկերների շրջանակը տարեցտարի ընդլայնվում է, և մենք նաև աջակցում ենք

մեր լավագույն ուսանողներին աշխատանքի տեղավորման հարցում: Շատ գործատուներ ոչ միայն աշխատանքի են ընդունում մեր ուսանողներին, այլև իրենք են ներգրավվում ուսումնական գործընթացում՝ իրականացնելով վարպետության դասեր և օգնելով ուսանողներին զարգացնել կոնկրետ մասնագիտական հմտություններ:

- Իսկ միջազգային համագործակցություններ ունենո՞ւմ եք:

- Համագործակցում ենք Դոնի Ռոստովի Կապի և ինֆորմատիկայի բոլեջի, ինչպես նաև Եվրոպական գործընկերների հետ: Նախկինում իրականացրել ենք ուսանողների և դասախոսների փոխանակման ծրագրեր, իսկ ներկայումս համագործակցությունը հիմնա-

Մեր ուսանողների մասնակցությունը տարբեր օլիմպիադաներում և մրցույթներում ցույց է տալիս, որ մենք ճիշտ ուղղությամբ ենք զարգանում:

կանում անցել է օնլայն հարթակների: Միաժամանակ ակտիվորեն մասնակցում ենք «Էրազմուս+» ծրագրին և պատրաստվում ենք նոր երկամյա նախագծի իրականացմանը Վրաստանի և Եվրոպական գործընկերների հետ:

- Վերջին օրենսդրական փոփոխություններն ի՞նչ հնարավորություններ են ստեղծում ձեզ համար:

- ՄԿՈՒ նոր օրենքը հնարավորություն է տալիս ուսանողներին համատեղել ուսումը և աշխատանքը՝ ուսումնական գործընթացը կազմակերպելով նաև

Համատեղել ուսումը և աշխատանքը՝ ուսումնական գործընթացը կազմակերպելով նաև աշխատանքի վայրում. սա նոր օրենքի ամենակարևոր դրույթներից է:

աշխատանքի վայրում: Սա, կարծում եմ, ամենակարևոր դրույթներից է: Այն կարող է զգալիորեն հեշտացնել ուսանողների ներգրավվածությունը աշխատաշուկայում և խորացնել գործատուների հետ համագործակցությունը:

Recognition of Competitiveness on International Platforms

Robert Abrahamyan, Director of Yerevan State College of Informatics, highlights the continuous achievements of students both in Armenia and on international platforms. In recent years, the college teams have excelled at the national stage of the World Robot Olympiad as well as at various WorldSkills competitions, presenting innovative projects and winning medals.

The college consistently introduces new specializations and collaborates with employers and international partners to ensure the competitiveness and preparedness of its students for future professional challenges. According to the director, students' participation and the results achieved in various Olympiads and competitions demonstrate that they are developing in the right direction.

ՇՐՋԱՆԱՎԱՐՏՆԵՐԸ ՔՈՒՇԻ ԱՅՑԵՔԱՐՏՆ ԵՆ

Վայոց ձորի տարածաշրջանային պետական քոլեջի տնօրենը՝ Արգամ Դովլաթյանը, իր շուրջ տասը տարվա աշխատանքային գործունեության լավագույն արդյունքն է համարում այն, որ թե՛ հանրությունը և թե՛ մասնավոր հատվածը սկսել են ավելի մեծ հետաքրքրություն ցուցաբերել քոլեջի նկատմամբ: Նա վստահ է, որ քոլեջն ավարտած մասնագետը շատ ավելի արագ և քիչ ծախսերով է մտնում տնտեսության մեջ՝ դառնալով դրա շարժիչ ուժն ու զարգացման մի մասնիկը, և սա հասարակությունը արդեն սկսել է հասկանալ: Միջազգային փորձը ևս ցույց է տվել, որ քոլեջը շատ կարևոր դեր ունի տնտեսության մեջ:

«Չունենք մասնագիտություն, որ ընդունելություն ենք հայտարարել, և խումբ չի բացվել: Այս տարվա ընդունելությունից դուրս մնացած դիմորդներ ենք ունեցել. տխուր է հնչում, բայց սա առաջընթաց է քոլեջի համար: Ամենամեծ հաջողությունը քոլեջի մասին հանրության շրջանում կարծիքի լուրջ փոփոխությունն է: Մեր քոլեջի պատերը սպիտակ են, ու մեզ հաջողվում է այնպես անել, որ սպիտակ էլ մնան, որ մեր աչքը սովորի մաքուրին: Սա նշանակում է՝ մեր ուսանողների մտածելակերպն ու արժեհամակարգը շատ կայուն են: Ինքս իմ առաջ մեծ պահանջներ եմ դրել՝ քոլեջը զարգացնելու և հնարավորություններն ընդլայնելու: Ու թեև Վայոց ձորը տնտեսապես և մարդկային ռեսուրսներով ոչ այնքան հարուստ մարզ է, բայց քոլեջն առաջ գնալու մեծ պոտենցիալ ունի, և պետք է օգտագործել բոլոր հնարավորությունները», - ասում է Արգամ Դովլաթյանը: Այս համատեքստում նա նշում է, որ քոլեջի նյութատեխնիկական բազան

Ամենամեծ հաջողությունը քոլեջի մասին հանրության շրջանում կարծիքի լուրջ փոփոխությունն է: Մասնագիտական բոլոր ուղղություններով կա մասնավորի հետ հաջող համագործակցություն:

հագեցված է, աշխատաշուկայի հետ ակտիվորեն իրականացվում են համագործակցային տարբեր ծրագրեր:

Քոլեջում դասավանդվող մասնագիտություններից ամենագրավիչը ուսանողների շրջանում, տնօրենի խոսքով, զբոսաշրջությունն ու գինեգործությունն են: Վերջինս ավելի հետաքրքրական է դարձել հատկապես պետության կողմից գերակա ուղղություն ճանաչվելուց հետո, երբ ուսանողները կրթաթոշակ ստանալու հնարավորություն են ստացել:

Թեև նախընթաց երկու տարիներին «Փայտի

փորագրություն» մասնագիտությունը հանվել է ցանկից, այդուհանդերձ նախատեսվում է 2026 թվականի ընդունելությանը նորից ներդնել: Արդեն իսկ առկա են թե՛ մասնագիտական ներուժը և թե՛ գույքով հագեցվածությունը:

ԴՐՈՒՄԻ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ՝ ՆՈՐ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՍԿԻՔԸ

Որպես ակտիվության առաջին խթան՝ Արգամ Դովլաթյանը մատնանշում է նորարարական ծրագրերի կիրառումն ու դրուալ կրթության փորձարկումը, ինչը գործատուների հետ հարաբերությունների կառուցման նոր հնարավորություն է:

Մանրամասնելով դրուալ կրթության էությունը՝ ներկայացնում է. «Առաջին ուղղությունը գինեգործությունն է, որ փորձարկում ենք: Սկզբից ուսումնասիրվեց գերմանական փորձը. գնացինք Գերմանիա, նրանց ծրագրերը ուսումնասիրեցինք, հետո հավաքեցինք մասնավոր հատվածի մասնագետների, որոնք

ուղորտի արդի խնդիրների մասին տեղյակ են, գիտեն, թե ինչ է կատարվում շուկայում, և սկսեցինք դաշտն ուսումնասիրել Նրանց հետ: Գործընթացը սկսելու տարին մենք ունեցանք Նաև գինու փոքրիկ ուսումնական արտադրամաս, որը շատ մեծ հնարավորություն բացեց: Այն մեզ կարծես թւեր տվեց՝ առաջ գնալու: Այն փոքրիկ լսարան է, բայց ես հույս ունեմ, որ մի օր կդառնա մեծ արտադրամաս: Սկզբում, որ ասում էի գինու արտադրամաս պիտի լինի քոլեջում, գինին պիտի քոլեջում արտադրվի, մարդիկ թերահավատորեն էին մոտենում և կարծում էին՝ դա խենթություն է: Այսօր այդ երազանքի իրականացման Նախաշեմին ենք»:

Նա պատմում է, որ այդ փուլից սկսվեց աշխատաշուկայի գործընկերների հետ ակտիվ աշխատանքը: Նրանք իրենց փորձն ու գիտելիքն են ներկայացնում ուսանողներին, որոնք ուսումնառության 70%-ն անցկացնում են գործատուի մոտ:

Արգամ Դովլաթյանը հպարտորեն նշում է, որ դուալ ծրագրում ներգրավվելուց հետո պարբերաբար սկսեցին լինել տարբեր ընկերությունների համագործակցության առաջարկներ: Նա փաստում է, որ այսօր մասնագիտական բոլոր ուղղություններով կա հաջող համագործակցություն մասնավորի հետ: Նրանց հետ քննարկվում են ծրագրերը, դրանք համապատասխանեցվում են ժամանակակից աշխատաշուկայի պահանջներին, ակտիվացվում է քոլեջի կրթական համակարգը, այն դառնում է ավելի կենսունակ և փոխկապակցված աշխատաշուկայի հետ:

Հաջողված փորձերի ու գործունեության մասին խոսելիս տնօրենն ասում է՝ ունեն ուսանողներ, որոնք ավարտելով ինչ-որ մասնագիտություն, հետո որպես երկրորդ մասնագիտություն ընտրել են գինեգործությունը: «Գինեգործության շատ լավ դասախոս

ունենք, որ հենց մեր շրջանավարտն է: Նա բարձրագույն կրթություն ունի, բայց որպես գինեգործ՝ քոլեջում այս պահին դասախոս է: Նա այն քիչ կանանցից է, որ ընտրել է այս ուղին, և ինչպես տեսնում ենք, հաջողել է», - պատմում է մեր զրուցակիցը:

Միջազգային գործընկերները

Միջազգային կազմակերպությունների հետ համագործակցության մասին Նա հատկապես կարևորում է Save the Children Armenia-ի, GIZ-ի, UNDP-ի հետ շարունակական հաջող փորձը: Տնօրենը միջազգային համագործակցության տիրույթում հիշատակում է առաջին անգամ քոլեջում փորձարկված սոցիալական ձեռնարկությունը: Ծրագրի շրջանակում կարճաժամկետ ուսուցում է իրականացվել հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար երկու մասնագիտություններով՝ ասեղնագործությունը որպես արհեստ

կապելով SS ուղորտի հետ: «Գործարկում էինք ասեղնագործող ավտոմատ կարի մեքենա, լազերային հատուցիչ, փորագրիչ, հա-

մակարգիչներ: «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» նոր օրենքը մեզ հնարավորություն է տալիս այսօր արդեն հին փորձի հիման վրա իրականություն դարձնել Նաև Նախկին գաղափարները», - ասում է Արգամ Դովլաթյանը:

Միջազգային համագործակցության կարևոր ձեռքբերումներից քոլեջի տնօրենը համարում է ETF-ի

կողմից գերազանցության կենտրոնի թեկնածու դառնալու հանգամանքը: Այն տվել է եվրոպական քոլեջների հետ համագործակցության մեծ հնարավորություն: Նրանք պարբերաբար մասնակցել են քննարկումներին, իրենց փորձը ներկայացրել: Սկզբում

լատվիական կողմն է ժամանել բոլեշ, հետո Վայոց ձորի տարածաշրջանային բոլեշն է գնացել Լատվիա, ծանոթացել, ուսումնասիրել տեղական փորձը: Լեհաստանի բոլեշների հետ ևս առկա են ակտիվ շփումներ հատկապես խոհարարության ոլորտում:

Որպես միջազգային համագործակցության ամենաթարմ վերջնարդյունք՝ նա ընդգծում է, որ բոլորովին վերջերս ՄԱԿ-ի աջակցությամբ վերանորոգվել և ամբողջովին վերագինվել է համակարգչային լսարանը:

«Անուշավան Աբրահամյան» կրթական հիմնադրամի աջակցությամբ ձեռք են բերել միկրոավտոբուս, որն ակտիվացրել է կարիերայի կենտրոնի գործունեությունը այլ ուղղությամբ. պարբերաբար

ETF-ի կողմից գերազանցության կենտրոնի թեկնածու դառնալու հանգամանքը եվրոպական բոլեշների հետ համագործակցության մեծ հնարավորություններ է տվել:

ապահովվում է դպրոցականների երթը բոլեշ՝ ծանոթանալու հաստատության բովանդակային և բազային պայմաններին և ըստ այդմ՝ կողմնորոշվելու մասնագիտական ընտրության հարցում: Տնօրենի խոսքով՝ նախկինում իրենք էին այցելում դպրոցներ իրազեկման նպատակով, սակայն աշակերտների այցն առավել թիրախային է և արդյունավետ վերջիններիս համար:

Հաջողության հետագիծը

«Ուսանողներին միշտ ուզում եմ այն ուղերձը փոխանցել, որ ավարտելուց հետո միանգամից կարմիր

ուղեգործը չի փոփոխում դեպի աշխատաշուկա: Թեև նոր օրենքը միտված է հենց աշխատաշուկա անմիջական կապի ամրապնդմանը, ինչը երկուստեք կարևոր հանգամանք է նախևառաջ մեր տնտեսության համար: Սակայն կարևոր է նաև ուսանողի նախաձեռնողականությունը խթանելը: Եթե նա ունի հնարավորություն՝ իր տանը գինի պատրաստելու և այն

Քոլեջի կարևոր ձեռքբերումներից է մասնավոր հատվածի գոհունակությունը մեր ուսանողների աշխատանքից:

հյուրասիրելու, խորանալու իր մասնագիտության մեջ իր իսկ տարածքում, դա հրաշալի է: Մենք ունենք այդպիսի ուսանողներ, ինչը ես մասնագիտական կայացման կարևոր ձեռքբերում եմ համարում», - պատմում է Արգամ Դովլաթյանը:

Գինեգործությունից անցում կատարելով SS ոլորտ՝ նա ներկայացնում է ուսանողների հաջողությունները: SS ոլորտի World Skills-ի շրջանակում մաս-

նակցել են մրցույթի, հաղթել և եզրափակչին գնացել Բրազիլիա: Թեև տնօրենի խոսքով Բրազիլիայում որևէ տեղ չի զբաղեցրել ուսանողը, սակայն նա ամենամեծ ձեռքբերումը համարում է այն, որ վերջինս կարողացել է հավաքել անհրաժեշտ սարքավորումը և գործարկել այն պարագայում, որ ճապոնացիները «մանքի թրեյնինգ» էին անցել: Նա հպարտանում է նաև, որ ուսանողներից մեկը IT Planet օլիմպիադային է մասնակցել և երկրորդ տեղ գրավել եզրափակչում՝ իր հետ բերելով աշխատանքի առաջարկների մի մեծ

Երազանքս է քոլեջում ունենալ գինու լիարժեք արտադրամաս և ապրանքանիշը կոչել «Թանահատ»՝ ի պատիվ Գլաձորի համալսարանի տարածքում գործող վանքի:

Վիաթեթ: Այդ ուսանողն այսօր Նիդեռլանդներում SS ոլորտի առաջատար կազմակերպություններից մեկի աշխատակից է, Հայաստան գալիս անպայման այցելում է քոլեջ՝ իր փորձով կիսվելու և Նոր գաղափարներ ներկայացնելու:

«Մեր շրջանավարտները քոլեջի այցեքարտն են թե՛ տեղական աշխատաշուկայում և թե՛ աշխարհի տարբեր կողմերում:

Մեր խոհարարները հաջողել են և՛ Հայաստանի լավագույն ռեստորաններում, և՛ արտասահմանում: Նրանք գալիս են քոլեջ և իրենց դասախոսների համար վարպետաց դաս անում: Սա լավագույն արդյունքն է քոլեջի ու դասավանդողների համար: Տուրիզմի ոլորտից Վայոց ձորի ցանկացած հյուրանոց մտնելիս մեր ուսանողներն են ձեզ դիմավորելու, մեր շրջանավարտներն են սպասարկելու: Մեր հաշվապահները լավագույն կազմակերպությունների հետ են համագործակցում: Ու ամենամեծ ձեռքբերումը քոլեջի համար մասնավոր հատվածի գոհունակությունն է մեր ուսանողների աշխատանքից», - հպարտորեն ներկայացնում է քոլեջի տնօրենը:

Վերջին շրջանում գույք է թարմացվել նաև խոհարարության ոլորտում, ԿԶՆԱԿ հիմնադրամի հետ համագործակցելով՝ «Դպրոցական սնունդ» ծրագրի շրջանակում անցկացվել են վերապատրաստումներ: Համագործակցում են հանրապետության առաջատար խոհարարների՝ Սեդրակ Մամուլյանի, Արթի Դարախանիի հետ: Նրանք մրցույթներ են կազմակերպում, բաց դասեր իրականացնում: Նույնիսկ երկու հայտնի ամերիկացի խոհարար բլոգերների են հրավիրել՝ մրցույթ անցկացնելու: Տնօրենի խոսքով՝ իրենց վարպետները ևս տարբեր ծրագրերի են մասնակցում և բարձր ցուցանիշներով վերադառնում: Դրան, ըստ Նրա, նպաստում է առաջին հերթին միջազգային փորձին ծանոթացումը և միշտ Նորարարության տեմպին հետևելը: Քոլեջի խոհարար վարպետները մասնակցել են նաև պետության կողմից առաջին անգամ անցկացվող ատեստավորմանը և գրանցել ամենաբարձր ցուցանիշները:

Եզրափակելով խոսքը՝ Նա հույս է հայտնում, որ իրեն կհաջողվի քոլեջի պատերի ներսում իրականացնել իր երազանքը՝ ունենալ գինու լիարժեք արտադրամաս և ապրանքանիշը կոչել «Թանահատ»՝ ի պատիվ Գլաձորի համալսարանի տարածքում գործող վանքի: «Վայոց ձորի տարածաշրջանային քոլեջի տարբերակը հենց Թանահատի վանքի պատից վերցրած ժամացույցն է: Կարծում եմ՝ իմ այս մեծ ցանկությունն իրագործելի է. միայն պետք է ավելի համառ և ջանասեր լինել», - եզրափակում է քոլեջի տնօրենը՝ Արգամ Դովլատյանը:

Graduates Are the College's Calling Card

Argam Dovlatyan, Director of the Vayots Dzor Regional State College, considers the growing interest of both the public and the private sector in the college as the best result of his nearly ten years of dedicated service.

He highlights the strong connections established with employers, thanks to which students are able to easily find employment within the region. Mr. Dovlatyan also refers to the process of international cooperation, noting that the college has been recognized by the European Training Foundation (ETF) as a candidate for a Center of Excellence – a recognition that has opened up significant opportunities for collaboration with European colleges.

The director proudly emphasizes that the college's graduates are achieving great success in their professional fields both in Armenia and abroad.

ԿԱՐԵՎՈՐ ԵՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԵՐԻ ՀԵՏ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄԻ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԱՎԵԼԱՑՈՒՄԸ

Մասնագիտական կրթության և ուսուցման ազգային կենտրոնի (ՄԿՈՒԶԱԿ) ընթացիկ տարվա աշխատանքներն իրականացվել են մի քանի ուղղություններով: 2024 թվականից ուժի մեջ մտած Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին նոր օրենքի համաձայն՝ ՄԿՈՒ համակարգում անցում է կատարվում պետական կրթական չափորոշիչներից Որակավորումների ոլորտային շրջանակի (ՈՈՇ), որն, ըստ էության, աշխատանքային նոր ուղղություններից է:

ՄԿՈՒ համակարգում ՈՈՇ-ները նորամուծություն են

ՄԿՈՒԶԱԿ-ի տնօրեն Տաթևիկ Գասպարյանը նշում է, որ ՄԿՈՒ համակարգում ՈՈՇ-ները նորամուծություն են. «Մինչ այժմ մեր երկրում ՈՈՇ-ների ներդրման որոշակի փորձ արվել է բուհական համակարգում, բայց դեռևս ոչ ամբողջական, ուստի ՄԿՈՒ համակարգում այս ուղղությամբ աշխատանքներն իրականացվելու են զրոյական կետից: ՈՈՇ-ների ներդրման համար ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարությունը աջակցության խնդրանքով դիմել էր ՄԿԿ-ի զարգացման ծրագրին: Աջակցության շրջանակում ընտրված միջազգային փորձագետի կողմից մշակվել է հետազոտական զեկույց տարբեր երկրների փորձառության վերաբերյալ, ինչպես նաև ՈՈՇ-ների ներդրման մեթոդաբանություն: Կազմակերպվել են քննարկումներ, ինչպես նաև երկօրյա աշխատաժողով՝ հասկանալու համար, թե որքանով է հնարավոր այդ մեթոդաբանու-

Որակավորումների ոլորտային շրջանակը համագործակցային միջոց է. բոլոր շահառուներն ու շահակիցները պարտադիր պետք է համագործակցեն, որպեսզի ձևավորվի և հստակեցվի ոլորտային համապատասխան շրջանակը, որի հիման վրա որակավորումները կդասակարգվեն ըստ մակարդակների:

թյունը տեղայնացնել: Քննարկումներին և աշխատաժողովին մասնակցել են սոցիալական գործընկերներ, գործատուներ, ՀՀ ԿԳՄՍ, Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի, Էկոնոմիկայի նախարարությունների, Զաղաքաշինության կոմիտեի, ՄԿՈՒԶԱԿ-ի և ուսումնական հաստատությունների ներկայացուցիչներ, ինչպես նաև երկու հրավիրյալ միջազգային փորձա-

գետներ Ֆրանսիայից և Էստոնիայից, որոնք ներկայացրել են իրենց երկրներում ներդրված համակարգը, այլ երկրների փորձառությունը:

Աշխատաժողովի ընթացքում հիմնականում դիտարկվել են երեք ոլորտներ՝ շինարարություն, ՏՀՏ և թեթև արդյունաբերություն՝ մասնավորապես տեքստիլ և կարի արտադրություն:

Գործընթացները տարբեր երկրներում տարբեր են, որովհետև նման համակարգի ներդրման համար մասնագիտական կառույցներ են անհրաժեշտ, որոնք այս պահին Հայաստանում չկան»:

ՈՈՇ-ը համագործակցության ընդլայնում է

Ի՞նչ է նշանակում ուսուցումը կազմակերպել ըստ Որակավորումների ոլորտային շրջանակի և ոլորտային որակավորումների բնութագրիչներին համապատասխան: Ի պատասխան այս հարցի՝ ՄԿՈՒԶԱԿ-ի տնօրենը նշում է. «Նախկինում մշակված պետական կրթական չափորոշիչը մշակվում էր գործատուների, Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության զբաղմունքների ազգային դասակարգչի հիման վրա և ներառում էր տվյալ որակավորման նկարագի-

րը, աշխատանքի պատասխանատվության շրջանակը, աշխատանքի կատարման համար պահանջվող գիտելիքը, հմտությունները, կարողությունները: Դրանց հիման վրա էլ հաստատությունների կողմից կազմվում էին մոդուլային ծրագրեր և իրականացնում ուսուցում:

Որակավորումների ոլորտային շրջանակի հիմնական առավելությունն այն է, որ աշխատանքային խմբերում ընդգրկվում է նաև գործատուների միավորումները, ավելին՝ պատասխանատվությունը դրվում է տվյալ ոլորտի ասոցիացիաների, միությունների, կազմակերպությունների, ինչպես նաև համապատասխան ոլորտը կարգավորող պետական գերատեսչությունների վրա, օրինակ՝ համապատասխան նախարարության վրա՝ ակնկալիքով, որ նրանք հստակ սահմանելու են ոլորտային գործընթացներին համապատասխանող մոտեցումներ և պահանջներ:

Այսինքն՝ շրջանակն ընդլայնվում է՝ հնարավորություն տալով տվյալ ոլորտում և աշխատաշուկայում իրականացվող փոփոխությունների վերաբերյալ առավել օբյեկտիվ տեղեկատվություն ստանալ:

Եթե ավելի պատկերավոր ասենք, ՈՌԾ-ը համագործակցային միջոց է. բոլոր շահառուների ու շահակիցների համատեղ ուժերով կձևավորվի և կհստակեցվի ոլորտային համապատասխան շրջանակը, որի հիման վրա որակավորումները կդասակարգվեն ըստ մակարդակների: Պահանջների հստակեցումից հետո ուսումնական հաստատությունները նոր մեթոդաբանությամբ կմշակեն ուսուցման մոդուլային ծրագրերը:

ՄԿՈՒՉԱԿ-ի տնօրենի խոսքով՝ ՈՌԾ-ների ներդրումը բարդ, պատասխանատու մարտահրավեր է, քանի որ ուսուցման գործընթացում ոլորտային գործատուների համագործակցության պատրաստակամությունը, մոտիվացումը և ներգրավումը լուրջ խնդիր է. «Ըստ էության, ՈՌԾ-ներն ավելի շատ ուղղված են

աշխատաշուկա, գործատու և կրթական համակարգ համագործակցության սերտացմանը»:

Տաթևիկ Գասպարյան նշում է, որ բազմաթիվ երկրներում գործատուների մոտիվացիայի հիմնա-

«Միկրոորակավորում» հասկացությունը ներկայում շատ լայն թափով զարգանում է ողջ աշխարհում. այն ենթադրում է կարճ ժամանակահատվածում որոշակի կարողությունների, հմտությունների ձեռքբերում:

կան ձևերից մեկը պետության կողմից տրվող հարկային արտոնություններն են: Օրինակ՝ Նիդեռլանդներում պետությունը ֆինանսավորում է փոքր և միջին բիզնեսը՝ աշկերտություն կազմակերպելու համար:

Միջազգայնացում.

«Միկրոորակավորումներ Եվրոպայից դուրս»

ՄԿՈՒՉԱԿ-ի գործունեության հաջորդ կարևոր ուղղվածությունը միջազգային համագործակցության խթանումն ու ընդլայնումն է: Տնօրենն առանձնացնում է «Էրազմուս+» ծրագրի շրջանակում «Միկրոորակավորումներ Եվրոպայից դուրս» դրամաշնորհային ծրագրի գործընկերների հետ աշխատանքները՝ Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության ՄԿՈՒ ինստիտուտի, Ուկրաինայի, Վրաստանի, Նորվեգիայի, Բալկանյան երկրների ՄԿՈՒ կառույցների հետ ՄԿՈՒՉԱԿ-ի համագործակցությունը: Միկրոորակավորումներ եզրույթը նորույթ է մեր երկրի համար: Այս հասկացությունը ներկայումս շատ լայն թափով զարգանում է ողջ աշխարհում. այն ենթադրում է կարճ ժամանակահատվածում որոշակի

կարողությունների, հմտությունների ձեռքբերում: «Միկրոորակավորման շնորհումը ինչ-որ առումով լրացուցիչ կրթության արդյունքում շնորհվող մասնագիտացված որակավորում է, որն աշխատողին ավելի մրցունակ է դարձնում աշխատաշուկայում: Ընդ որում, դրանք ստեղծվում են տարբեր կարիքներից ելնելով: Կարող են մշակվել ինչպես մեկանգամյա, այնպես էլ շարունակական կարիքների հիման վրա: Օրինակ՝ փափուկ հմտությունների գծով», - նշում է Տաթևիկ Գասպարյանը՝ հավելելով, որ միկրոորակավորումների համակարգը գործում է նաև բուհերում:

Մշակվել է 62 միկրոորակավորումների չափորոշիչ

«Միկրոորակավորումներ Եվրոպայից դուրս» դրամաշնորհային ծրագրի գործընկեր երկրների հետ համատեղ մշակել են 62 միկրոորակավորման չափորոշիչ:

Հայաստանը, Բալկանյան երկրները, Ուկրաինան, Վրաստանը, Նորվեգիան, Գերմանիան համատեղ մշակել են 62 միկրոորակավորման չափորոշիչներ:

րոշիչներ. դրանք, ըստ Տաթևիկ Գասպարյանի, հնարավորինս ճկուն են, հետևաբար ցանկացած երկիր կարող է տեղայնացնել և կիրառել:

Վերապատրաստվել են անգլերենի մասնագետները

2025 թվականի աշխատանքներից Տաթևիկ Գասպարյանն առանձնացնում է ՄԿՈՒ հաստատություններում օտար լեզու, մասնավորապես անգլերեն դասավանդողների վերապատրաստման ծրագիրը,

որն իրականացվել է գնումների ընթացակարգով ընտրված «Բեռլից» ընկերության կողմից:

Աշխարհի հմտություններ (WorldSkills). 5 ուղղությամբ մրցույթ

Հայաստանը 2012 թվականից դարձել է «Աշխարհի հմտություններ» (WorldSkills) միջազգային կազմակերպության անդամ, որտեղ մեր երկիրը ներկայացնում է Մասնագիտական կրթության և ուսուցման զարգացման ազգային կենտրոնը (ՄԿՈՒԶԱԿ): 2025 թվականի նոյեմբերի վերջին անցկացվելու է

համաշխարհային ստուգատեսի ազգային փուլը՝ «Հայաստանի հմտություններ» (WorldSkills Armenia) մրցույթը:

Թվային ինտերակտիվ մեդիա դիզայն. Նոր հմտություն «Աշխարհի հմտություններ» (WorldSkills) մրցույթում

Այս անգամ ազգային փուլի հմտությունների մրցույթը կանցկացվի «Վեբ տեխնոլոգիաներ», «Բջջային հավելվածների պատրաստում», «Խոհարարություն», «Նորաձևության տեխնոլոգիա», «Թվային ինտերակտիվ մեդիա դիզայն» ուղղություններով: Վերջինս, ինչպես Տաթևիկ Գասպարյանն է նշում, Նոր հմտության մրցույթ է, որը WorldSkills միջազգային ստուգատեսի ծրագրում ընդգրկվել է Զինաստանի առաջարկով:

«Հայաստանից երկու մասնակից Չինաստանում արդեն իսկ մասնակցել են փորձարարական փուլին, որոնցից մեկը արժաթե մեդալ է սկսել,- տեղեկացնում է ՄԿՈՒՉԱԿ-ի տնօրենը:- «Աշխարհի հմտություններ» ստուգատեսը միջազգային բացառիկ հարթակ է, որտեղ, բացի մասնագիտությունների մրցույթների կազմակերպումից, նաև աշխատաշուկայի զարգացման պահանջներին համապատասխան նոր զբաղմունքներ, նոր միտումներ, նոր հմտություններ և կարողություններ են ներկայացվում»:

Աղջիկների մասնակցությունն ուրախալի է

«Թվային ինտերակտիվ մեդիա դիզայն» առաջիկա ստուգատեսի նորարարություններից է, որին մասնակցելու համար պահանջվում է ոչ միայն վեբ տեխնոլոգիաների իմացություն, այլև որոշակի այլ ծրագրերի հմտություններ, այդ թվում՝ ստեղծագործական կարողություն: Ինտերակտիվ մեդիա դիզայնը ներառում է հետաքրքիր կարողությունների ու հմտությունների ամբողջություն: Ի դեպ, այս տարվա ազգային հմտությունների փուլին դիմողները, մասնավորապես ՏՀՏ ուղղության հմտություններով, բավականին շատ են:

Հավելենք՝ ազգային փուլի հաղթողները, հետագայում հնարավորություն կունենան մասնակցելու WorldSkills միջազգային ստուգատեսին:

Նոր օրենքի իրագործումը մարտահրավեր է

Անդրադառնալով «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» նոր օրենքի կիրարկմանը՝ Տաթևիկ Գասպարյանը հույս է հայտնում, որ այն հնարավորություն է տալիս կանոնակարգել մի շարք խնդիրներ ու մարտահրավերներ: Օրենքի կիրարկման համար մեծ ջանքեր կպահանջվեն. բացառիկ

կարևորություն ունեն գործատուների հետ համագործակցությունը, ինչպես նաև պետության կողմից ՄԿՈՒ ոլորտի ֆինանսավորման ավելացումը:

Դասավանդողը գոնե մեկ անգամ պետք է տեսնի

Մրցունակ կարողություններ և հմտություններ ձեռք բերելու համար ժամանակակից արհեստանոցներ, լաբորատոր սարքավորումներ են անհրաժեշտ, առանց որոնց ՄԿՈՒ կրթության

որակի բարելավում չի կարող ապահովվել:

«Գործատուների մոտ դասավանդողների մասնագիտական վերապատրաստումների կազմակերպման անհրաժեշտություն կա, որովհետև ներկայումս բոլոր վերապատրաստումներն ավելի շատ մեթոդական են և տեսական բնույթ են կրում: Իսկ մասնագիտական վերապատրաստումը հնարավոր է կազմակերպել միայն արտադրությունում՝ գործատուի մոտ: Դասավանդողն ինքը գոնե մեկ անգամ պետք է տեսնի հա-

Դասավանդողը գոնե մեկ անգամ պետք է տեսնի համապատասխան նոր տեխնոլոգիան, հասկանա պահանջների փոփոխությունը, որպեսզի կարողանա տվյալ հմտությունը փոխանցել սովորողին:

մապատասխան նոր տեխնոլոգիան, հասկանա պահանջների փոփոխությունը, որպեսզի կարողանա տվյալ հմտությունը փոխանցել սովորողին: Նոր օրենքը հաստատություններին բավականին ազատություններ է տվել՝ ինքնուրույն գործելու և լուծումներ գտնելու իրենց խնդիրների համար: Եվ շատ կարևոր է, որ նրանք կարողանան օգտվել դրանից»:

Հաստատությանը ինքնավարություն է տրված

Ըստ նոր օրենքի՝ ՄՈՒՀ-ը կազմում է համապատասխան մակարդակի որակավորման կրթական ծրագրի կազմակերպման նախահաշիվը՝ ըստ կրթության պետական կառավարման լիազոր մարմնի սահմանած չափանիշների: Այսինքն՝ հաստատությանը ինքնավարություն է տրված, հետևաբար՝ հաստատությունը պետք է կարողանա անհրաժեշտ հաշվարկներ կատարել: Համապատասխան չափանիշները, իհարկե, դեռ սահմանվելու են՝ համապատասխան ենթաօրենսդրական ակտերով:

Նոր օրենքում մեծ տեղ է հատկացվում աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցմանը. «Իհարկե, ավելի հեշտ կլինի այն հաստատությունների համար, որոնք արդեն իսկ գործատուների հետ համագործակցում են և որոշակի արդյունքներ ունեն: Բայց, ամեն դեպքում, օրենքի իրականացումը մեծ մարտահրավեր է բոլոր կողմերի համար՝ սկսած քաղաքականություն մշակողներից, մինչև գործատուների և ուսումնական հաստատությունների և այլ կառույցներ»:

Վերջաբանի փոխարեն

«Շատ կարևոր է, որ հասարակության վերաբերմունքը ՄԿՈԻ ոլորտի հանդեպ փոխվի: Հատկապես վերջին երկու տարիներին ընդունելության շեշտակի աճը փաստում է, որ դրական փոփոխություն կա, բայց

Պետք է թույլ տալ, որ երեխան ինքնուրույն ընտրի իր կրթական ուղին՝ հիմնվելով սեփական հետաքրքրությունների և հակումների վրա:

պետք է ավելի շատ փոխվի: Ծնողները պետք է օբյեկտիվորեն նայեն իրենց երեխաների հնարավորություններին և չստիպեն նրանց անել այն, ինչ երեխաները չեն ցանկանում: Պետք է թույլ տալ, որ երեխան ինքնուրույն ընտրի իր կրթական ուղին՝ հիմնվելով սեփական հետաքրքրությունների և հակումների վրա:

Դասավանդման բազմամյա փորձառությունս և շփումներս տարբեր տարիքային խմբերի հետ փաստում են, որ երեխան պետք է կրթություն ստանա սիրելով:

Վաղուց ժամանակն է, նույնիսկ ուշացել ենք, որ ընտանիքը ուշադրություն դարձնի երեխայի իրական կարիքներին ու պահանջներին, միայն այդ դեպքում կստանանք հաջողված, ինքնաբավ երեխա: Սկսած նախակրթարանից՝ պետք է հետևել երեխային, ուղղորդել, ուսումնասիրել, հասկանալ՝ ինչ հակումներ, ինչ ձգտումներ ունի. երեխան միայն այդ դեպքում կարող է հաջողել»:

Strengthening Employer Partnerships and Enhancing Sector Financing

Tatevik Gasparyan, Director of National Center for Vocational Education and Training Development, presented the work accomplished and outlined the key challenges currently facing the vocational education and training system. She highlighted the prospects that the introduction of the Sectoral Qualifications Framework could bring and addressed the issue of micro-qualifications, which involve acquiring specific competences and skills within a short period. Speaking about the implementation of the new law, Tatevik Gasparyan emphasized the exceptional importance of cooperation with employers and the increase of funding in the sector.

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԴՐՈՒՄԸ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ (ՄԿՈՒ) ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Արհեստական բանականությունը (ԱԲ, AI) փոխա-
կերպում է արդյունաբերությունները ամբողջ աշխար-
հում, ներառյալ կրթության և գիտության ոլորտները:
ՄԿՈՒ ոլորտում ԱԲ-ն առաջարկում է զգալի հնարա-
վորություններ՝ ուսուցման գործընթացների կատա-
րելագործման, հմտությունների զարգացման,
բարելավման և նորարարության խթանման համար,
ինչպես նաև աշխատունակության բարձրացման
նպատակով:

ԱԲ-ի ներառումը ՄԿՈՒ-ում կարող է հեղափո-
խական ազդեցություն ունենալ ուսուցման, հետա-
զոտությունների, հմտությունների զարգացման և
հաստատությունների կառավարման վրա: Ռազմա-
վարական մոտեցումը, որը ներառում է բաղաբաղա-
նության մշակումը, մասնավոր հատվածի հետ
համագործակցությունը և կարողությունների զարգա-
ցումը, վճռորոշ կլինի ապագային պատրաստ աշխա-

տուժ ձևավորելու և նորարար հետազոտությունները
խթանելու համար:

ԱԲ-ն այլևս ապագայի երևույթ չէ. այն ներկայիս
իրականությունն է, որը կարող է ունենալ փոխակեր-
պող դեր՝ բարելավելով ուսուցման մեթոդաբա-
նությունները, բարձրացնելով ուսումնական
արդյունքները և կամրջելով ժամանակակից արդյու-
նաբերությունների պահանջների ու շրջանավարտնե-
րի հմտությունների միջև եղած բացը: Սակայն
ներկայումս ՄԿՈՒ համակարգը բախվում է մի շարք
մարտահրավերների, ինչպիսիք են.

● **Ջնացած ծրագրեր:** Տեխնոլոգիական արագ փո-

փոխությունները դժվարացնում են հաստատություն-
ների՝ արդյունաբերական առաջընթացին համընթաց
բայելը:

● **Հմտությունների անհամապատասխանու-
թյուն:** Հաճախ բաց է առկա ուսուցանվող հմտու-
թյունների և գործատուների իրական պահանջների
միջև:

● **Որակյալ ուսուցման սահմանափակ հասանե-
լիություն:** Հատկապես մարզերում և գյուղական
շրջանների ուսանողները դժվարությամբ են օգտվում
որակյալ կրթական ենթակառուցվածքներից և փոր-
ձառու դասախոսներից:

● **Բարձր ծախսեր:** Գործնական ուսուցումը
պահանջում է թանկարժեք սարքավորումներ և ռե-
սուրսներ, ինչը սահմանափակում է ուսանողների
հնարավորությունները:

● **Կառավարման և գնահատման անարդյունա-
վետություն:** Գնահատման, ուսանողների առաջըն-
թացի հետևման և ծրագրերի պլանավորման
գործընթացները նվազեցնում են հաստատություննե-
րի արդյունավետությունը:

ԱԲ-ն կարող է լուծել այս մարտահրավերները՝ ներ-
մուծելով ավտոմատացում, անհատականացում,
կանխատեսական վերլուծություններ և իրական ժա-
մանակի համագործակցություն արդյունաբերության
հետ: ԱԲ-ի վրա հիմնված գործիքները, ինչպես օրի-
նակ՝ ադապտիվ ուսուցման համակարգերը, վիր-
տուալ սիմուլյացիաները, ռոբոտատեխնիկական և
տվյալահեն վերլուծությունները, կարող են դարձնել
ՄԿՈՒ համակարգը ավելի արդյունավետ, ներառա-
կան և համահունչ ապագայի աշխատաշուկայի մի-
տումներին: Ամբողջ աշխարհում երկրներն ավելի ու
ավելի ակտիվորեն ինտեգրում են ԱԲ-ն իրենց ՄԿՈՒ
համակարգերում: Օրինակ՝

● Գերմանիան և Շվեյցարիան կիրառում են
ԱԲ-ով կառավարվող սիմուլյացիաներ դուռալ կրթա-
կան ծրագրերում՝ ուսանողներին հնարավորություն
տալով վիրտուալ միջավայրում նախապես գործնա-
կան հմտություններ փորձարկել:

● Չինաստանը և Հարավային Կորեան ներդնում
են ԱԲ-ով աշխատող ռոբոտատեխնիկայի և խելացի
արտադրության լաբորատորիաներ՝ ուսանողներին
պատրաստելով «Արդյունաբերություն 4.0»-ին:

● Ֆինլանդիան և Սինգապուրը կիրառում են ԱԲ
հիմքով կարիերայի խորհրդատվության և հմտու-

թյունների համապատասխանեցման հարթակներ՝ աշխատուժի պատրաստվածությունը բարձրացնելու համար:

- Մալայզիայի ՄԿՈՒ ոլորտի ուսումնասիրությունները մատնանշում են ադապտիվ ուսուցման ալգորիթմների կիրառումը՝ ուսուցման տարբեր ոճերին համապատասխանեցնելու և հասանելիությունը ընդլայնելու նպատակով:

Այս համաշխարհային օրինակները վկայում են, որ ԱԲ-ն ունի մեծ ներուժ՝ արդիականացնելու ՄԿՈՒ համակարգը և դարձնելու այն ավելի կայուն, արդյունավետ և ծավալուն:

Չնայած այս հնարավորություններին՝ ԱԲ-ի ինտեգրումը ՄԿՈՒ համակարգում պետք է իրականացվի մտածված ձևով՝ ապահովելու հաջող իրականացում: Կրթական հաստատությունները, քաղաքականություն մշակողները և մասնավոր հատվածը պետք է համատեղ աշխատեն՝ մշակելով ԱԲ-ով ղեկավարվող լուծումներ՝ հարմարեցված տարբեր մասնագիտական ոլորտների առանձնահատկություններին և մոդուլային ծրագրերի պահանջներին: Միևնույն ժամանակ, անհրաժեշտ է ուշադրություն դարձնել էթիկական խնդիրներին, տվյալների գաղտնիությանը և թվային անհավասարությանը՝ ապահովելու ներառականություն և արդարություն:

ԱԲ ներդրման և ինտեգրման նպատակը պետք է ունենա կառուցվածքային մոտեցում՝ կենտրոնանալով անհատականացված ուսուցման, արդյունաբերության հետ համագործակցության, խելացի բովանդակության ստեղծման և ՄԿՈՒ հաստատությունների կառավարման արդյունավետության վրա: ԱԲ-ով կառավարվող կրթության միջոցով TVET համակարգը կարող է ավելի լավ պատրաստել ուսանողներին բարձր պահանջարկ ունեցող մասնագիտությունների համար, բարձրացնել աշխատուժի արտադրողականությունը և խթանել տնտեսական աճը՝ թվայնացվող աշխարհի պայմաններում:

ՄԿՈՒ համակարգում կատարված վերլուծություն-

ների հիման վրա Հայաստանի համար կարելի է առանձնացնել ԱԲ ինտեգրման առաջնային ուղղությունները:

- Բարձրացնել ՄԿՈՒ համակարգի որակը և հասանելիությունը ԱԲ-ի վրա հիմնված լուծումների միջոցով: ԱԲ-ն ունի մեծ ներուժ՝ զգալիորեն բարելավելու TVET-ի որակը՝ ապահովելով անհատականացված ուսուցման փորձառություն:

- Մեքենայական ուսուցման ալգորիթմների օգնությամբ ԱԲ-ն կարող է վերլուծել ուսանողների առաջադիմության տվյալները և հարմարեցնել ուսումնական բովանդակությունը՝ ըստ յուրաքանչյուր ուսանողի սովորելու հետագծի և արագության: Սա նպաստում է ուսանողների ներգրավվածության բարձրացմանը և գիտելիքների ավելի երկարաժամկետ պահպանմանը:

- Հասանելիությունը ևս մի ոլորտ է, որտեղ ԱԲ-ն կարող է էական փոփոխություններ բերել: ԱԲ-ի վրա հիմնված գործիքները, օրինակ՝ խոսքի ճանաչման և տեքստի ձայնարկման (text-to-speech) համակարգերը, կարող են աջակցել հաշմանդամություն ունեցող ուսանողներին՝ ապահովելով նրանց հավասար մասնակցություն ուսուցման գործընթացին:

- Ուսանողներին զինել ԱԲ-ի հետ կապված հմտություններով՝ համապատասխան զարգացող աշխատաշուկայի պահանջներին: Զանի որ ԱԲ-ն դառնում է տարբեր ոլորտների անբաժան մասը, ՄԿՈՒ համակարգը պետք է պատրաստի ուսանողներին այս տեխնոլոգիաների հետ արդյունավետ աշխատելու համար: Այդ նպատակով անհրաժեշտ է ներառել ԱԲ-ի հետ կապված թեմաներ և մոդուլներ՝ ներառյալ մեքենայական ուսուցման հիմունքները, տվյալների վերլուծությունը և ավտոմատացման սկզբունքները:

- ՄԿՈՒ ծրագրերը կարող են օգտագործել վիրտուալ լաբորատորիաներ և սիմուլյացիաներ՝ գործնական փորձառություն ապահովելու համար, մասնավորապես ճարտարագիտության, առողջապահության և ՏՏ ոլորտներում: Համակարգված գրականության ուսումնասիրությունները մատնանշում են, որ ԱԲ տեխնոլոգիաները՝ օրինակ «խելացի ուսուցման համակարգերը» (Intelligent Tutoring Systems), ավելի ու ավելի հաճախ են կիրառվում իրական ուսուցման միջավայրերի մոդելավորման համար՝ պատրաստելով ուսանողներին ժամանակակից աշխատաշուկայի պահանջներին:

- Բարելավել անհատականացված ուսուցման փորձառությունները և ադապտիվ կրթական մեթոդաբանությունները: ԱԲ-ն կարող է արմատապես փոխակերպել TVET-ի մատուցման ձևը՝ ապահովելով ադապտիվ ուսուցում: Ադապտիվ ուսուցման հարթակները, կիրառելով ԱԲ, կարող են ինքնաբերաբար

հարմարեցնել ուսուցման բարդությունը և բովանդակությունը՝ ըստ յուրաքանչյուր ուսանողի առաջադիմության: Սա ապահովում է, որ ուսանողները ստանան համապատասխան մարտահրավերներ և անհրաժեշտ աջակցություն՝ ըստ իրենց մակարդակի: Ավտոմատացված գնահատման և արձագանքի (feedback) համակարգերը հնարավորություն են տալիս անմիջապես և օբյեկտիվ կերպով գնահատել արդյունքները՝ նվազեցնելով սուբյեկտիվությունը թե՛ գործնական և թե՛ տեսական գնահատումներում:

● Օպտիմալացնել ՄԿՈՒ հաստատությունների վարչական և գործառնական արդյունավետությունը: ԱԲ-ն կարող է էականորեն բարելավել վարչական գործընթացները՝ դարձնելով կառավարման համակարգերը ավելի արագ և արդյունավետ: Օրինակ՝ ԱԲ-ով աշխատող չաթբոթերը կարող են սպասարկել ուսանողների հիմնական հարցումները՝ կապված դասընթացների գրանցման կամ ֆինանսական աջակցության հետ՝ ազատելով աշխատակիցների

ժամանակը բարդ խնդիրների լուծման համար: Վերլուծությունները կարող են օգնել կանխատեսել ուսանողների ընդունելության միտումները՝ օժանդակելով ռեսուրսների պլանավորմանը և դասերի ժամանակացույցերի կազմմանը: ԱԲ-ի վրա հիմնված վերլուծական գործիքները կարող են նաև աջակցել ուսումնական ծրագրերի մշակումին՝ համահունչ արդյունաբերության փոփոխվող պահանջներին:

Այնուամենայնիվ, այդ բոլոր առավելություններով հանդերձ, անհրաժեշտ է լուծել մի շարք մարտահրավերներ (օրինակ՝ տվյալների զաղտնիության ապահովումը, ֆինանսական և ենթակառուցվածքային խոչընդոտները, ինչպիսիք են բարձր ծախսերը և անհրաժեշտ տեխնիկական ենթակառուցվածքների բացակայությունը), որպեսզի հնարավոր լինի ապահովել լայնածավալ կիրառում:

Կրթական և մեթոդական մարտահրավերները, այդ թվում՝ դասախոսների վերապատրաստման անհրաժեշտությունը և մարդկային փոխազդեցության պահպանումը, պահանջում են ռազմավարական պլանավորում՝ ապահովելու համար, որ ԱԲ-ն լրացնի, այլ ոչ թե փոխարինի ուսուցման մեթոդներին:

Վերջապես, սոցիալական և հավասարության մարտահրավերները (ինչպիսին է, օրինակ, թվային անհավասարությունը), ընդգծում են այն անհրաժեշտությունը, որ մշակվի ներառական քաղաքականություն, որը կապահովի ԱԲ-ի ընձեռած առավելությունների հասանելիությունը բոլոր ուսանողներին՝ անկախ նրանց սոցիալ-տնտեսական վիճակից:

Այս հնարավորությունները լիարժեքորեն իրացնելու համար անհրաժեշտ է, որ շահագրգիռ կողմերը համագործակցեն, ներդրումներ կատարեն ԱԲ տեխնոլոգիաներում և համակարգված ձևով մոտենան խնդիրների լուծմանը: Ծգրիտ պլանավորման և համակարգված մոտեցման շնորհիվ ԱԲ-ն կարող է փոխակերպել ՄԿՈՒ համակարգը՝ դարձնելով այն դինամիկ, ներառական և արդյունավետ, որը պատրաստ կլինի ապագա աշխատաշուկայի պահանջներին:

Լյուիջ պատրաստել է Յուլիա Ստակյանը, (տ.գ.թ.), «Մասնավոր հատվածի զարգացում և տեխնիկական մասնագիտական կրթություն և ուսուցում Հայաստանում» (ՄՀ2 ՄԿՈՒ Հայաստան) ծրագրի ավագ խորհրդատու, Գերմանական միջազգային համագործակցության ընկերություն (ԳՄՀԸ)

«Մասնավոր հատվածի զարգացում և մասնագիտական կրթություն և ուսուցում Հայաստանում» ծրագրի մասին

«Մասնավոր հատվածի զարգացում և մասնագիտական կրթություն և ուսուցում Հայաստանում» (ՄՀ2 ՄԿՈՒ) ծրագիրը, որն իրականացվում է Գերմանական միջազգային համագործակցության ընկերության (GIZ) կողմից՝ ԳԴՀ տնտեսական համագործակցության և զարգացման նախարարության (BMZ) պատվիրակմամբ, գործում է Հայաստանում:

Ծրագրի նպատակն է բարելավել կայուն տնտեսական զարգացման պայմանները և աջակցել ներառական աճին մասնավորապես գյուղական բնակավայրերում:

Ծրագիրը կիրառում է Գերմանական զարգացման համագործակցության ինտեգրված մոտեցումը զբաղվածության խթանման գործում՝ անդրադառնալով աշխատուժի շուկայի և՛ առաջարկին, և՛ պահանջարկին:

ՄՀ2 ՄԿՈՒ ծրագրի աջակցությունը հիմնականում մասնավոր հատվածի ներգրավվածության խթանումն է մասնագիտական կրթության և ուսուցման ոլորտում: Ծրագիրը նպաստում է նաև մասնավոր հատվածի համար նոր բիզնես մոդելների և ծառայությունների զարգացմանը:

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ ԵՐԵՎԱՆ ԵՆ ԳԱԼԻՍ ՏԱՍՆԱՄՅԱԿՆԵՐ ՀԵՏՈ

Հայաստանում ծրագիրը, իր գործընկեր նախարարությունների հետ համատեղ, օժանդակում է զբոսաշրջության, գինու, ՏՏ, ճշգրիտ ճարտարագիտության, լոգիստիկայի և տրանսպորտի ոլորտներին, ինչպես նաև Հայաստանի ՄԿՈՒ հաստատություններում ՄԿՈՒ դուռը համակարգի ներդրմանը՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով տարածաշրջանային զարգացմանը:

«Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» նոր օրենքի ընդունմամբ ոլորտում նախատեսված են մի շարք փոփոխություններ ու վերանայումներ: Այս համատեքստում կազմակերպվել է «Ոլորտային որակավորման շրջանակներ՝ «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» նոր օրենքի ներքո» խորագրով աշխատաժողովը, որը համախմբել է շահագրգիռ կառույցների ներկայացուցիչների, փորձագետների՝ քննարկելու Ոլորտային որակավորումների շրջանակի խնդիրներին ու ընձեռած հնարավորություններին:

Վերաբերող հարցեր: Առանցքային նպատակը ոլորտային որակավորումների շրջանակների համատեքստում նոր օրենքի դրույթների իրականացումն է: Նշենք, որ աշխատաժողովը անցկացվել է ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության և ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի աջակցությամբ՝ Մասնագիտական կրթության և ուսուցման զարգացման ազգային կենտրոնի (ՄԿՈՒԶԱԿ) կողմից:

Մեր զրուցակիցը Գլոբալ զարգացումների հիմնադրամի տնօրենի խորհրդական, Միավորված ազգերի կազմակերպության զարգացման ծրագրի (ՄԱԶԾ/UNDP) փորձագետ Արամ Ավագյանն է:

«Որակավորումների ոլորտային շրջանակներ ունենալը վաղուց անհրաժեշտություն էր, իսկ այսօր արդեն «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» նոր օրենքի պահանջ, ինչը շատ կարևոր է: Այս փուլում դեռ միայն կարող ենք խոսել դրանց մշակման մասին, ինչը շատ լուրջ, պատասխանատու, աշխատատար և ռեսուրսներ պահանջող գործընթաց է. պետք են բանիմաց մասնագետներ, լուրջ վերաբերմունք, հետևողականություն, կազմակերպում, իրականացում և այլն», - մեկնաբանում է մեր զրուցակիցը՝ Արամ Ավագյանը: Սակայն մինչ այդ, նրա վստահեցմամբ, անհրաժեշտ է հասկանալ դրա մեթոդաբանու-

թյունը: Նրա դիտարկմամբ՝ թեև կա տարբեր երկրների տասնամյակների միջազգային փորձ, սակայն մեր երկրի համար սա նոր գործընթաց է, և մենք չենք կարող ունենալ երկրի փորձը վերցնել ու պարզապես պատճենել: Պետք է մշակել սեփական մոտեցումները, մեթոդաբանությունը, ներկայացնել առաջարկներ և քայլ առ քայլ առաջ գնալ դեպի վերջնականատակը:

Ներկայացնելով գործընթացի մանրամասները՝ նա բացատրում է. «Գոյություն ունի աշխատաշուկա՝ իր զբաղմունքներով, պաշտոններով, և գոյություն ունի կրթական համակարգ, որն այդ աշխատաշուկայի համար պիտի պատրաստի մասնագետներ: Վերջիններս,

քնականաբար, պետք է պատրաստվեն կոնկրետ աշխատանքների, կոնկրետ զբաղմունքների, գործառնությունների համար:

Սրանից ելնելով՝ կրթական համակարգը, պետք է հստակ իմանա, թե ամեն կոնկրետ զբաղմունքի, աշխատանքի կամ գործառնության համար մասնագետը ինչ գիտելիք, հմտություն և կարողունակություններ պետք է ունենա: Այդ նպատակով զբաղմունքների բոլոր տեսակները պետք է տարանջատվեն հստակ կարգերի, կատեգորիաների, խմբերի, դրանք էլ իրենց հերթին դասակարգվեն և խմբավորվեն՝ ըստ որակավորումների մակարդակների»:

Նախկին փորձի մասին խոսելիս նա նշում է, որ եղել է դեռ խորհրդային տարիներից պահպանված մասնագիտությունների ցանկ, որը որոշակիորեն ադապտացվել է նոր ժամանակների պահանջին և օգտագործվել տարիներ շարունակ: Այնուհետ, մոտ 20 տարի առաջ, երբ ներդրվել են կարողությունների զարգացմանը միտված կրթական պետական չափորոշիչները, որդեգրվել են նոր մոտեցումներ և նոր մեթոդաբանություն:

«Որակավորում առ որակավորում առանձին-առանձին չափորոշիչները մշակվում էին գործատուների, աշխատաշուկայի ներկայացուցիչների մասնակցությամբ՝ բովանդակությանը հնարավորինս

Հնարավոր չէ մի երկրի փորձը վերցնել ու պատճենել: Անհրաժեշտ է մշակել սեփական մոտեցումները և մեթոդաբանությունը:

համապատասխանեցնելու նպատակով: Գործընթացի ոչ համակարգված լինելը դրսևորվում էր այն հանգամանքով, որ դա արվում էր ոչ թե մի ամբողջ ոլորտի համար սկզբից մինչև վերջ, այլ պատահական՝ որ պահին որն ավելի անհրաժեշտ և հրատապ էին համարում, տվյալ որակավորման համար չափորոշիչ էին մշակում: Դա ևս օգտակար էր և մեծ քայլ էր դեպի կրթության որակի բարձրացում, սակայն, միևնույնն է, մտում էր այսպես ցաթուցրիվ և ոչ համակարգված: Այդպիսով, կառուցակարգված շրջանակ տվյալ ոլորտի համար ուղղակի չկար: Այս նոր գործընթացի նպատակն էլ դա է. ճիշտ բաժանում անել և հստակ սահմանում տալ», - մեկնաբանում է փորձագետը:

Այն հարցին, թե գործընթացը երբ կսկսի արդյունք տալ, Արամ Ավագյանը թեև լավատեսորեն, բայց իրատեսական պատասխան է տալիս՝ ընդգծելով, որ կրթական համակարգում տեղի ունեցող գործընթաց-

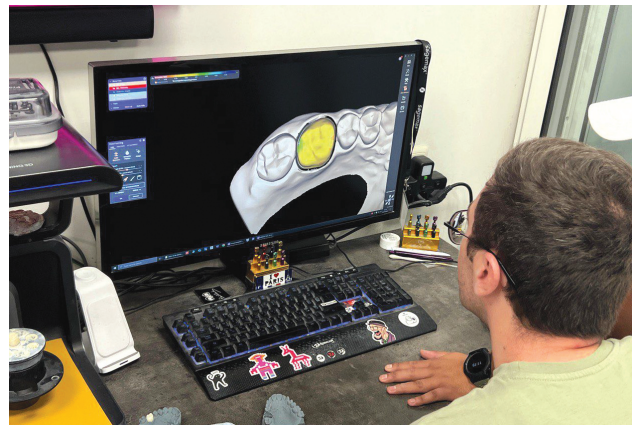
ները շատ երկարատև են և ենթադրում են տասնամյակներ հետո երևան եկող արդյունքներ:

«Պայմանականորեն եթե մյուս տարվանից համակարգը սկսի ներդրվել, մի քանի տարի կպահանջվի մինչև որևէ մի ոլորտի շրջանակը գուցե ամբողջանա, թեև մի քանի ոլորտ զուգահեռ է արվելու հնարավորինս շուտ իրագործելու և մի քանի շրջանակ բոլոր բնութագրիչներով ամբողջականացված ունենալու ակնկալիքով: Այնուհետ այն կներդրվի կրթական համակարգում, և ևս երկու-երեք, գուցե չորս տարի պետք է, որ առաջին շրջանավարտները մտնեն աշխատաշուկա: Այս ընթացքում կլինի տարբեր շտկումների, բարելավումների կարիք, ինչը ևս որոշակի ժամանակ կպահանջի, և որից հետո նոր կսկսենք ուրվագծել արդյունքները», - մեկնաբանել է մեր գրուցակիցը:

Գործընթացի կայացման ճանապարհին նա հատկապես կարևորել է միջազգային գործընկերների աջակցությունը թե՛ ֆինանսական համատեքստում, թե՛ մասնագիտական ներուժի ներգրավման առումով: Այս պահին տեղացի փորձագետներն աշխատում են Ֆրանսիայից և Եստոնիայից ժամանած մասնագետների հետ:

«Եստոնիան և Ֆրանսիան որոշակի առանձնահատկություններով նման են մեր երկրին. Եստոնիան՝ տարածքային առումով, իսկ Ֆրանսիան՝ կենտրոնացված կրթական համակարգով: Ու նաև այս երկրների հետ համագործակցության հնարավորությունն է մեծ: Հետագայում նախատեսում ենք ուսումնասիրել նաև Հոլանդիայի, Բելգիայի և այլ երկրների փորձը», - ասել է Արամ Ավագյանը:

Խոսքը եզրափակելով՝ նա հաջողություն է մաղթել գործընթացին՝ վստահություն հայտնելով, որ նոր հա-

մակարգը ոլորտում որակական էական փոփոխություններ կբերի:

The Outcomes of Educational Processes Emerge Decades Later

Aram Avagyan, Advisor to the Director of the Global Development Foundation and an expert with the United Nations Development Programme (UNDP), spoke about the importance of Sectoral Qualifications Frameworks. According to the expert, while there is decades-long experience accumulated in various countries, this is a new process for Armenia, and it is impossible to simply adopt and replicate another country's model. It is necessary to develop our own approaches and methodologies and move step by step toward the final goal.

ԱՏԵՍԱՎՈՐՈՒՄ

Հայաստանում առաջին անգամ անցկացվել է Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթական ծրագիր իրականացնող ուսումնական հաստատությունների մանկավարժական աշխատողների պարտադիր ատեստավորումը:

Մինչ ատեստավորման գործընթացի իրականացումը ԿԳՄՍ Նախարարության Նախաձեռնությամբ անցկացվել են ՄԿՈՒ հաստատությունների՝ ատեստավորման ենթակա մանկավարժական աշխատողների վերապատրաստման դասընթացներ: Դրանց մասնակցել են 4 ուղղությունների (ոսկերչություն, գյուղատնտեսություն, ՏՏ, խոհարարություն) մասնագիտական և հատուկ մասնագիտական մոդուլներ դասավանդող 361 մանկավարժական աշխատողներ:

Խոհարարությունը մշտապես Նորարար լինելու կարողություն է

Գործընթացի առաջին մասնակիցներից է Նան մեր զրուցակիցը՝ Վայոց ձորի տարածաշրջանային քոլեջի խոհարարության վարպետ Վարդուշ Նազարյանը. Նա գրանցել է 91 տոկոս արդյունք:

«Անկեղծ ասած, երբ մեզ ասացին, որ ատեստավորման պետք է մասնակցենք, մտավախություն ունեի, որ դժվար կլինի, և գուցե չհաղթահարեմ: Սակայն մինչև ատեստավորման գործընթացն իրականացված վերապատրաստումը բավականին արդյունավետ էր թե՛ մատուցման և թե՛ տրվող նյութի բովանդակության տեսանկյունից: Ատեստավորմանն այնպիսի հարցեր էին ներկայացված, որոնց յուրաքանչյուր խոհարար պարտավոր էր տիրապետել: Իսկ իմացածը վերաթարմացնելը, նոր գիտելիք ավելացնելը միշտ կարևոր է և անհրաժեշտ», - ասում է Վարդուշ Նազարյանը: Նա հավաստիացնում է, որ ի թիվս բազմաթիվ վերապատրաստումների, այս մեկը ևս նրան ուժեղացրեց որպես մասնագետի և նպաստեց նոր կարողությունների ձեռքբերմանը:

Այդուհանդերձ, Նա նշում է՝ վերապատրաստումները պետք է հաճախակի լինեն, քանի որ խոհարարությունն այնպիսի ոլորտ է, որում ամեն օր փոփոխություն է կատարվում՝ նորարարությամբ համահունչ:

Մեր զրուցակիցը նշում է, որ քոլեջում խոհարարությունն ամենապահանջված մասնագիտություններից է, և եթե տարիներ առաջ կուրսերում մեկ-երկու տղա

էր լինում, ապա այսօր արդեն նրանք գերակշիռ մաս են կազմում: «Գուցե որովիետև տղաները համոզվել են, որ իրենք ավելի վարպետ են այս գործում, և նրանց ձեռքի պատրաստածն ավելի համեղ է», - մի փոքր հումորով, մի փոքր լուրջ ասում է Վարդուշ Նազարյանը:

Նրա տեղեկացմամբ՝ քոլեջում կան խոհարարական լավ լաբորատորիաներ, որտեղ ուսանողները հնարավորություն ունեն պրակտիկ գիտելիք ձեռք բերելու, բայց միաժամանակ Նա չի հերքում, որ ժամանակին զուգընթաց՝ ավելի լավ սարքավորումների կարիք էլ է լինում:

Վարդուշ Նազարյանի դիտարկմամբ՝ ազգային խոհանոցից ուսանողներն ամենաշատը հետաքրքրված են Արցախի ժինգյալով հացի պատրաստմամբ՝ այդպիսով Նան դրա ավանդույթների պահպանմամբ:

Գրեթե 20 տարի մասնագիտական գործունեությամբ զբաղվող վարպետ խոհարարն իր ամենամեծ ձեռքբերումը համարում է ուսանողների հաջողությունը, որոնք կայացել են թե՛ Հայաստանի և թե՛ արտերկրի լավագույն ռեստորաններում: «Դեռ երկրորդ կուրսից տարբեր հաստատություններից հետաքրքրվում են մեր ուսանողներով՝ ներկայացնելով հստակ աշխատանքային առաջարկներ», - հպարտորեն ասում է Նա:

Այն հարցին, թե ի՞նչ է խոհարարությունը և ո՞վ կարող է դառնալ խոհարար, Նա վստահորեն պատասխանում է. «Խոհարարությունը ստեղծագործություն է, մշտապես նորարար լինելու կարողություն, իսկ խոհարար կարող է լինել այն մարդը, որը մշտապես ընդունակ է խորհելու և արարելու: Մեր ուսանողներից էլ հաջողում են նրանք, ովքեր նպատակասլաց են, մեզնից ավելին են պահանջում, ստեղծագործ են և չեն վախենում նորարարությունից, այլապես ամենահասարակ աղցանն էլ չեն կարողանա պատրաստել»:

Ատեստավորմանն այնպիսի հարցեր էին ներկայացված, որոնց յուրաքանչյուր խոհարար պարտավոր էր տիրապետել:

Վարդուշ Նազարյանը իր մասնագիտական գործունեությունը չի սահմանափակում քոլեջում դասավանդելով: Նա նաև ընդգրկված է «Դպրոցական սնունդ» ծրագրում, իրականացնում է տարաբնույթ վերապատրաստումներ և այլն:

Մեր բնությունը տալիս է գյուղատնտեսության զարգացման բոլոր ռեսուրսները

Վարդենիսի «Բադեյան» պետական քոլեջի դասախոս Գայանե Մայիլյանը պարտադիր ատեստավորմամբ բարձր ցուցանիշ է գրանցել. Նա հաղթահարել է 90 տոկոսի շեմը:

Մասնագիտությամբ ագրոնոմ Գայանե Մայիլյանը վստահեցնում է՝ առանց զարգացած գյուղատնտեսության հնարավոր չէ ունենալ հզոր տնտեսություն՝ իհարկե, ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառմամբ և արտադրական գործընթացները ժամանակին համահունչ իրականացնելով:

Նրա դիտարկմամբ՝ քանի որ մեր երկրում գյուղատնտեսությունը բավարար զարգացած չէ, հատկապես կարևոր է պետական քաղաքականությունը, որը միտված է գյուղատնտեսական մասնագիտությունների նկատմամբ հետաքրքրության խթանմանը, ինչը նպաստում է նաև ոլորտի զարգացմանը: Գերակա ճանաչված ոլորտներում 50 հազար 33 դրամ կրթաթոշակ սահմանելու պետական քաղաքականությունը, ըստ Գայանե Մայիլյանի, իր դրական արդյունքն է ունեցել, և քոլեջն ուսանողների պակաս չունի: Այդուհանդերձ Նա ընդգծում է՝ գյուղատնտեսական ոլորտի նկատմամբ հետաքրքրությունը միայն կրթաթոշակով

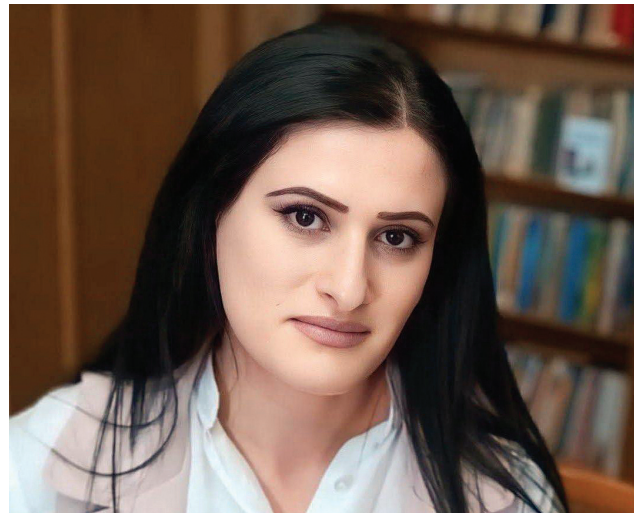
Ատեստավորման բարձր արդյունքը լավ ճանապարհ բացեց թե՛ աշխատավարձի և թե՛ որպես հմուտ մասնագետի՝ վարկանիշի բարձրացման առումով:

պայմանավորված չէ: Դրա մասին է վկայում գերակա ճանաչված այլ ոլորտներում ուսանողների համեմատաբար պակաս թիվը: Սա նշանակում է, որ մասնագիտության նկատմամբ ինքնին հետաքրքրություն և մոտիվացիա կա դիմորդների շրջանում:

«Մասնագիտությունը կոչվում է «Գյուղացիական ֆերմերային տնտեսության կազմակերպում», և որակավորված մասնագետը՝ ֆերմերը, զբաղվում է գյուղատնտեսական արտադրանք ստանալով: Օրինակ՝ Նա ոչ թե կազմակերպում է անասունների կիթ կամ գոմաղբի հեռացում, այլ ճիշտ տեխնոլոգիաների կիրառմամբ լավ արտադրանք է ստանում: Կամ, ենթադրենք, հիմնում է թռչնաբուծական ֆերմա. այս

դեպքում ճիշտ կերաբաժնի արդյունքում լինում է բարձր ձվարտադրություն: Այսինքն՝ անձը դառնում է ֆերմերային տնտեսության կազմակերպիչ, ղեկավար, որի արդյունքում կարող է տարբեր տեսակի արտադրանքներ ունենալ,- բացատրում է Գայանե Մայիլյանը և հավելում,- կան ուսանողներ, որ լսելով «Գյուղացիական ֆերմերային տնտեսության կազմակերպում» մասնագիտության մասին, մտածում են՝ պետք է անասնապահության անմիջական գործերով զբաղվեն, ինչը, իհարկե, այդպես չէ: Մի ուսանող ունեի, որն ասում էր՝ հենց ավարտեմ, պետք է խելացի ֆերմա ունենամ, որ սպիտակ կոստյումով գնամ աշխատանքի ու այն չկեղտոտվի»:

Գայանե Մայիլյանն ասում է, որ ավարտելուց հետո ուսանողներից ոմանք շարունակում են կրթու-

թյունը բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում, կան նաև ուսանողներ, որոնք իրենց ֆերման են հիմնել կամ ընտանիքի հիմնած ֆերման են սկսում կատարելագործել իրենց մասնագիտական հմտություններով: Նրանցից մեկն էլ, օրինակ, իր սեփական խնձորենու և տանձենու այգին ունի:

«Ո՞րն է գյուղատնտեսությամբ զբաղվող գյուղացու և մասնագետի տարբերությունը» հարցին Նա պատասխանում է. «Մասնագետը գիտի առավելագույն արդյունք ստանալու մեթոդները: Օրինակ՝ անասունների կերաբաժնի կազմումը՝ անհրաժեշտ կալորիա ապահովելու և կաթնատվությունը բարձրացնելու, քաշն ավելացնելու առումով մասնագիտական դաշտում է, իսկ գյուղացին անասնակերը բաշխում է ըստ օրերի չափաբաժնի՝ տարվա ընթացքում բավականացնելու տեսանկյունից»:

Խոսելով ձեռքբերումների մասին՝ մեր զրուցակիցը հիշատակում է իր ուսանողներից մեկին՝ 3րդայա Գրիգորյանին, որը մեծ սեր ուներ գյուղատնտեսության նկատմամբ և եկել էր ուսանելու Երևանից:

«Հրապայի հետ մի քանի հետազոտական աշխատանքներ ենք իրականացրել: Դրանցից մեկը 10 ցեղատեսակ ճագարների խաչասերմամբ նոր ցեղատեսակի ստացումն էր: Որակավորումների ազգային կենտրոնի մասնագետները շատ բարձր գնահատեցին նրա աշխատանքը և խորհուրդ տվեցին անպայման տպագրել որպես գիտական հոդված: Նա այսօր կրթությունը շարունակում է Ագրարային համալսարանի անասնաբուժական ֆակուլտետում: Հրապայի օրինակը ցույց է տալիս, որ սերն ու մեծ հետաքրքրվածությունը ցանկացած ոլորտի նկատմամբ տալիս է իր արդյունքը, և ամենևին կարևոր չէ գյու-

Մենք ավելի կհաջողենք, եթե ոսկերչության մեջ կիրառելի դարձնենք մեր հին նախազարդերը, որոնք պատմական և մշակութային կնիք ունեն:

ղաքնակ ես, թե քաղաքաբնակ», - հպարտորեն պատմում է դասախոսը: Հրապան Վարդենիսում արդեն իսկ հիմնել է իր տնտեսությունը. ի թիվս այլ կենդանիների՝ ճագարներ ու թռչուններ է պահում և զբաղվում է դրանց վաճառքով:

Դասախոսի գնահատմամբ՝ եթե գյուղատնտեսության ոլորտը Հրապայի պես հետաքրքրասեր մասնագետներ շատ ունենա, ոլորտը միանշանակ կսկի զարգանալ ու բարգավաճել:

Անդրադառնալով ատեստավորման գործընթացին՝ Գայանե Մայիլյանը նշում է. «Սկզբում չհաղթահարելու մտավախություն ունեի, որովհետև վաղուց է, ինչ ավարտել եմ, իսկ գյուղատնտեսությունը զարգացող ոլորտ է: Սակայն վերապատրաստումը բավականին գոտեպնդեց, քանի որ շատ արդյունավետ էր անցկացվում: Այն ինձ օգնում է նաև այսօր՝ դասընթացներ կազմակերպելիս», - անկեղծանում է Գայանե Մայիլյանը: Նրա խոսքով՝ ատեստավորումը և, ըստ այդմ, նաև բարձր արդյունք գրանցելը, իր համար լավ ճանապարհ բացեց թե՛ աշխատավարձի և թե՛ որպես հմուտ մասնագետի՝ վարկանիշի բարձրացման առումով: Նա վստահեցնում է՝ ծնողները կարևորում են այն հանգամանքը, թե իրենց երեխաներին ով է դասավանդելու, ինչ ձեռքբերումներ ունի տվյալ դասախոսը և այլն:

Նրա նկարագրմամբ՝ քոլեջը բարեկարգ վիճակում է գտնվում, կան բավարար ռեսուրսներ, մասնագիտական լաբորատորիա, գործնական աշխատանքները պարբերաբար կատարում են տարբեր տնտեսություններում՝ թռչնաբուծարաններում, դաշտավարության տնտեսություններում, ձկնաբուծարաններում, անասնապահական ֆերմաներում, քոլեջ են հրավիրվում տարբեր մասնագետներ: Զոլեջն ընդ-

գրված է նաև «Էրազմուս+» ծրագրում: Եվ այս պայմաններում ունենալ նաև ատեստավորված և բարձր ցուցանիշներ գրանցած դասախոսներ, նշանակում է մոտիվացնել ուսանողներին և ընդգրկել ոլորտում: Տնօրենի ջանքերով առաջիկայում նախատեսվում է ունենալ նաև քոլեջին կից ջերմատուն կամ անասնապահական ֆերմա, ինչը գործնական աշխատանքների մեծ հնարավորություն կտա: Կրթությանը զուգահեռ՝ Վարդենիսում նաև հենց գյուղատնտեսությունն էլ է զարգանում. հիմնվել են ինտենսիվ այգիներ, թռչնաբուծարաններ, ջերմատներ և այլն:

«Մեր երկրի բնությունը հրաշալի հնարավորություններ ունի, միայն պետք է շատ սիրել ու շատ խորանալ և աշխատել... և անպայման կհաջողենք: Մենք բավարար ռեսուրս ու հող ունենք, ցավոք, անմշակ, որոնք պետք է դարձնենք մշակելի: Եվ եթե լինի անհատի կամքը և պետության աջակցությունը, մեր հողից ու բնությունից ամենալավ արդյունքը կարելի է ստանալ: Ու այս դեպքում ամենևին կարիք չի լինի երկիրը լքելու և գյուղատնտեսությունից հիասթափվելու», - եզրափակում է Վարդենիսի «Բաղեյան» պետական քոլեջի դասախոս Գայանե Մայիլյանը:

Արիեստից՝ արվեստ. ոսկերչություն

Հովհաննես Հակոբյանը Երևանի թիվ 4 արիեստագործական պետական ուսումնարանի արտադրական ուսուցման վարպետ է. դասավանդում է ոսկերչություն: Առաջին մասնագիտությամբ ինժեներ-կոնստրուկտոր է, ոսկերչության ոլորտում փորձառությունը 6 տարի է: Վարպետի բնորոշմամբ՝ առաջին մասնագիտությունը շատ է օգնում երկրորդին՝ սկսած ճիշտ հաշվարկներ անելուց մինչև գծագրական աշխատանքները:

Ամենակարևորը սերն է մասնագիտության նկատմամբ:

«Ոսկու հետ աշխատանքը նախևառաջ ենթադրում է, որ պետք է ճիշտ հաշվարկես, որպեսզի շատ կորուստ չտաս, որպեսզի կարողանաս ճշգրտորեն ստանաս այն, ինչ նախատեսել էիր ի սկզբանե», - մեկնաբանում է Հովհաննես Հակոբյանը: Իսկ այն հարցին, թե այդ նուրբ և ենթետիկ մասնագիտությամբ ինչո՞ւ են գրեթե բացառապես տղամարդիկ զբաղվում, նա մեկնաբանում է. «Նուրբ ու գեղեցիկը արդյունքն է, որ բոլորս տեսնում ենք: Բայց այս մասնագիտությունն ունի ֆիզիկական ուժ պահանջող մանրամասն աշխատանքներ, մանրակրկիտ հաշվարկներ, կենտրոնացած ուշադրություն, որը կանանց ավելի դժվար է տրվում»:

Այս մասնագիտության ամենահետաքրքիր հանգամանքը նրա համար այն է, որ մետաղի հասարակ, ոչինչ չասող մի դետալից՝ ձուլակտորից, ստանում են գեղեցիկ զարդ, որն իր պատմությունն է ունենալու: Այս մասնագիտությունն ընտրած ուսանողներին որպես մասնագետ կայանալու համար խորհուրդ է տալիս մասնագիտությանը մոտենալ նվիրումով և այն խորապես բացահայտելու ձգտմամբ: «Եթե ուսանողն ունի անհրաժեշտ հմտությունները և կատարելագործվելու ձգտում, ամեն ինչ էլ կարող է անել», - վստահ է վարպետը:

Նա ներկայացնում է, որ դասընթացները վարվում են տեսական և գործնական ձևաչափով. յուրաքանչյուր հաջորդ կուրսում գործնական դասերի թիվն ավելանում է: Ուսումնարանն անհրաժեշտ բոլոր գործիքներն ապահովում է, սակայն, ինչպես նկատում է պարոն Յովհաննեսը, զարգացող աշխարհում մշտապես թարմացումների, նոր նյութերի ձեռքբերման ու նորարարությունից հետ չմնալու կարիք կա:

Յովհաննես Յակոբյանի իր ամենամեծ ձեռքբերումը համարում է ուսանողների հաջողությունը, ոլորտում կայանալը, ընդ որում՝ դեռ չավարտած կարգավիճակում: Նա իր մասնագիտական ձեռքբերումներից է համարում նաև ատեստավորման 95 տոկոս շեմի հաղթահարումը: Վերապատրաստման ընթացքը, ըստ նրա, իմացածը վերաթարմացնելու, աշխատանքը նոր լիցքերով շարունակելու լավ հնարավորություն էր:

Յովհաննես Յակոբյանի դիտարկմամբ՝ ոսկերչի մասնագիտությունը մեծ պահանջարկ ունի աշխատաշուկայում: Այն նաև հեռանկարային է ստեղծագործելու և սեփական արտադրանքն ունենալու առումով: «Այս մասնագիտության ամենագայթակղիչ կողմերից մեկը սեփական բրենդ հիմնելն է: Սակայն այդ նպատակին հասնելու ճանապարհը մեծ փորձառություն, շարունակական կատարելագործում ու հմտություններ է պահանջում: Ոսկերչությունն արհեստ է, բայց հենց ոսկերիչը սկսում է մտածել ինչպես

արվեստագետը, Նա կարող է ստեղծել իր սեփական արտադրանքը՝ յուրահատուկ և բացառիկ մոտեցմամբ», - ասում է ոսկերչ Յովհաննես Յակոբյանը:

Նա վստահեցնում է՝ հայկական ոսկերչությունն իր առանձնահատուկ տեղն ունի աշխարհում: Նա միաժամանակ ներկայացնում է իր դիտարկումը. «Ես կարծում եմ՝ մենք ավելի կհաջողենք, եթե ոսկերչության մեջ կիրառելի դարձնենք մեր հին նախազարդերը, որոնք պատմական, մշակութային կնիք ունեն և որն է ժամանակաշրջան են խորհրդանշում: Ոսկերչության մեջ կարիք ունենք նոր մտքի ու գաղափարների, որոնք նաև խորհուրդ կկրեն»: Այս համատեքստում նա կարևորում է նաև պետության դերը մասնագետներին խրախուսելու, աշխատաշուկայի սահմանները ընդլայնելու, ստեղծագործական մոթերը ռեալիզացնելու առումով:

Մեր առաջնային խնդիրն է «ծրագրավորման հոգեբանությունը»

Մեր օրերում ամենատարածված և պահանջված մասնագիտություններից մեկի՝ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտի մասնագետ, ծրագրավորող Արմինե Վանյանին Արմյանի պետական էներգետիկական քոլեջ բերել է երեխաների և մանկավարժության նկատմամբ սերը: Արդեն 8 տարի է՝ աշխատում է քոլեջում՝ դասավանդելով մասնագիտական առարկաներ՝ սկսած ինֆորմատիկայից մինչև CorelDRAW, Photoshop և այլն: «Ճիշտն ասած, ես սիրում եմ երեխաների հետ աշխատել, ու ասում են՝ ինձ մոտ վատ չի ստացվում՝ թե՛ նրանց հետ հարաբերություն կառուցելու և թե՛ թեմաները բացատրելու առումով: Իսկ մասնագիտությունը սիրելի դարձնելու համար նախ ինքդ պետք է սիրես քո աշխատանքը», - անկեղծանում է մանկավարժը:

Իր մասնագիտության առավելությունները ներկայացնելիս նա հատկապես նշում է՝ բոլոր մասնագետներն էլ կարիք ունեն որոշակիորեն տիրապետելու տեղեկատվական տեխնոլոգիաներին, իսկ հենց այս ոլորտում խորացողների համար հնարավորությունների լայն դաշտ է բացվում թե՛ տեղական աշխատաշուկայում և թե՛ արտասահմանում: Արմինե Վանյանի խոսքով՝ քոլեջն ավարտելուց հետո ուսանողները հնարավորություն ունեն և՛ մասնագիտությունը շարունակելու բարձրագույն կրթության համակարգում, և՛ միանգամից աշխատանքային գործունեություն ծավալելու: Սակայն մեծ մասը նախընտրում է աշխատել:

«Անկախ այն հանգամանքից՝ ուսանողը ինչ ճանապարհ կընտրի, ամենակարևորը սերն է մասնագիտության նկատմամբ: Նա պետք է ամբողջապես հասկանա իր մասնագիտության էությունը, սկզբունքները

րը, ու թե ինչն է առավել կարևոր: Առաջին նախապայմանը, որ պետք է իմանա մասնագիտության վերաբերյալ, այն ինքնուրույն աշխատելու կարողությունն է և փորձառությունը»,- մեկնաբանում է Արմինե Վանյանը:

Մասնագիտության ոլորտում, ըստ նրա, շատ կարևոր է քոլեջի ապահովվածությունը համապատասխան տեխնիկայով: Թեև այս պահին քոլեջն ապահովում է ուսանողներին անհրաժեշտ տեխնիկայով, սակայն ժամանակի պահանջներն արագ են փոխվում՝ բերելով նոր գույքի, ծրագրերի համալրման անհրաժեշտություն: «Յնարավորինս աշխատում ենք ետ չմնալ նորացված ծրագրերից, և ուսանողներին փոխանցել առավելագույն գիտելիք»,- ասում է մեր զրուցակիցը:

Արմինե Վանյանն իր աշխատանքային գործունեության լավագույն ձեռքբերումը համարում է մասնագիտական դաշտում կայացած ուսանողներին, որոնք իրենց կարիերայում շարունակական աճ են գրանցում և որոնք շատ կարճ ժամանակում հասցրել են գոհացնել գործատուին: «Կան ուսանողներ,- ասում է Վանյանը,- որ նոր են սկսում սովորել, բայց դու արդեն տեսնում ես նրանց ապագան, որտեղ նրանք անկասկած հաջողելու են: Մեր ուսանողները նաև տարբեր մրցույթների են մասնակցում ու լավ արդյունքներ գրանցում: Այդ մրցույթներում նրանք նույնիսկ ինքնուրույն աշխատանքներ են ներկայացրել, որը ոչ մի տեղ չի կրկնվել»:

Արմինե Վանյանը ատեստավորված մասնագետներից մեկն է և ունի 91.7 տոկոս արդյունք: Նա համարում է, որ իր մասնագիտության ոլորտում վերապատրաստումը հրատապ էր: Նա վերապատրաստման ընթացքը գնահատում է ոչ միայն մասնագիտական վերաթարմացումներ անելու տեսանկյունից, այլև մանկավարժական հմտությունների յուրաց-

ման առումով, ինչը, ըստ նրա, օգնում է այս մասնագիտությունը քոլեջում ավելի գրավիչ դարձնել: Նա ընդգծում է՝ հատկապես մեր օրերում, երբ երեխաները բավականին տեղեկացված են թվային դաշտում, դու պետք է կարողանաս հետաքրքիր լինել նրանց համար քո դասավանդած առարկայով ու մասնագիտությամբ:

«Մեր առաջնային խնդիրն է ուսանողին սովորեցնել մտածել, հասկանալ ալգորիթմների էությունը, «ծրագրավորման հոգեբանությունը»: Արհեստական բանականության դարում նույնիսկ ծրագրավորողներն են ընկնում այդ թակարդը, սակայն երբ աշխատում է ինքնուրույն միտքն ու ձեռագիր ունեցող մասնագետը, արդյունքը շատ տարբերվող է լինում»,- մեկնաբանում է մեր զրուցակիցը: Նա հպարտությամբ նշում է, որ սա այն մասնագիտությունն է, որը հեշտությամբ հնարավորություն է տալիս ուսանողին խորանալ նաև այլ մասնագիտությամբ՝ զուգահեռելով երկու ոլորտներ: Ըստ նրա՝ իրենք ունեն ուսանողներ, որոնք դարձել են լեզվաբաններ, հոգեբաններ, տնտեսագետներ և այլն: Իսկ ծրագրավորող լինելը, վստահ է նա, միշտ օգնելու է միտքը ճկուն պահել և լուծումներ գտնել:

Certification

For the first time in Armenia, a mandatory certification process was conducted for teaching staff of institutions implementing preliminary (artisan) and middle vocational education programs.

A total of 361 pedagogical staff members teaching general professional and specialized vocational modules participated in the process, representing four fields – jewelry, agriculture, information technology, and cooking.

Among those achieving results of 90% and above were Vardush Nazaryan, Master of Cooking at the Vayots Dzor Regional College; Gayane Mayilyan, Lecturer at the “Badeian” State College of Vardenis; Hovhannes Hakobyan, Master of Industrial Training at Yerevan State Vocational College No. 4; and Armine Vanyan, Lecturer and Programmer at the Abovyan State Energy College.

They shared their perspectives on the relevance of their professions, the specificities of pedagogical work, and the effectiveness of professional development courses.

ԻՐԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ ՏԵՍԱՆԵԼԻ ԿԼԻՆԵՆ ՕՐԵՆՔԻ ԼԻԱՐԺԵՔ ԳՈՐԾԱՐԿՈՒՄԻՑ ՀԵՏՈ

Երևանի զբոսաշրջության, սպասարկման և սննդի արդյունաբերության հայ-հունական պետական քոլեջը՝ ավելի քան ութ տասնամյակի պատմությամբ, այսօր կանգնած է զարգացման նոր ուղիների առաջ: Սպասարկման, զբոսաշրջության, սննդի տեխնոլոգիաների և այլ ոլորտների մասնագետների պատրաստման հետ մեկտեղ այստեղ ներդրվում են նոր կրթական մոդելներ, ընդլայնվում է միջազգային համագործակցությունը և ձևավորվում ներառական կրթական միջավայր:

Քոլեջի ներկայիս ձեռքբերումների, մարտահրավերների ու առաջիկա ծրագրերի մասին զրուցել ենք **տնօրեն Արթուր Ղազարյանի** հետ:

- Պարո՛ն Ղազարյան, կներկայացնե՞ք Հայ-հունական քոլեջի առաքելությունը և գործունեության հիմնական ուղղությունները:

- Հայ-հունական պետական քոլեջը հիմնադրվել է 1943 թվականին: Խորհրդային տարիներին այն ձևավորվել է որպես սննդի տեխնոլոգիական մասնագիտությունների կենտրոն, իսկ անկախության շրջանում՝ մասնագիտությունների ցանկը զգալիորեն ընդլայնվել է՝ ներառելով զբոսաշրջություն, սպասարկման կազմակերպում, գործավարություն՝

Հայաստանում Հունաստանի դեսպանատան աջակցությամբ քոլեջի 21 ուսանող մեկնել է Հունաստան՝ Կրետե կղզի, և երեք ամիս անցել արտադրական պրակտիկա «Զբոսաշրջություն», «Սպասարկում» և «Հանրային սննդի տեխնոլոգիա» մասնագիտություններով:

խորացված օտար լեզուներով, և այլ ուղղություններ: Գործատուների և շուկայի պահանջներին համահունչ՝ քոլեջում ներդրվել է նաև լոգիստիկա (փոխադրումների կազմակերպում) մասնագիտացումը՝ Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերության (GIZ) և ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության աջակցությամբ: Այն իրականացվում է դուալ կրթության ձևաչափով, և արդեն ունենք առաջին շրջանավարտները: Առաջին իսկ տարում մասնագիտության 25 վճարովի և անվճար տեղերը ամբողջությամբ լրացվեցին, ինչը վկայում է ինչպես դրա պահանջարկի, այնպես էլ քոլեջի հեղինակության մասին: Այսօր քոլեջում սովորում է շուրջ 1400 ուսանող: Համեմատության համար ասենք, որ 5-6 տարի առաջ ուսանողների թիվը մոտ 500 էր: Սա լավագույն ապացույցն է, որ ավանդույթները շարունակվում են, և քոլեջը հետևողականորեն զարգանում է:

- Ինչպիսի՞ն էին 2025-26 ուսումնական տարվա ընդունելության արդյունքները:

- Այս տարի քոլեջն ունեցել է ընդունելության 450 տեղ հիմնական կրթության հիմքով, որոնք ամբողջությամբ համալրվել են՝ ներառելով բոլոր 9 մասնագիտությունները: Միջին մասնագիտական հիմքով ընդունվել է շուրջ 20 ուսանող: Նկատենք, որ քոլեջն այլևս չի դիմում անվճար տեղերի համար այս հիմքով, և հարաբերակցությունը լիովին արդարացված է: Առավել պահանջված են եղել սպասարկման կազմակերպում և հանրային սննդի տեխնոլոգիա մասնագիտությունները, որոնք ապահովում են բարձր մրցույթ: Ընդհանուր առմամբ՝ ընդունելությունը գնահատում ենք բավարար և կայուն:

- Ինչպե՞ս եք աշխատում գործատուների հետ:

- Քոլեջը կարևորում է գործատուների հետ համագործակցությունը թե՛ պրակտիկայի և թե՛ աշխատանքի հնարավորություն ստեղծելու տեսանկյունից: Այս տարի արձանագրվեց անսխառեպ քայլ. ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության համաձայնությամբ և Հայաստանում Հունաստանի դեսպանատան աջակցությամբ քոլեջի 21 ուսանող մեկնեց Հունաստան՝ Կրետե կղզի: Նրանք «Զբոսաշրջություն», «Սպասարկում» և «Հանրային սննդի տեխնոլոգիա» մասնագիտություններով երեք ամիս անցան արտադրական պրակտիկա՝ միաժամանակ ստանալով «աշխատանքի վրա հիմնված կրթություն»: Հաշվի առնելով Հունաստանի բարձր հյուրանոցային և ռեստորանային մշակույթը՝ սա բացառիկ հնարավորություն էր ուսանողների համար: Սակայն նմանօրինակ ծրագրերի շարունակականության ապահովման համար որոշ մարտահրավերներ կան. ուսանողները պետք է լինեն 18 տարեկանից

բարձր և բավականաչափ տիրապետեն օտար լեզվի: Օտար լեզուների իմացությունը հաճախ բավարար չէ մասնագիտական լիարժեք ներգրավվածության համար: Այդ պատճառով այժմ քոլեջում հատուկ ուշադրություն է դարձվում օտար լեզուների՝ մասնավորապես անգլերենի ուսուցմանը՝ որպես ուսանողների մոտիվացիայի լրացուցիչ խթան:

Քոլեջը սերտ կապ ունի Հայաստանի մի շարք կազմակերպությունների հետ: Նշանակալի համագործակցություն ունենք «Կիլիկիա» գարեջրի գործարանի հետ: Քոլեջի ուսանողները ոչ միայն պրակտիկա են անցնում, այլև յուրաքանչյուր տարի սեզոնային աշխատանքի հնարավորություն ունեն (մինչև 25 ուսանող), ինչը նրանց տալիս է գործնական հմտություններ և եկամուտ: Գործատուների մասնակցությունը ապահովվում է նաև քոլեջի կառավարման խորհրդում, որտեղ նրանք ներգրավված են որոշումների կայացման գործընթացում:

Չնայած համագործակցության հաջողություններին՝ դեռ կան խնդիրներ. գործատուների մեծ մասը ուսանողների վարձատրությունը չի դիտարկում որպես երկարաժամկետ ներդրում, և Հայաստանում

Քոլեջի ամենամեծ ու կայուն գործընկերը Հայաստանում Հունաստանի դեսպանատունն է, որի աջակցությամբ իրականացվում են տարբեր կրթական և մշակութային նախաձեռնություններ:

դեռևս ձևավորված չէ այն մշակույթը, որ ուսանողների ներգրավումը պետք է դիտարկել որպես ռազմավարություն՝ ապագա մասնագետներին պատրաստելու համար: Հայկական գործարար միջավայրում հաճախ գերակշռում է «արագ շահ ստանալու» մոտեցումը. եթե ներդրումն անմիջապես շահույթ չի բերում, ապա այն դիտարկվում է ոչ նպատակահարմար: Մինչդեռ արևմտյան մոդելում գործում է ռազմավարական մոտեցում. ներդրումը կարող է արդյունք տալ մեկ-երկու տարի անց, բայց ապահովում է կայուն և որակյալ կադրեր:

Պետք է նշել՝ ՄԿՌԻ նոր օրենքը նախատեսում է նաև պրակտիկա անցնող ուսանողների վարձատրության մասին դրույթներ: Սա կարող է փոխել գործատուների վերաբերմունքը և խթանել ուսանողների ներգրավվածությունը արտադրական պրոցեսում:

- «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» նոր օրենքն ի՞նչ այլ հնարավորություններ է ընձեռում:

- Նոր ընդունված օրենքի վերաբերյալ դեռ վաղ է վերջնական գնահատական տալը. յուրաքանչյուր օրենք պետք է ժամանակի ընթացքում փորձարկվի

գործնականում: Հստակ է միայն այն, որ օրենքը նախատեսում է մի շարք անցումային դրույթներ, որոնք պետք է իրականանան, և միայն այդ փուլից հետո հնարավոր կլինի գնահատել դրա արդյունավետությունը: Միջազգային փորձն էլ ցույց է տալիս՝ օրենքը ինքնին «վատ» չի կարող լինել: Հարցն այն է, թե ինչպե՞ս է այն կիրառվում և որքանո՞վ է համապատասխանում իրական պահանջներին:

Օրենքի ամենակարևոր նորույթներից մեկը ֆինանսավորման նոր բանաձևի ներդրումն է: Մինչ այժմ քոլեջները հստակ բանաձևով ֆինանսավորում չեն ունեցել: Սա միշտ խնդիր էր, քանի որ դժվար էր պլանավորել ռազմավարական քայլերը: Նոր բանաձևը ենթադրում է ոչ միայն ուսանողի թվաքանակով ֆինանսավորում, այլև նյութածախսի հատկացում անվճար սովորող յուրաքանչյուր ուսանողի համար: Սա առանձնապես կարևոր է տեխնոլոգիական մասնա-

Քոլեջի ուսանողները ոչ միայն պրակտիկա են անցնում «Կիլիկիա» գարեջրի գործարանում, այլև ունեն սեզոնային աշխատանքի հնարավորություն, որը նրանց տալիս է գործնական հմտություններ և եկամուտ:

գիտությունների դեպքում (օրինակ՝ սննդի տեխնոլոգիա), որտեղ ուսուցման որակը կախված է նյութատեխնիկական բազայի ապահովումից: Մինչ այժմ այդ բացը լրացվում էր միայն քոլեջի արտաբյուջետային միջոցներով:

Այս մոտեցումը թույլ կտա ուսանողներին տրամադրել անհրաժեշտ ուսումնական պայմաններ, բարձրացնել մասնագիտական կրթության որակը, նվազեցնել քոլեջների ֆինանսական ծանրաբեռնվածությունը: Այդուհանդերձ, օրենքի կիրառման ընթացքում անխուսափելիորեն կհայտնվեն գործնական խնդիրներ, որոնք պետք է արագ արձագանքի արժա-

նանան: Հնարավոր է, որ որոշ դրույթներ վերանայման կարիք ունենան: Ընդհանուր գնահատմամբ՝ սա դրական բայլ է. այն բացում է նոր հնարավորություններ միջին մասնագիտական կրթության համակարգի համար, բայց իրական արդյունքները տեսանելի կլինեն միայն օրենքի լիարժեք գործարկումից հետո:

- Ներառական կրթության մասով ի՞նչ բայլեր է ձեռնարկում քոլեջը:

Քոլեջում սովորում են հատուկ կրթական կարիքներով շուրջ 18 ուսանող, որոնք ոչ միայն ինտեգրվում են ուսումնական գործընթացին, այլև ակտիվորեն ներգրավվում են հասարակական և մշակութային կյանքում:

- Քոլեջում սովորում են հատուկ կրթության կարիք ունեցող ուսանողներ, որոնց թիվը տարեցտարի աճում է: Նշանակում է՝ ծնողներն իրենց երեխաներին վստահում են մեր կրթական միջավայրին: Սա շատ կարևոր ցուցիչ է, քանի որ նշանակում է, որ նրանք համոզված են՝ քոլեջում իրենց երեխաները կստանան ոչ միայն գիտելիք, այլև հոգատար վերաբերմունք: Ուսուցումը կազմակերպվում է պարզեցված և մատչելի նյութերով, ինչպես նաև այժմ քննարկվում է անհատական ուսուցման պլանների (ԱՌԴ) ներդրման հարցը: Այսօր ունենք հատուկ կրթական կարիքներով շուրջ 18 ուսանող, որոնք ոչ միայն ինտեգրվում են ուսումնական գործընթացին, այլև ակտիվորեն ներգրավվում են հասարակական և մշակութային կյանքում: Նրանք մասնակցում են բեմական ներկայացումներին, միջոցառումներին, ցուցահանդեսներին: Թանգարանների հետ համագործակցության շրջանակում մեր ուսանողներն ունենում են նաև համատեղ նախագծեր, ինչը նպաստում է նրանց ինքնավստահության և սոցիալական հմտությունների զարգացմանը: Քոլեջը համագործակցում է տարբեր կազմակերպությունների հետ, որոնք աջակցում են ինչպես կրթական, այնպես էլ մասնագիտական ինտեգրման գործընթացին: Սա հնարավորություն է

տալիս ուսանողներին ապագայում հեշտությամբ մուտք գործել աշխատաշուկա:

Հատկանշական է նաև մյուս ուսանողների փոխօգնությունը. եղել են դեպքեր, երբ համակուրսեցիները չեն թողել իրենց հատուկ կարիք ունեցող ընկերներին մենակ մինչև ծնողների գալը: Սա վկայում է ներառական մշակույթի ձևավորման մասին:

- Կմանրամասնե՞ք քոլեջի «հայ-հունական» կարգավիճակը: Ի՞նչ հնարավորություններ է այն ընձեռում:

- Հայ-հունական պետական քոլեջը պաշտոնապես այդ անվանումը ստացել է 2006 թվականին: Հունաստանի հետ պատմական և մշակութային կապերը դրանից հետո ամրապնդվեցին նաև կրթական ոլորտում: Քոլեջի ամենամեծ ու կայուն գործընկերը հենց Հայաստանում Հունաստանի դեսպանատունն է: Դեսպանատան աջակցությամբ իրականացվում են տարբեր կրթական և մշակութային նախաձեռնություններ: COVID-19-ը ժամանակավորապես խոչընդոտեց այդ համագործակցությանը, սակայն վերջին տարիներին այն նոր թափ է ստացել՝ հատկապես ուսանողների փոխանակման և պրակտիկայի ծրագրերի շրջանակում: Պետք է նշել՝ 2024 թվականին Պարիսի համալսարանի հետ ստորագրեցինք հուշագիր, որը

Քոլեջում դասավանդում են Հունաստանից հրավիրված երկու լեզվաբան, որոնց ներկայությունը բարձրացնում է ծրագրի որակը և մեծացնում ուսանողների մոտիվացիան:

նախատեսում է ոչ միայն ուսանողների արտագնա պրակտիկա, այլև ապագայում՝ դասախոսների փոխանակում և համատեղ կրթական ծրագրեր: Հունաստանում գործող հյուրանոցային միությունները նույնպես հետաքրքրված են համագործակցությամբ:

Ակնկալվում է, որ նույնքերին նրանց և համալսարանի ներկայացուցիչները կայցելեն Հայաստան՝ պայմանագրային համագործակցության նոր ձևաչափեր քննարկելու նպատակով: Քոլեջի զբոսաշրջության մասնագիտության ուսանողները հնարավորություն ունեն նաև խորացված ուսումնասիրելու հունարեն լեզուն և Հունաստանի մշակույթը: Այս պահին քոլեջում դասավանդում են Հունաստանից հրավիրված երկու

«Խոհարարություն» և «Վեբ դիզայն» մասնագիտություններով քոլեջը հյուրընկալելու է «WorldSkills» ազգային փուլի եզրափակիչը:

լեզվաբաններ և նրանց ներկայությունը բարձրացնում է ծրագրի որակը և մեծացնում ուսանողների մոտիվացիան:

- **Իսկ ինչպիսի՞ն է քոլեջի նյութատեխնիկական բազան:**

- Հայ-հունական քոլեջը հետևողականորեն զարգացնում է իր նյութատեխնիկական հնարավորությունները, քանի որ միջին մասնագիտական կրթության արդյունավետությունն ուղղակիորեն կախված է գործնական ուսուցման պայմաններից: Վերջին տարիներին մեր լաբորատորիաները և ուսումնասարտադրական բազան աստիճանաբար համալրվել են նոր սարքավորումներով: Հատկապես խո-

հարարական լաբորատորիաները համալրվել են ժամանակակից սարքերով, որոնք հնարավորություն են տալիս ուսանողներին աշխատել իրական աշխատանքային միջավայրին մոտ պայմաններում: Նորացված է նաև տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ուսուցման ենթակառուցվածքը՝ ապահովելով «Վեբ դիզայն» և «Ծրագրավորում» մասնագիտությունների ուսանողների համար անհրաժեշտ տեխնիկա: Վերազինման զգալի մասն իրականացվում է քոլեջի արտաբյուջետային միջոցներով: Ի դեպ, այս տարի քոլեջը հյուրընկալելու է «WorldSkills» ազգային փուլի եզրափակիչը երկու մասնագիտությամբ՝ «Խոհարարություն» և «Վեբ դիզայն»: Սա շատ մեծ պատասխանատվություն է և վկայում է այն մասին, որ քոլեջի բազան ոչ միայն համապատասխանում է միջազգային չափանիշներին, այլև հնարավորություն է տալիս ուսանողներին փորձել իրենց ուժերը համաշխարհային մրցունակ հարթակում:

Real results will be visible after the law is fully implemented

Artur Ghazaryan, director of the Armenian-Greek State College of Tourism, Service and Food Industry in Yerevan, notes that new educational models are being introduced at the college, international cooperation is being expanded, and an inclusive educational environment is being formed. With the support of the Embassy of Greece in Armenia, 21 students of the college traveled to Crete, Greece, this year and underwent three months of industrial practice in tourism, service and public catering technology specialties. About 18 students with special educational needs study at the college, who are not only integrated into the educational process, but also actively involved in social and cultural life. Two linguists invited from Greece teach at the college, whose presence increases the quality of the program and the motivation of students. This year, the college will host the finals of the “WorldSkills” national stage in two specialties: “Cooking” and “Web Design.” According to the director, this is a very big responsibility and indicates that the college’s base meets international standards. The director, assessing the opportunities provided by the new law, expresses hope that its full implementation will yield real results.

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ՆՈՒՅՆ ԼԵԶՎՈՎ ՉԵՆ ԽՈՍՈՒՄ

Երևանի թիվ 1 ուսումնարանը հիմնադրվել է 1946 թվականին, և գործունեության շուրջ ութ տասնամյակների ընթացքում հաստատությունը մի քանի անգամ վերակազմակերպվել է:

Նախ Երևանի թիվ 3 տեխնիկական ուսումնարանն է միացել այս ուսումնարանին, ապա Երևանի թիվ 4 մասնագիտական ուսումնարանը, հետո նաև թիվ 21 ուսումնարանը: Այնուհետև՝ 2000-ականների սկզբին, ուսումնարանը գործել է որպես ավագ դպրոց՝ արհեստագործական հոսքով, և վերջնական անվանումը՝ որպես Երևանի թիվ 1 արհեստագործական պետական ուսումնարան, ստացել է 2012 թվականին:

Մի քանի անգամ տեղի ունեցած միավորումների արդյունքում ձևավորված թիվ 1 ուսումնարանն այսօր գործում է՝ ապահովելով մասնագիտական կրթության արհեստագործական 5 ծրագիր:

Երևանի թիվ 1 ուսումնարանն այս պահին ունի 503 սովորող, որոնցից 187-ը ընդունվել են 2025-26 ուսումնական տարում: Բոլոր մասնագիտություններով ընդունելությունը կատարվել է հիմնական կրթության հիմքով:

Ուսումնարանի տնօրեն Շողեր Խանգադյանի հետ զրուցել ենք ուսումնարանի անցած ճանապարհի, ձեռքբերումների ու խնդիրների մասին:

- Տիկին Խանգադյան, խնդրում եմ, ներկայացնել Երևանի թիվ 1 արհեստագործական ուսումնարանի անցած ճանապարհը. հիմնադրման ժամանակ ի՞նչ ուղղվածություն է ունեցել, տարիների ընթացքում ինչպիսի՞ փոփոխություն են կրել մասնագիտությունները:

- Վերջին տարիների վիճակագրությունը փաստում է, որ դիմորդների զգալի աճ ենք ապահովել, ինչը նշանակում է՝ մեր կրթությունը մրցունակ է:

Շատ վաղուց մեր հաստատությունը հայտնի է եղել որպես ավտոտրանսպորտի ոլորտի կադրեր պատրաստող հաստատություն: Հիմնադրման ժամանակ ուսումնարանի պրոֆիլային ուղղվածությունը եղել է ավտոփականագործների պատրաստումը: Բայց վերջին 20 տարիների ընթացքում մասնագիտությունների ցանկը փոխվել է: Այս պահին իրականացվում է 5 մասնագիտական կրթական ծրագրեր. տրանսպորտային միջոցների շահագործում և նորոգումը, որը մնացել է նախկին պրոֆիլային ուղղվա-

ծությունից, առ այսօր մեր ամենապահանջված և մրցունակ մասնագիտությունն է: Ավելացել են «Խոհարարական գործ», «Վարսավիրական արվեստ և զարդային դիմահարդարում», «Համակարգիչների շահագործում» և «Կարի արտադրության տեխնոլոգիա» մասնագիտությունները:

- Ինչպես հայտնի է, խորհրդային տարիներին ուսումնարանները հիմնականում սպասարկել են արտադրությանը՝ ապահովելով անհրաժեշտ կադրերի պատրաստումը: Թիվ 1 ուսումնարանը ևս գործարանային թաղամասում է տեղակայված, ու հարևանությամբ դեռևս նախկին ժամանակների գործարաններ կան, ինչը, կարծում եմ, պատահական չէ: Նպատակը, վստահաբար, արտադրության

հետ ակտիվ կապի ապահովումն է եղել: Այսօր ևս աշխատաշուկայի հետ կապը դիտվում է առաջնային. խնդրում եմ ներկայացնել ուսումնարանի գործունեությունն այս ուղղությամբ. մասնավոր հատվածի հետ համագործակցության առումով ի՞նչ ձեռքբերումներ և խնդիրներ կան:

- Իրականում խնդիրներն ավելի շատ են, քան ձեռքբերումները: Եթե անգամ ուսումնական հաստատությունը կոնկրետ առաջարկներով համագործակցության հայտ է ներկայացնում մասնավոր ընկերությանը, իրենք ոչ միշտ են պատրաստակամ մեզ հետ համագործակցելու: Ընդհանուր առմամբ՝ մասնավոր ընկերությունները միշտ պահանջողի դերում են. կրթական համակարգից պահանջում են որակյալ կադրեր և սկսում են մի տեսակ վերևից

Նայել մեր աշխատանքին: Մենք փորձում ենք բացատրել, որ իրենք պետք է կրթական համակարգի հետ հավասար կիսեն խնդիրները, մեզ ապահովեն համապատասխան բազայով, բայց բջերը կան, որ պատրաստակամ են կրթության ոլորտի հետ գնալ իրական համագործակցության:

- **Հիմա շատ է խոսվում աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցման մոդելի՝ դուրալ կրթության մասին, որտեղ մասնավորի հետ համագործակցությունը գլխավոր և առաջնային պայմանն է: Ձեր կարծիքով հնարավոր է, արդյոք, դուրալ մոդելը ամբողջությամբ կիրառել Հայաստանում, թե՞ կապ ունի հաստատության առանձնահատկությունը, և անհրաժեշտ են որոշակի նախապայմաններ:**

- Դուրալ կրթության մոդելը երևի թե կարող է փոխադրվել տարբերակով ներդրվել, որովհետև մենք այստեղ կոնկրետ խնդիր ունենք:

- **Ո՞րն է այդ խնդիրը:**

- Խնդիրն այն է, որ ուսումնական հաստատությունն ու գործատուն՝ արտադրող կամ ծառայություն մատուցող ընկերությունը, նույն լեզվով չեն խոսում:

- **Կոնկրետ օրինակ կարո՞ղ եք նշել:**

- Օրինակ՝ վերջերս աշխարհահռչակ մի ավտոարտադրողի երևանյան ներկայացուցչության կենտրոն գնացինք՝ համագործակցության առաջարկով ավտո-

Մենք անգոր ենք դառնում, երբ ծնողը չի կարևորում իր երեխայի կրթությունն անավարտ թողնելու խնդիրը՝ ուրախանալով, որ նա փող է բերում տուն:

փականագործ մասնագիտության համար: Սկզբից շատ ուրախացան, ասացին, որ իրենց կադրեր են պետք: Ասում էին. «Ուր էիք դուք մինչև հիմա, մենք ձեզ էինք փնտրում և այլն»: Բայց երբ սկսեցի հասկացնել, որ իրենք պետք է որոշակի ներդրում կատարեն հաստատությունում, նաև ուսումնական պրոցեսում որոշակի մասնակցություն ունենան, գոնե ուսումնական մոդուլների և չափորոշիչների բարելավման առաջարկներ ներկայացնեն, իրավիճակը փոխվեց և իրական համագործակցության այդպես էլ չհասանք:

Այսինքն՝ երբ գործատուների մեծ մասը սկսում է փնտրել չափորոշիչը, կրթական համակարգի ունեցած նյութատեխնիկական բազան և դրան զուգահեռ նաև պահանջել որակյալ կադրեր, սակայն պատրաստ չեն իր ունեցած արտադրական հնարավորությունները կիսել կրթական համակարգի հետ, արդյունք չի կարող լինել:

Իրենք պատրաստ չեն 15-16 տարեկան սովորողի վրա ուղղակի ներդրում անել, որը հետագայում կարող է իրենց աշխատողը դառնալ:

- **Գործատուն ի՞նչ օգուտ ունի այդ ներդրումից. իրենք տնտեսվարողներ են՝ բիզնեսի մարդիկ, որոնք որևէ ներդրում չեն անի, քանի դեռ ակնկալվող շահույթը կամ օգուտը չեն հասկացել:**

- Իրենց օգուտն այն է, որ հետագայում որակյալ կադրեր կունենան:

- **Չունե՞ք ուսանողներ, որ աշխատում են:**

- Իհարկե ունենք. խոհարարական գործ մասնագիտությունը, որը աշխատաշուկայում մեծ պահանջարկ ունեցող մասնագիտություն է, նման խնդիր չունի: Գործատուները երկրորդ կուրսից ուղղակիորեն փնտրում են մեր ուսանողներին և բոլորին աշխատանք են առաջարկում: Այս պարագայում գործատուներն են մեզ գտնում, և ոչ թե մենք՝ նրանց:

- **Իսկ այդ նույն գործատուն ձեր խոհարարություն սովորող ուսանողի վրա ի՞նչ ներդրում է անում:**

- Ցավալի բան պետք է ասեմ. հաճախ գործատուն փնտրում է մեր ուսանողին, որպեսզի շահագործի նրան՝ որպես էժան աշխատուժի: Իրենց շահը միայն սա է: Այսպես թե այնպես՝ իրենք ներդրում չեն անելու ուսանողի կրթության որակի բարելավման համար կամ այն հաստատության համար, որտեղ տվյալ ուսանողը դեռ սովորում է: Ուղղակի ուսանողին վերցնում են աշխատանքի՝ համեմատաբար ցածր աշխատավարձով, քանի որ դա իրենց ձեռնտու է: Այս ոլորտում մենք կոնկրետ խնդիր ունենք, որովհետև շատ հայտնի կազմակերպություններ (անուններ չեմ ուզում թվարկել) ուղղակիորեն շահագործման մոտեցում են ցուցաբերում:

- **Ինչպե՞ս է արտահայտվում այդ շահագործումը:**

- Երեխաները, նկատի ունեն ուսանողները, որոնք դեռ անչափահաս են, աշխատում են օրենքով թույլատրելի 6 ժամ սահմանաչափից կրկնակի ավելի՝ 12-14 ժամ: Աշխատանքի ընթացքում հոգնում են և որոշ դեպքերում դուրս են մնում կրթական գործընթացից՝ վերջնարդյունքում զրկվելով նաև կրթական փաստաթուղթ՝ դիպլոմ ունենալու հնարավորությունից:

- Այսինքն՝ աշխատող ուսանողները դասի չե՛ն գալիս:

- Այո, շատերը չեն գալիս, որովհետև ի վիճակի չեն լինում. աշխատում են մինչ ուշ գիշեր և առավոտյան չեն կարողանում արթնանալ՝ դասի գալու համար: Սա ոչ միայն կրթական, այլև օրենսդրական դաշտի խնդիր է, կարծում եմ պետք է խիստ վերահսկողություն լինի, որպեսզի խախտումներ չլինեն, հատկապես, երբ խոսքն անչափահասներին է վերաբերում: Ցավոք, մենք ունենում ենք դեպքեր, երբ աշխատանքի մտնելուց հետո ուսանողները, որոնք դեռ պատանի են, որոշում են չարունակել կրթությունը:

- Հիմնական պատճառը...

- Պատճառները գուցե ավելի խորն են՝ ընտանեկան խնդիրներ, սոցիալական վիճակ... ընտանիքը

խրախուսում է, որ երեխան փող աշխատի՝ կրթություն ստանալու փոխարեն: Սա ամենամեծ պատնեշն է, որովհետև, երբ ծնողը չի կարևորում իր երեխայի կրթությունն անավարտ թողնելու խնդիրը՝ ուրախանալով, որ նա փող է բերում տուն, մենք անգոր ենք:

- Վերադառնալ մասնագիտություններին. ամենամեծ պահանջարկը ունեցող մասնագիտությունը ո՞րն է:

- Խոհարարի և ավտովերանորոգող փականագործի մասնագիտությունները հստակ պահանջարկ ունեն: Ուսանողներին փնտրում են, բայց առանց ուսումնական հաստատության հանդեպ որևէ գործընկերային պարտավորության:

- Ուսումնարանի նյութատեխնիկական բազայի վիճակը ինչպե՞ս կգնահատեք և ի՞նչ առաջնային խնդիրներ ունեք:

- 2008-2013 թվականներին Ճապոնիայի դեսպանատան ֆինանսական աջակցությամբ հաստատությունում կահավորման, վերազինման աշխատանքներ են տարվել. մասնագիտական նոր լսարաններ, գործնական ուսուցման սենյակներ են ձևավորվել, որոնք մինչև այսօր օգտագործվում են:

Ընդհանուր առմամբ, եթե գնահատելու լինեմ ըստ մասնագիտությունների, ապա վարսահարդարման

գործնական ուսուցման սենյակը, խոհանոցը, դերձակների լսարանը, համակարգչային սրահը որոշակի առումով վերազինված են, բավարար պայմաններ կան: Բայց դրան զուգահեռ, օրինակ, ավտոմեքենաների պլակատները դեռ սովետական են, ու ինչքան էլ մենք փորձում ենք պրոյեկտորների միջոցով կազմակերպել դասապրոցներ, միևնույն է տեխնիկական հագեցվածության առումով խնդիր ունենք:

Նյութատեխնիկական բազայի համալրումը անընդհատ պրոցես է. մշտապես փոխվում են շուկան ու պահանջները. ամեն տարի հաստատության ֆինանսական միջոցների հաշվին գոնե մի մասնագիտության համար փորձում ենք մի նոր բան ունենալ, բոլորը միասին և միաժամանակ, պարզ է, չենք կարող ունենալ:

- Ուսումնարանում ուսուցումը հիմնականում անվճար է, թե՞ վճարովի:

- Այս տարի ուսումնարանին հատկացված 200 տեղերից միայն 77-ն է անվճար, մնացածը վճարովի են: Վերջին տարիներին պետության կողմից հատկացվող տեղերի այս համամասնությունը պահպանվել է:

- Ուսման վարձավճարները որքա՞ն են սահմանված:

- Բոլոր մասնագիտությունների համար սահմանված է նույն արժեքը՝ տարեկան 120 հազար դրամ, որը բավականին մատչելի գին է, և ծնողները պատրաստ են վճարելու: Այս առումով խնդիրներ հիմնականում չենք ունենում:

Քանի դեռ բոլոր մասնագիտությունների ուղղությամբ մասնագետները ատեստավորված չեն, մի տեսակ անհավասար պայմաններ են առաջացել:

- «Մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին» նոր օրենքի քննարկումների ժամանակ խոսվում էր մասնագիտության ինքնարժեքի մասին: Նշվում էր, որ յուրաքանչյուր մասնագիտության համար պետք է կատարվի ինքնարժեքի հաշվարկ և պետությունը պետպատվեր ձևավորելիս, իսկ հաստատությունը վարձավճար սահմանելիս պետք է այդ հաշվարկով առաջնորդվեն: Այսօր մասնագիտության ինքնարժեք, ըստ էության, չի հաշվարկվում, բայց Ձեր նշած վարձավճարը շատ էժան գին չէ՞, հատկապես Երևանի համար...

- Բայց չենք կարող բարձրացնել, որովհետև մեր ուսանողները ավելին չեն կարող վճարել. մենք գիտենք ուսանողների և նրանց ընտանիքների հնարավորությունները:

- Ունե՞ք հետազոտություն, թե ձեր շրջանավարտները հետագայում որքանով են կարողա-

նում մասնագիտությամբ աշխատել, ինտեգրվել աշխատաշուկայում:

- Արդեն նշեցի, որ և՛ ավտոփականագործները, և՛ խոհարարները երկրորդ կուրսից արդեն աշխատանք են գտնում: Մեր մյուս մասնագիտությունների շրջանավարտները ևս աշխատաշուկայում պահանջված են. եթե իրենք ցանկություն ունենան մասնագիտությամբ աշխատելու, հաստատ կգտնեն աշխատանք:

«Կարի տեխնոլոգիա» մասնագիտության լիցենզիան երկար տարիներ ունեցել ենք, բայց ընդունելություն չէր իրականացվում դիմորդների սակավության պատճառով: Արդեն չորրորդ տարին է, ինչ խմբերը ձևավորվում են, ու այս մասնագիտությունը դարձել է մեր ուսումնարանի զարդը, որովհետև մեր ուսանողները շատ գեղեցիկ ու ճաշակով աշխատանքներ են իրականացնում, և ցուցադրություններ ենք կազմա-

կերպում: Այստեղ հատուկ ուզում եմ ընդգծել՝ պրակտիկաները գործատուների մոտ կազմակերպելու հարցում խնդիրներ չունենք: Համագործակցում ենք «Ալեքս» և «Էլիսա» ընկերությունների հետ, «Ատեքս» նորաձևության կենտրոնի՝ Կարինե Դևոյանի հետ: Նա նաև որակավորման հանձնաժողովի նախագահն է: Մեր լավագույն շրջանավարտներին կարողանում ենք հանգիստ աշխատանքի տեղավորել կարի արտադրամասերում:

- **Իսկ ունե՞ք շրջանավարտներ, որոնք ուսումնարանից հետո կրթությունը շարունակում են բուհում:**

- Այո, իհարկե, օրինակ՝ «Համակարգչային օպերատոր» մասնագիտությամբ սովորողների մեծ մասը հետագայում դիմում են բարձրագույն ուսումնական հաստատություն: Ավտոփականագործները և խոհարարները նույնպես դիմում են բուհեր, բայց ավելի քիչ: «Կարի տեխնոլոգիա» մասնագիտության շրջանավարտներից էլ ունենք, որոնք գեղարվեստի ակադեմիա և մանկավարժական համալսարան են ընդունվել:

- **Անցյալ տարի նախարարությունը քոլեջների և ուսումնարանների դասավանդողների համար մասնագիտական զարգացման և վարձատրության բարձրացման նոր կարգ սահմանեց: Ատեստավոր-**

ման արդյունքում որոշ ուղղությամբ դասավանդողներ կարող էին աշխատավարձի բարձրացում ապահովել: Ձեր մոտ ներդրված մասնագիտություններն այդ ցանկում կան: Ի՞նչ արդյունքներ են ապահովել ուսումնարանի մասնագետները, ինչպե՞ս եք գնահատում պետության այդ քաղաքականությունը:

- Զանի դեռ բոլոր մասնագիտությունների ուղղությամբ մասնագետները ատեստավորված չեն, մի տեսակ անհավասար պայմաններ են առաջացել: Օրինակ՝ ավտովերանորոգող մասնագիտությամբ վարպետը մեղք չունի, որ ատեստավորման և աշխատավարձի բարձրացման հնարավորություն իրեն դեռևս չի տրվել, և ինքը ցածր է վարձատրվում: Հասկանալի է՝ ժամանակ է պետք, գործընթացը փուլային է, և նախարարությունն էլ ամեն ինչ անում է, որ բոլորը կարողանան ատեստավորվել և աշխատավարձի բարելավում ունենալ:

Մեր ուսումնարանից 5 մասնագետ է ատեստավորվել. բոլորը հաղթահարել են, այս պահին կան նաև մարդիկ, որոնք լրացուցիչ՝ երկրորդ անգամ են դիմել, քանի որ ուզում են բարձրացնել միավորները:

- **Ի՞նչ հարց կար, որ կարևորում եք և որի մասին կուզեիք խոսել, սակայն ես այդ մասին չհարցրի:** Խնդրեմ, եթե ավելացնելու բան կա...

Վստահ եմ՝ բոլորս մեկ նպատակ ունենք. որակյալ կադրեր պատրաստել մեր երկրի համար:

- Կուզենայի շնորհակալություն հայտնել այս ոլորտում աշխատող բոլոր մասնագետներին: Վստահ եմ՝ բոլորս մեկ նպատակ ունենք. որակյալ կադրեր պատրաստել մեր երկրի համար, մեր երեխաների համար ապահովել բարեկեցիկ ապագա:

Educational institutions and employers are not on the same page

Shogher Khanzadyan, director of Yerevan State Vocational College No. 1, presents the problems that exist today in the process of forming mutually beneficial cooperation between educational institutions and employers. The Director emphasizes that the goal of all parties is the same - to prepare qualified personnel for our country, but it seems as if the educational institutions and the employers do not speak the same language. Shogher Khanzadyan calls for strengthening supervision over those organizations that consider students' work as cheap labor and a source of profit. At the same time, the director calls on employers to directly invest in students, who will be their future qualified personnel.

ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ ԱՇԽԱՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԵՏՔ Է ԼԻՆԵԼ ԼՂՎ ՄԱՍՆԱԳԵՏ ԵՎ ՆՎԻՐՅԱԼ

Երևանի թեթև արդյունաբերության պետական քոլեջը կրթություն է կազմակերպում 7 մասնագիտություններով՝ «Հագուստի պատրաստման տեխնոլոգիա», «Հագուստի մոդելավորում և նախագծում», «Դիզայն», «Հաշվապահական հաշվառում», «Ապահովագրական գործ», «Սպասարկման կազմակերպում» և «Հաշվողական տեխնիկայի և ավտոմատացված համակարգերի ծրագրային ապահովում»:

Քոլեջում այս պահին սովորում է 553 ուսանող՝ 251-ը անվճար, 342-ը՝ վճարովի հիմունքներով: Հաստատությունը 2025-2026 ուսումնական տարում ընդունել է 185 առաջին կուրսեցիների, որոնցից 96-ը՝ անվճար հիմունքներով: Ուսանողները բոլոր մասնագիտություններով սովորում են հիմնական կրթության հիմքով:

- **Ժամանակին՝ խորհրդային տարիներին, ուսումնարանները, քոլեջները հիմնականում սպասարկել են արտադրությանը՝ ապահովելով կադրեր: Թեթև արդյունաբերության քոլեջի անունն էլ հուշում է, որ հաստատությունը ստեղծվել է արտադրության կարիքների ապահովման նպատակով: Արտադրության ուղղությունները վաղուց արդեն փոխվել են, և որքանով են փոխվել մասնագիտությունների պահանջներն այս տարիների ընթացքում:**

- Մենք այս պահին էլ խոշոր ձեռնարկությունների հետ սերտորեն աշխատում ենք, և այս իմաստով, կարելի է ասել, հիմնական առաքելությունը չի փոխվել: Կադրեր ենք պատրաստում տնտեսության համար: Խոշոր ընկերություններից համագործակցում ենք «Ալեքս տեքստիլ»-ի հետ: Ըստ իրենց պահանջարկի՝ ապահովում ենք կադրեր՝ միջին որակավորմամբ մասնագետներ՝ կարի օպերատորներ, հագուստի պատրաստման տեխնոլոգներ, հագուստի մոդելավորողներ և նախագծողներ: «Քանաբեռի կարի ֆաբրիկա», «Մելանտե»... բազմաթիվ այլ ընկերությունների հետ ենք համագործակցում:

Քոլեջի «Դիզայն» և «Հաշվապահություն» մասնագիտությունները ևս պահանջված են: Օրինակ՝ «Ալեքս տեքստիլ»-ի գլխավոր հաշվապահը մեր քոլեջի շրջանավարտ է (Ժպտում է-խմբ.): Շատ կայացած ընկերություններ կան, որտեղ այսօր աշխատում են մեր

շրջանավարտները: Հաճախ է պատահում, որ գործատուները զանգում մեզանից մասնագետ են ուզում:

Տեքստիլ արդյունաբերության ոլորտում հիմնականում խոշոր ընկերությունների հետ ենք աշխատում: Իրենք այսօր պատրաստ են ընդունել մասնագիտական հմտություններով օժտված բոլոր կադրերին: Հավատացե՛ք, եթե մենք թեկուզ 1000 շրջանավարտ էլ

տանք, իրենք պատրաստ են 1000-ին էլ աշխատանքով ապահովել: Ուղղակի այստեղ որոշ չափով իրազեկման, որոշ չափով էլ մտածողության և մենթալիտետի

խնդիր կա. ավելի քիչ են ձգտում տեխնիկ կամ տեխնոլոգ դառնալ և ավելի շատ տուրք են տալիս մոդայիկ մասնագիտություններին, օրինակ՝ համակարգչային ծրագրավորմանը, վեբ դիզայնին և այլն: Բայց, օրինակ, դերձակությունը շատ պահանջված մասնագիտություն է, և շատ մեծ պահանջարկ կա աշխատաշուկայում:

- **Պետության կողմից գերակա ճանաչված մասնագիտություն քոլեջում կարծես թե չկա....**

- Մենք այսօր մեր քոլեջում գերակա ճանաչված մասնագիտությունների ցանկում ընդգրկված որևէ մասնագիտություն չունենք: Բայց ես առաջարկ եմ ներկայացրել նախարարությանը «Հագուստի տեխնոլոգիա» և «Մոդելավորում» մասնագիտությունները դարձնել գերակա: Բարձր կրթաթոշակը խթանում է դիմորդների թվի աճը, բարձրացնում է մասնագիտության գրավչությունը. սա գաղտնիք չէ: Եվ եթե տնտեսության մեջ այդ մասնագիտության պահանջարկը կա, ինչո՞ւ չճանաչել գերակա ճյուղ:

- Որքանով տեղյակ եմ՝ քոլեջում ուզում եք դուրս կրթությունն սերտել «Հագուստի մոդելավորում» մասնագիտությամբ: Ի՞նչ փուլում են այդ աշխատանքները, ի՞նչ առաջարկ ունեք դուրս կրթության հետ կապված:

- Մենք դուրս կրթության կազմակերպման վերաբերյալ առաջարկությունն արդեն ներկայացրել ենք, ոլորտային փոխնախարարի և վարչության պետի հետ միասին այցելել ենք «Ալեքս տեքստիլ» ընկերություն, հանդիպում ենք ունեցել գործադիր տնօրենի հետ, քննարկել ենք հարցը, համատեղ ժամանակացույց ենք սահմանել, այսինքն՝ դուրս կրթության մոդելի ներդրման գործընթացը սկսել ենք:

«Ալեքս տեքստիլ» ընկերության կողմից ևս կա դրական մոտեցում, իրենք պատրաստ են համագործակցության այս ձևաչափին: Հույս ունենք, որ վերջնաորոշում կհասնենք նրան, որ դուրս ուսուցում կազմակերպվի:

Ասեմ ավելին. մենք նաև համատեղ հուշագիր ենք ստորագրել, որով գործատուն պարտավորվում է քոլեջում կարի լաբորատորիա ստեղծել, այսինքն՝ նյութատեխնիկական բազայի հագեցվածությունը բարելավել՝ կատարելով ներդրում:

- Դուրս կրթության կազմակերպումը պահանջում է, որ գործատուի մասնագետները ներգրավված լինեն դասավանդման գործընթացում, որը պետք է համարվի աշխատանքային ծանրաբեռնվածության մաս իրենց հիմնական աշխատավայրում:

- Այս մասով ևս պատրաստակամություն կա: Բացի այդ՝ մենք գործատուներին նաև որակավորման

պետական ավարտական քննությունների հանձնաժողովներում ենք ներգրավում, իրենք շրջանավարտների դիպլոմային աշխատանքների պաշտպանությանն են ներկա գտնվում, նրանց կողմից մեր շրջանավարտներին աշխատանքի առաջարկներ են արվել:

- Ունե՞ք արդյոք վիճակագրություն, թե ձեր շրջանավարտների քանի՞ տոկոսն է մասնագիտությամբ աշխատում ավարտելուց հետո:

- Մենք պայմանագիր ունենք նաև «Հաշվապահական հաշվառում» մասնագիտության համար «ՎՏԲ» և «ԱՄԵՐԻԿԱ» բանկերի հետ: Իրենք պատրաստ են մեր ուսանողների պրակտիկաները կազմակերպել, որոշներին անմիջապես պրակտիկայի ընթացքում աշխատանքի են ընդունում:

«Սպասարկման կազմակերպում» մասնագիտությամբ ևս «Քարֆուր» սուպերմարկետների ցանցում, «Երևան Սիթի», «Չովք» ցանցային խանութներում մեր ուսանողները պրակտիկայի են գնում, նույն ընկերություններում շատերը նաև աշխատում են: Ընդամենը օրերս երկու հոգի «Քարֆուրում» աշխատանքի են անցել:

Այդ նույն ընկերություններում ունենք նաև «հնաբնակներ», որոնք արդեն տարիներով աշխատում են, ժամանակի ընթացքում նաև պաշտոնի բարձրացում և առաջընթաց են ունենում: Վերը թվարկված խանութներում մեր շրջանավարտներից որոշներն արդեն մենեջերներ են և համարվում են այդ ընկերությունների լավ աշխատողներից, որոնք նաև ժամանակ առ ժամանակ խրախուսանքի են արժանանում, պարգևավճարներ են ստանում: Քոլեջի կարիերայի կենտրոնը կապի մեջ է նրանց հետ: Նման շրջանավարտները նաև ներկա ուսանողներին են ընդգրկում այն նույն ընկերությունում, որտեղ իրենք արդեն կայացել են որպես աշխատողներ:

- Ի՞նչ եք կարծում՝ մասնագիտական կրթության և ուսուցման մասին նոր օրենքը զարգացման ինչ հեռանկարներ է ապահովում ոլորտի, մասնավորապես նաև ձեր քոլեջի համար:

Մի կարևոր խնդիր կա, որը լուծում չի ստանում. դա քոլեջների աշխատողներին սոցիալաթերապիա ընդգրկելու հարցն է:

- Ցանկացած նոր նախաձեռնություն, ցանկացած նոր որոշում, վստահ եմ, առաջ շարժվելու և զարգացման նոր հնարավորություն է ապահովում: Նոր օրենքում բազմաթիվ դրական նորություններ կան ձեռնարկատիրական գործունեության, աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցման և այլնի հետ կապված:

- Իսկ ի՞նչ խնդիր կա, որը բաց է մնացել, և օրենքը դրան լուծում չի տվել:

- Ընդամենը մի կարևոր խնդիր կա, որը, ցավոք, լուծում չի ստացել. դա քոլեջների աշխատողներին սոցիալաթերթում ընդգրկելու հարցն է: Այս հարցը տարիներ շարունակ բարձրացվում է, սակայն կարծես թե լուծում չի ստանում: Աշխատանքային հանդիպումների ժամանակ և՛ նախարարը, և՛ նախարարի տեղակալները, և՛ այլ օղակների ղեկավարները միահամուռ ասում են, որ շուտով այս հարցը լուծում կստանա, բայց դեռևս չի լուծվում: Մի տեսակ անարդարության պահ կա. ուսումնարանները, դպրոցները, մշակութային հաստատությունները սոցիալաթերթից օգտվում են, միայն քոլեջների աշխատողներն են, որ չեն օգտվում:

- Նոր օրենքով ուսումնարանները վերանվանվում են քոլեջներ. երբ այս կարգավորումն օրինական ուժի մեջ մտնի, հուսանք, որ պայմանները ևս նույնական կդառնան:

- Մենք էլ հույս ունենք...

- Անցյալ տարվանից ՄԿՈՒ համակարգում ներդրվեց պարտադիր ատեստավորում, որի արդյունքները նաև հիմք են դասավանդող մասնագետների և վարպետների վարձատրության բարելավման համար: Իհարկե, անցյալ տարի ատեստավորման գործընթացն ընդամենը 4 ուղղության համար էր սահմանված, այս տարի ավելացել է նաև տեքստիլը՝ որպես նոր ուղղություն: Զուլեջի վարպետները պատրաստվո՞ւմ են ատեստավորմանը:

- Այո՛, պատրաստվում են մեծ սիրով: Մենք նաև հանրակրթական առարկաներ դասավանդող չորս մասնագետ ունենք, որոնք անցել են կամավոր ատեստավորում և ապահովել են սեփական աշխատավարձի բարձրացումը:

Բայց քոլեջում դասավանդող մյուս մասնագետների հանդեպ էլի մի տեսակ անարդար և անհավասար է ստացվում, որովհետև որոշ մասնագետների պետությունը հնարավորություն է տվել բարձրացնելու սեփական աշխատավարձը ատեստավորման միջոցով, իսկ որոշներին նման հնարավորություն դեռևս չի տրվել: Հասկանալի է, որ միանգամից հնարավոր չէ,

Խոշոր ընկերությունների հետ համագործակցությունն է, որ ապահովելու է նյութատեխնիկական բազայի թարմացում և համալրում:

փուլային պիտի լինի, բայց ամեն դեպքում սա շատ լավ հնարավորություն է, ողջունելի տարբերակ, և բոլորը սպասում են իրենց հերթին:

Ատեստավորումը կարևոր է նաև ղեկավարության՝ նախարարության ներկայացուցիչների և տնօրենների համար, որովհետև դրա արդյունքում մենք համոզվում ենք, որ որակյալ մասնագետներ են աշխատում համակարգում:

Տեսե՛ք, տարիներ շարունակ մասնագետներ գտնելը խնդիր է ցածր աշխատավարձի պատճառով: Համակարգում իսկապես նվիրյալներն են աշխատում, և այդ նվիրյալներին գնահատելու առումով էլ սա լավ մոտեցում է:

Եթե ամբողջացնելու լինեմ՝ համակարգում աշխատելու համար երկու կարևոր գործոն կա՝ լավ մասնագետ և նվիրյալ, որովհետև եթե լավ մասնագետ ես, բայց նվիրյալ չես, կրթության համակարգում չես կարող աշխատել:

- Քոլեջի զարգացման համար ո՞րն եք առաջնային խնդիր համարում՝ նյութատեխնիկական բազան, թե՞ համագործակցությունը:

- Համագործակցությունը՝ առաջին հերթին. խոշոր ընկերությունների հետ համագործակցությունն է, որ ապահովելու է նյութատեխնիկական բազայի թարմացում և համալրում: Սպասել, որ պետական միջոցներ

Ուզում ենք հին ավանդույթները վերականգնել՝ աշխատաշուկայի համար թողարկելով որակյալ կադրեր, որոնք էլ կապահովեն տնտեսության այս ճյուղի զարգացումը:

րով կլինեն այնպիսի խոշոր ներդրումներ, որոնց շնորհիվ մենք կարող ենք, օրինակ, կարի մեքենաներ կամ այլ մեքենա-սարքավորումներ գնել, իրատեսական չէ:

Հույս ունեմ, որ տնտեսվարողների հետ կնքած հուշագրերը անպայման նյութատեխնիկական բազայի բարելավում էլ կապահովեն. առանց մասնավորի հետ համագործակցության՝ ՄԿՈՒ ոլորտը չի կարող զարգանալ:

- Ի՞նչ հարց կար, որի մասին կուզեիք խոսել, բայց ես չհարցրի այդ մասին:

- Մենք կոնկրետ այս պահին շատ ենք կարևորում դուռը կրթությունը և «Տեքստիլ» ճյուղի գերակա հռչակումը: Գյուղատնտեսության հետ կապված մասնագիտությունները հռչակված են գերակա, որը շատ լավ է: Դա նշանակում է, որ նախարարությունը շահագրգռվածություն ունի այդ ճյուղի զարգացման

հարցում: Բայց չե՞ որ մենք էլ Հայաստանի Հանրապետությունում թեթև արդյունաբերության միակ պետական քոլեջն ենք և ուզում ենք հին ավանդույթները վերականգնել՝ աշխատաշուկայի համար թողարկելով որակյալ կադրեր, որոնք էլ կապահովեն տնտեսության այս ճյուղի զարգացումը: Նախարարությունը պետք է մեր կողքին կանգնի և մեզ օգնի այս հարցում:

- Վերջին հարցս. իններորդ դասարանն ավարտած պատանին կամ երիտասարդը ինչո՞ւ պիտի ուզենա գալ հենց ձեր քոլեջ. որքանո՞վ եք կարողանում ճիշտ հաղորդակցվել կամ երկխոսել այդ տարիքի երեխաների հետ:

- Այդ տարիքի պատանիները կամ, ինչպես Դուք նշեցիք, երիտասարդները մեկը մյուսին լսելով են առաջնորդվում: Հավատացնում եմ՝ մեր քոլեջ գալիս են նախկին շրջանավարտների քույրիկներն ու եղբայրները, ընկերներն ու ծանոթները: Ավարտելուց հետո նրանք խորհուրդ են տալիս՝ ըստ սեփական փորձի, թե ինչպիսի կրթություն կարելի է ստանալ այստեղ:

Հիմա դպրոցներում 8-րդ դասարանում, մասնագիտական կողմնորոշման պարտադիր խմբակ է գործում: Շատ կարևոր է, որ «Մասնագիտական կողմնորոշում» դասավանդող ուսուցիչները ևս իրազեկված լինեն Հայաստանի Հանրապետության քոլեջների և դրանցում դասավանդվող մասնագիտությունների մասին, որպեսզի կարողանան օգնել երեխաներին՝ մասնագիտության ընտրության հարցում ավելի ճիշտ կողմնորոշվել:

Professionalism and Dedication in Education

In an interview, Artak Sargsyan, Director of Yerevan State College of Light Industry, presents the college's achievements and upcoming plans. According to the Director, the textile industry mainly cooperates with large companies that are willing to employ all graduates with professional skills.

Taking into account labor market demand, he proposes that the specializations "Clothing Technology" and "Fashion Design" be designated as priority fields. He notes that higher scholarships would encourage more applicants and increase the attractiveness of these professions, thereby creating the basis for meeting existing labor market needs.

In his view, cooperation with large companies will ensure the renewal and expansion of the college's material and technical base.

ԽՈՆԱՐՀՈՒՄ, ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ, ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

Հուշ-երեկո՝ նվիրված 44-օրյա պատերազմում անմահացած հերոս ուսանողների հիշատակին

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության Գյումրու թիվ 3 արհեստագործական պետական ուսումնարանում սեպտեմբերի 29-ին անցկացվել է հուշ-երեկո՝ նվիրված 44-օրյա պատերազմում անմահացած հերոսների հիշատակին:

Միջոցառման մեկնարկը տրվել է ուսումնարանի հերոս շրջանավարտների անկյունում: Մասնակիցները մեկ րոպե լռությամբ հարգանքի տուրք են մատու-

Հուշ-երեկոյի ընթացքում հնչել են նաև գրական ընթերցումներ: Ներկաները միասին ասմունքել են Եղիշե Չարենցի «Ես իմ անուշ Հայաստանի» բանաստեղծությունը:

Ելույթներով հանդես են եկել ուսումնարանի տնօրեն Արտաշես Մինասյանը և կազմակերպատիվարակչական աշխատանքների գծով տնօրենի տեղակալ Նաիրա Գևորգյանը: Իրենց խոսքում նրանք ընդգծել են, որ մեր հերոսների հիշատակը վառ պահելը յուրաքանչյուրի սրբազան պարտքն է: Նման միջոցառումները ոչ միայն հարգանքի դրսևորում են, այլև հիշեցում, որ յուրաքանչյուր զոհված հերոս շարունակում է ապրել մեր հիշողություններում, և մեր պարտքն է նրանց անվախության ու հայրենասիրության օրինակները փոխանցել գալիք սերունդներին:

Հուշ-երեկոյի ավարտին ուսումնարանի տնօրինությունն ու աշխատակազմի ներկայացուցիչներն այցելել են Շիրակի գերեզմանատան «Ազատամարտիկների պանթեոն», որտեղ հարգանքի տուրք են մատուցել հերոսների հիշատակին և ծաղիկներ խոնարհել նրանց շիրիմներին:

ցել հայրենիքի պաշտպանության համար կյանքը զոհաբերած բաջորդիների հիշատակին: Այնուհետև հնչել են Հայաստանի Հանրապետության պետական օրհներգն ու Տերունական աղոթքը:

Հաղթանակներ՝ խոհարարական մրցույթում

ՄԿՈՒ հաստատությունների ուսանողների կյանքը ոչ միայն մասնագիտական գիտելիքների և գործնական հմտությունների ձեռքբերման գործընթաց է, այլև ստեղծագործական նախաձեռնությունների, ինքնադրսևորման ու փորձի կուտակման կարևոր հնարավորություն: Այս ամենին նպաստում են ուսումնական գործընթացից զատ կազմակերպվող տարբեր միջոցառումները և մրցույթները, որոնք ուսանողներին հնարավորություն են տալիս դրսևորելու հմտություններ և զարգացնելու մասնագիտական որակներ:

Գավառում անցկացված Արհեստների միջազգային 4-րդ փառատոնն այս ամենի վառ օրինակն է: «Երիտասարդները ստեղծում են համը. խոհարարություն և արհեստներ» խորագրով միջոցառումը մեկ հարթակում է համախմբել տարբեր մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների ուսանողներին խոհարարական և արհեստագործական հմտությունների շուրջ: Փառատոնի շրջանակում անցկացվել է «Խնոցի-հարոցի» խոհարարական մրցույթը, որի շրջանակում «Լավագույն մատուցում» մրցանակին արժանացել է Հրազդանի արհեստագործական պետական ուսումնարանը, «Լավագույն համ» մրցանա-

կը շնորհվել է Վարդենիսի պետական Բաղեյան քոլեջին, իսկ «Լավագույն մտահղացում» անվանակարգում հաղթող է ճանաչվել Հայ-իռնական պետական քոլեջը: Հաղթողներին պարգևատրել է ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարար Ժաննա Անդրեասյանը:

Մասնակիցների խոսքով՝ այսպիսի միջոցառումներ

ընդ միայն հարստացնում են ուսանողական առօրյան, այլև նպաստում են երիտասարդների մասնագիտական ինքնաճանաչմանը, ստեղծագործական մտածողության զարգացմանը և կրթական միջավայրի աշխուժացմանը:

Փառատունն իրականացվել է ՀՀ ԿԳՄՍ Նախարարության աջակցությամբ, Հովհաննես Շարամբեյանի անվան Ժողովրդական արվեստների թանգարանի Նախաձեռնությամբ՝ Գավառի համայնքապետարանի հետ համագործակցությամբ:

Փառատունի տարբեր տաղավարներում ներկայացվել են հայկական և ազգային այլ խոհանոցների ուտեստներ, իրականացվել են նաև խոհարարական վարպետաց դասեր:

«Հայրենիքը՝ գույներով». ուսանողական աշխատանքների ցուցահանդես

Փանոս Թերլեմեզյանի անվան գեղարվեստի պետական քոլեջում բացվել է «Հայրենիքը՝ գույներով» խորագիրը կրող ցուցահանդես, որում ընդգրկված են եղել քոլեջի ուսանողների էտյուդային աշխատանքները: Այն ոչ միայն ամփոփել է տվյալ ուսումնական տարվա պրակտիկայի արդյունքները, այլև ներկայացրել է արվեստագետի ձևավորման ընթացքում միջավայրի և շրջապատող իրականության ընկալման ու դրանց գեղարվեստական վերարտադրման բազմազան ձևերը:

Յուրաքանչյուր աշխատանք ուներ իր առանձնահատկությունները՝ կախված ինչպես հեղինակի անհատական ձեռագրից, այնպես էլ պրակտիկայի ղեկավարի մեթոդներից: Ցուցադրությունը կառուցված էր այդ սկզբունքի վրա՝ ներկայացնելով քոլեջի

տարբեր կուրսերի ուսանողների աշխատանքներ, որոնք կատարված էին միևնույն միջավայրում և նույն մասնագետի ուղղորդմամբ:

Ներկայացված են եղել տարբեր տեխնիկաներով կատարված ստեղծագործություններ՝ բնության տե-

սարաններ, քաղաքային ու գյուղական պատկերներ, որոնք ստեղծվել էին հայկական լեռնաշխարհի տարբեր անկյուններում՝ Երևանում, ինչպես նաև Լոռու, Գեղարքունիքի, Տավուշի, Կոտայքի, Սյունիքի, Արմավիրի, Արագածոտնի, Վայոց ձորի, Արարատի մարզերում և այլուր:

Յուրաքանչյուր պատկեր դիտվում էր նաև որպես յուրօրինակ հետազոտական ամփոփում՝ իր մեջ ամփոփելով տվյալ տեղանքի մշակույթն ու գուևային կոլորիտը: Դրանք համեմված էին տարածքի ու միջավայրի հետ կապված հույզերով՝ վերածվելով հիշողությունների ու ապրումների ինքնատիպ «գուևավոր» վավերագրերի:

Միջոցառման շրջանակում քուեջի տնօրեն Աննա Մնացականյանը Երվանդ Զոչարի թանգարանի կողմից պարգևատրվել է Զնորհակալագրով Երվանդ Զոչարի 125-ամյակի հոբելյանական միջոցառումների կազմակերպման հարցում ցուցաբերած աջակցու-

թյան համար: Զնորհակալագիրը հանձնել է թանգարանի տնօրեն Կարինե Զոչարը: Փանոս Թերլեմեզյանի անվան գեղարվեստի պետական քուեջի ուսանողները ամռանն այցելել էին Զոչարի շիրիմին, իսկ հետո հյուրընկալվել էին Երվանդ Զոչարի թանգարանում, որտեղ ստացել էին հուևանվերներ և քննարկել ապագա համատեղ, նորարար ծրագրերը:

Մոմիկին նվիրված միջոցառում

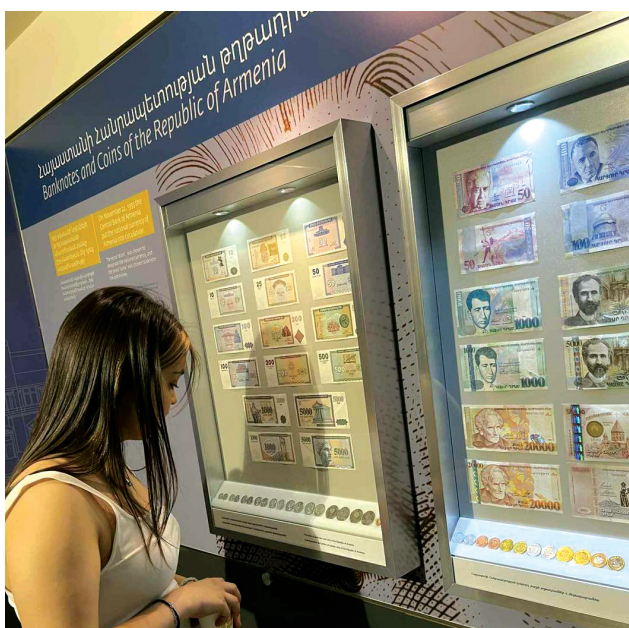
Վայոց ձորի մարզային գրադարանում կայացել է «Մոմիկի ճարտարապետական ավանդը» խորագրով միջոցառում, որն առանձնացել է ուսանողների ակտիվ մասնակցությամբ և նախաձեռնողականությամբ:

Միջոցառմանը ներգրավված էին Վայոց ձորի տարածաշրջանային պետական քուեջի «Զբոսաշրջություն» և «Հաշվողական տեխնիկայի և ավտոմատացված համակարգերի ծրագրային ապահովում» մասնագիտությունների ուսանողները:

Ներկայացվել է Մոմիկի՝ որպես ճարտարապետի, քանդակագործի և մանրանկարիչի բազմակողմանի

գործունեությունը, նրա դերը հայ միջնադարյան մշակութային զարգացման մեջ: Ուսանողները նախապատրաստել և գեղեցիկ ընթերցումով ներկայացրել են Վահագն Դավթյանի «Մոմիկ» պոեմը՝ ընդգծելով հայ միջնադարյան մեծ վարպետի ստեղծագործական ոգին, վարպետությունը և ժառանգությունը:

Միջոցառման շրջանակում գրադարանում կազմակերպվել էր նաև «Վայոց ձորի ճարտարապետությունն ու հուևարձանները» խորագրով ցուցադրություն, որտեղ ներկայացված էին մարզի պատմական և մշակութային ժառանգությանը նվիրված արժեքավոր գրքեր ու հետազոտություններ:

Ճանաչողական այց՝

ՀՀ Կենտրոնական բանկի ցուցասրահ

Արմյանի պետական Էներգետիկական քուեջի «Զեռներեցություն» և «Ֆինանսներ և վարկ» մոդուլների պրակտիկայի շրջանակում կազմակերպվել է ուսանողների ճանաչողական այց ՀՀ Կենտրոնական բանկի ցուցասրահ: Այցի նպատակն էր ուսանողներին ծանոթացնել Հայկական դրամի ծագման և զարգացման պատմությանը, ինչպես նաև ներկայացնել Կենտրոնական բանկի գործառույթները և ՀՀ դրամավարկային քաղաքականության հիմնական ուղղությունները:

Ցուցասրահում ուսանողները հնարավորություն են ունեցել ուսումնասիրելու հայկական դրամի ձևավորման պատմական ուղին՝ սկսած հին հայկական դրամանիշներից մինչև անկախ Հայաստանի ժամանակակից դրամական միավորները:

ՈՎՋՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ՆՈՐ ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐ ՄԿՈՒ ՈՒՈՐՏՈՒՄ

Ճանապարհորդություն**Կոպենհագենից մինչև Յերնինգ**

Սեպտեմբերի 12-ին ընդունվել է Յերնինգի հռչակագիրը, որը ներկայացնում է Եվրոպական ՄԿՈՒ ոլորտի տեսլականը 2026–2030 թվականների համար:

Հռչակագրով սահմանված հանձնառությունը նպատակ ունի մասնագիտական ուսուցումը դարձնել ավելի գրավիչ և ներառական բոլորի համար՝ ընձեռելով նոր հնարավորություններ ու հզորացնելով Եվրոպայի ապագա աշխատուժը:

Այս հեռանկարային հռչակագիրը տնտեսական մրցունակության մարտահրավերներին դիմակայելու շրջադարձային կետ է սահմանում Եվրոպական հմտությունների քաղաքականության համար:

Նոր հռչակագիրը ռազմավարական քայլ է 2020 թվականի Օսնաբրյուկի հռչակագրից հետո և հիմնված է Եվրոպական համագործակցության ավելի բան երկու տասնամյակների փորձի վրա՝ 2002 թվականի Կոպենհագենի գործընթացի մեկնարկից ի վեր:

Այս հռչակագիրն ընդունվում է կարևոր ժամանակաշրջանում, երբ «կանաչ» և թվային տեխնոլոգիաների անցման պայմաններում Եվրոպական աշխատաշուկան բախվում է որակյալ մասնագետների ահագնացող պակասի հետ: Հիմնվելով Կոպենհագենի գործընթացի ժառանգության վրա՝ Յերնինգի հռչակագիրն առավել է կենտրոնացնում ուշադրությունը դեպի մասնագիտական կրթության և ուսուցման գործընթացը՝ այն համարելով որպես Եվրոպայի ապագա մրցունակության և սոցիալական ներառման շարժիչ ուժ: Նման մոտեցումը խիստ համահունչ է Եվրոպական հանձնաժողովի որդեգրած քաղաքականությանը, որում առանցքային է դիտարկվել ողջ կյանքի ընթացքում ուսուցումը և աշխատաշուկայի ինտեգրումը:

Հռչակագիրը սահմանում է 2030 թվականի համար հավակնոտ նպատակներ և ներկայացնում ազգային մակարդակում առավել մանրամասն գործողությունների շրջանակ, որը միտված է լինելու չափելի արդյունքների և հաշվետվողականության բարձրացմանը:

Կարևորելով իրականացված գործընթացների շարունակականության ապահովումը՝ Հռչակագիրն անդրադառնում է ի հայտ եկող մարտահրավերներին, այդ թվում՝ արհեստական բանականության ինտեգրմանը, կանաչ տնտեսության անցմանը, ժողովրդագրական փոփոխություններին և կադրերի հմտությունների պակասի ու անհամապատասխանության շարունակական խնդիրներին, որոնք սպառնում են Եվրոպայի մրցունակությանը:

ԵՄ այնպիսի կառույցները, ինչպիսիք են Cedefop-ը և Եվրոպական ուսումնական հիմնադրամը, որոնք Մասնագիտական կրթության և ուսուցման (ՄԿՈՒ) արդիականացման օրակարգի հիմնական դերակատարներն են եղել, կենտրոնական դեր են խաղալու այս վերափոխման գործընթացում և ստանձնելու են մոնիթորինգի ու հաշվետվողությունների ներկայացման կարևորագույն պարտականությունները: Այս մոնիթորինգը նպաստելու է ՄԿՈՒ համակարգերի բարելավումներին, մեծացնելու է թափանցիկությունը և փոխադարձ ուսուցումը, ինչպես նաև աջակցելու է ազգային ՄԿՈՒ առաջնահերթությունների վերաբերյալ բազմակողմանի քաղաքականության երկխոսությանը:

Կոպենհագենից մինչև Յերնինգ ճանապարհորդությունը ցույց է տալիս, որ կայուն համագործակցությունը

նը կարող է շոշափելի արդյունքներ տալ և հանգեցնել վերափոխումների: Եվրոպական մակարդակով այս նորացված մոտեցումների շնորհիվ, մասնագիտական կրթությունը կարող է արդյունավետորեն նպաստել ներառմանը, մրցունակության բարձրացմանը և քաղաքացիների համար որակյալ զբաղվածության հնարավորությունների ստեղծմանը:

Ազգային մակարդակում Հերնինգի Հռչակագրով սահմանվել են 2026-2030 թվականների համար մի շարք գործողություններ, որոնցից մի քանիսը կներկայացնենք ստորև.

- Բարձրացնել մասնագիտական կրթության գրավչությունը և համարժեքությունը ընդհանուր և ակադեմիական կրթության հետ՝ բոլոր մակարդակներում մասնագիտական ծրագրերի որակը շարունակաբար բարելավելով, ներառյալ աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցումը և աշկերտությունները... լայն հանրությանը ներկայացնել մասնագիտական կրթության և ուսուցման առավելությունները կյանք և աշխատաշուկա մտնելու պատրաստվածության, ինչպես նաև դերը աշխատաշուկայում դրական արդյունքների հասնելու և որակյալ աշխատատեղերի ձևավորման գործընթացներում:
- Խրախուսել նախաձեռնություններն ավելի շատ սովորողների, իսկ աշկերտության և աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցման դեպքում ավելի շատ ընկերությունների ներգրավելու համար, հատկապես այնպիսի ոլորտների մասնագիտական ծրագրերում, որոնք կարևոր են «կանաչ» և թվային տնտեսության անցման համար, ինչպես նաև STEM և այլ պահանջված մասնագիտություններով ԵՄ մրցունակությունը բարձրացնելու համար, ընդլայնել հասանելիությունը որակյալ, ներառական և մասնագիտական արդյունավետ կողմնորոշման՝ ներգրավելով նաև Եվրոպական աշակերտության դաշինքը:
- Ապահովել մասնագիտական կրթության և ուսուցման (ՄԿՈՒ) համապատասխանությունը աշխատաշուկայի փոփոխվող կարիքներին՝ ամրապնդելով սոցիալական գործընկերների ներգրավվածությունն ու ակտիվ դերը, պահպանելով աշխատաշուկայի այլ դերակատարների հետ գործընկերությունը, ինչպես նաև հմտությունների վերաբերյալ տվյալների և շրջանավարտների ընթացքի դիտարկման արդյունավետ համակարգերի օգտագործման միջոցով:

- Մասնագիտական կրթության և ուսուցման ոլորտում խթանել ներառականությունը բոլորի համար և լուծել մասնագիտական կրթության ոլորտում գենդերային անհավասարության և կարծրատիպերի խնդիրը, խթանել բոլոր անհատների համար մասնագիտությունների հավասար հասանելիությունը:

- Ընդլայնել բոլոր մեծահասակների, մասնավորապես՝ ցածր որակավորում ունեցողների մասնակցությունը որակավորման և վերապատրաստման միջոցառումներին՝ նպատակ ունենալով նպաստել 2030 թվականի 60% նպատակին հասնելուն, այդ թվում՝ անընդհատ մասնագիտական կրթության և ուսուցման, աշկերտությունների և որակավորումների բարձրացման միջոցով, ինչպես նաև համակարգված աջակցության միջոցառումների միջոցով վերացնել մասնակցության խոչընդոտները՝ օգնելով իրականություն դարձնել անհատների որակյալ և ներառական կրթության, վերապատրաստման և ողջ կյանքի ընթացքում ուսումնառության իրավունքը...
- Լուծել մասնագիտական կրթության ոլորտում ուսուցիչների և վարպետների պակասի խնդիրը՝ ավելի գրավիչ դարձնելով մասնագիտությունը, ապահովելով նրանց մասնագիտական ինքնավարությունը և շարունակելով ներդրումները նրանց մանկավարժական որակավորումների և մասնագիտական զարգացման, ինչպես նաև աշխատանքային պայմանների և միջավայրերի բարելավման գործընթացում:
- Համապատասխան անվտանգության և առողջության կանոնակարգերի՝ ձգտել մասնագիտական կրթության ոլորտում բոլոր տարիքի սովորողների, ուսուցիչների և վարպետների ֆիզիկական և մտավոր բարեկեցության ապահովմանը, այդ թվում ուսումնառության հետ կապված:
- Առավելագույնի հասցնել ներուժը, հուսալիությունը և պատասխանատվությունը արհեստական բանականության (համաձայն «Արհեստական բանականության մասին» օրենքի) և այլ տեխնոլոգիական ձեռքբերումների օգտագործման, ինչպիսիք են մեծ լեզվական մոդելները, վիրտուալ և ընդլայնված իրականությունը:

նությունը՝ ՄԿՈՒ սովորողներին, ուսուցիչներին և վերապատրաստողներին զինելով դրանց օգուտներն ու ռիսկերն հասկանալու և արհեստական բանականության վրա հիմնված գործիքներն ու ինտեգրացիոն տեխնոլոգիաները արդյունավետորեն օգտագործելու համար անհրաժեշտ հմտություններով:

- Ապահովել բավարար և կայուն ներդրումներ մասնագիտական կրթության և ուսուցման, շարունակական կրթության ոլորտներում՝ հիմնված ԵՄ և ազգային մակարդակի հուսալի մոնիթորինգի և գնահատման վրա, ինչպես նաև աշխատակիցների վերապատրաստման համար նախատեսված ԵՄ համապատասխան ֆինանսական մեխանիզմների, ազգային, տարածաշրջանային կամ ոլորտային միջոցների աջակցությամբ և ավելի լավ համակարգմամբ...

Journey from Copenhagen to Herning

On September 12, the Herning Declaration was adopted, presenting the vision for the European vocational education and training (VET) sector for the period 2026–2030. The commitments set out in the Declaration aim to make vocational education more attractive and inclusive for all, providing new opportunities and strengthening Europe's future workforce.

This forward-looking Declaration marks a turning point for European skills policy in addressing the challenges of economic competitiveness.

It represents a strategic step following the Osnabrück Declaration of 2020 and builds upon more than two decades of European cooperation in the field, dating back to the launch of the Copenhagen Process in 2002.

ՄԿՈՒ ուսուցիչների պակաս Եվրոպայում

ԵՄ-ն, որը ձգտում է 2030 թվականին հասնել հմտությունների ոլորտի համար սահմանած իր նպատակներին և միաժամանակ ապահովել երկարաժամկետ բարձր մրցունակություն, կանգնած է լուրջ մարտահրավերի առջև, մասնավորապես՝ մասնագիտական կրթության և վերապատրաստման բնագավառում որակավորված ուսուցիչների լուրջ պակասը խաթարում է այդ գործընթացը: Հիմնախնդիրն առավել ցայտուն է այնպիսի հիմնական առարկաներում, ինչպիսիք են STEM-ը (գիտություն, տեխնոլոգիա, ճարտարագիտություն և մաթեմատիկա), օտար լեզուները և համակարգչային գիտությունը: Որակավորված ուսուցիչների անբավարար լինելը սերտորեն կապված է ավելի խոր հիմնախնդիրների հետ, որոնք խոչընդոտ են դառնում նաև թվային և «կանաչ» տնտեսության անցման, սոցիալական ներառման խթանման և մրցունակության բարձրացման ԵՄ նպատակների կատարման համար: Այս ճգնաժամի սրմանը նպաստում են մի շարք գործոններ, մասնավորապես՝ Եվրոպացի ուսուցիչների ծերացման խնդիրը, որն էլ իր հետ բերում է աշխատանքից նրանց բացակայությունների ավելացման, ինչպես նաև առկա կադրերի բարձր հոսունությունը, մասնավորապես՝ աշխատանքի առաջին տարում: Մասնագիտու-

թյունն ինքնին ցածր գրավչություն ունի: Տվյալները ցույց են տալիս, որ ուսուցիչների միայն 67%-ի համար է դասավանդումը եղել իրենց հիմնական կարիերայի ընտրությունը, և ԵՄ երկրներում ուսուցիչների միայն 17,7%-ն է իր մասնագիտությունը համարում արժեքավոր:

Մասնագիտական կրթության և վերապատրաստման (ՄԿՈՒ) ուսուցիչները հաճախ են հայտնվում մարտահրավերներով լի մասնագիտական միջավայրում: Շատերը տեղեկացրել են, որ կարիերայի սկզբում անպատրաստ են իրենց զգացել և ունեցել են շարունակական մասնագիտական զարգացման և կարիերայի առաջխաղացման սահմանափակ հնարավորություններ: Նրանց աշխատանքային միջավայրը հաճախ է բարդ լինում ու լեցուն մարտահրավերներով՝ բարձր աշխատանքային ծանրաբեռնվածություն, սթրեսներ և գերբեռնված դասարաններ: ՄԿՈՒ ուսուցիչներն ավելի հաճախ են աշխատում ժամանակավոր պայմանագրերով, քան հիմնական ուսուցիչները: Միջին հաշվով, նրանց աշխատավարձը 10,5%-ով ցածր է համալսարանական կրթություն ունեցող այլ աշխատողների աշխատավարձից, և ՄԿՈՒ ուսուցիչների միայն 40%-ն է գոհ իր աշխատավարձից:

Աշխատաշուկայի զարգացմանը զուգընթաց և ժամանակին համընթաց քայլելու համար ՄԿՈՒ ուսուցիչ-

ներն ավելի ու ավելի մեծ ճնշման տակ են հայտնվում՝ սկսած արհեստական բանականության և կլիմայի փոփոխության խնդիրներից մինչև ուսանողների մեկուսացման դեմ արդյունավետ գործընթաց իրականացնելու դժվարություններ: Չնայած Նախնական վերապատրաստումը կարևոր է, սակայն այն հաճախ բավարար չէ նման բազմազան մարտահրավերներին լիովին դիմակայելու համար, ինչը մեկ անգամ ևս ընդգծում է բարձրորակ և արդյունավետ շարունակական մասնագիտական զարգացման անհրաժեշտությունը: Ուսուցիչները պետք է կարողանան լուծել հմտությունների բացերը, մասնավորապես նոր թվային և «կա-նաչ» տեխնոլոգիաների ոլորտում, և կազմակերպեն ներառական դասարաններ բոլոր ուսանողների հա-

**Shaping learning
and skills for Europe**
A time for commitment

մար, այդ թվում՝ կրթությունը վաղաժամ թողնելու վտանգի տակ գտնվողների համար:

Չնայած որ ԵՄ բաղաբանականության մեջ ավելի բան երկու տասնամյակ շարունակական մասնագիտական զարգացման կարևորությունն ընդգծված է, սակայն ՄԿՈՒ և շարունակական մասնագիտական զարգացման ուսուցիչների վերաբերյալ ԵՄ մակարդակով համեմատելի տեղեկատվությունը մնում է խիստ սակավ: Cedefop-ի առկա հետազոտությունները, ներառյալ ազգային ReferNet փորձագետներից ստացված արժեքավոր որակական տեղեկությունները, մշտապես բացահայտում են զգալի բացթողումներ համեմատելի վիճակագրական տվյալներում, մասնավորապես՝ մասնագիտական կրթության և վերապատրաստման ուսուցիչների մասնագիտական զարգացման, համապատասխան միջոցառումներին նրանց մասնակցության և առկա կրթական ծրագրերի արդյունավետության վրա ազդող գործոնների վերաբերյալ: Հուսալի և ներդաշնակեցված տվյալների բացակայությունը սահմանափակում է բաղաբանականության մշակման արդյունավետությունը և շարունա-

կական մասնագիտական զարգացման ծրագրերի համակարգված գնահատումն ու հետագա կատարելագործումը:

Այս կարևոր տեղեկատվական բացերը լրացնելու և ապացույցների վրա հիմնված լուծումներ մշակելու համար Cedefop-ը ձեռնարկելու է մասնագիտական ուսուցիչների շրջանում հարցում, որը կլինի Եվրոպայում առաջին լայնածավալ սոցիալական հարցումը: Այն նախատեսում է մասնագիտական ուսուցիչների աշխատանքի վերաբերյալ տվյալների հավաքագրում, որը հիմքեր է ստեղծելու ինչպես ուսուցչի մասնագիտության հզորացման, այնպես էլ Եվրոպայի համար որակյալ ապագա ապահովելու համար անհրաժեշտ հիմնական տվյալների ձեռքբերման համար:

Նյութի համար հիմք է ընդունվել «VET teacher shortages – tackling Europe’s skills crisis from the roots up» հրապարակումը:

Shortage of Qualified VET Teachers in Europe

The European Union, which aims to achieve its skills agenda targets by 2030 and to ensure long-term competitiveness, is currently facing a significant structural challenge. In particular, the significant shortage of qualified teachers in the vocational education and training (VET) sector is increasingly undermining the implementation of these objectives.

The teaching profession, in general, remains insufficiently attractive. According to recent data, only 67% of teachers identified teaching as their primary career choice, while a mere 17.7% of teachers across EU member states consider their profession to be valued.

ԱՐՎԵՍԻ ԵՎ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Արմավիրի արվեստի պետական քոլեջի տնօրեն, մասնագիտությամբ երգչուհի Նունե Մուրադյանը հաճույքով է երգում ժամերգությունների ընթացքում՝ այդպիսով փորձելով լրացնել երգի ու երաժշտության պակասը, որը ստեղծագործող մարդու համար ներքին պահանջ է:

Նունե Մուրադյանը 2011 թվականից Արմավիրի արվեստի պետական քոլեջի տնօրենն է: Մինչ այդ՝ դեռևս կոնսերվատորիայում սովորելու տարիներին, դասավանդել է քոլեջում: «Հրավեր ստացա քոլեջում դասավանդելու, հաճույքով եկա. եկա, սիրեցի ու մնացի: Ի դեպ, ուսանողական տարիներին էլ էի հետաքրքրված մանկավարժությամբ. երևի իմ մեջ մանկավարժն ավելի գերիշխող է, քան արտիստը, չնայած որ բեմն էլ եմ շատ սիրել, հատկապես մեծ բեմերն եմ սիրել», - հիշում և մտորում է տնօրենը:

Երգելու մասին: Առիթ եմ ունեցել երգելու մեծ համերգասրահներում՝ Պետերբուրգում՝ Ֆիլհարմոնիայի մեծ դահլիճում, մի անգամ առանց փորձի ելույթ եմ ունեցել, որը երբեք չեմ մոռանա: Պետք է բեմ բարձրանայի՝ առանց փորձի: Մտածում էի՝ այս մեծ դահլիճում ի՞նչ եմ երգելու... շատ երիտասարդ էի, բայց ընդամենը մեկ րոպե, մեկ վայրկյան եր այդ երկմտանքը... գիտեք, միշտ էլ այդպես է. երբ սկսում ես երգել և ձայնիդ գույներն ես լսում, ամեն ինչ տեղն է ընկնում: Երգել սիրել եմ, սիրում եմ... Այդ առաքելությունը հիմա այլ կերպ եմ կատարում. օգնում եմ, որ երիտասարդները երգեն կամ արվեստի այլ ճյուղով զբաղվեն: Մի ուրիշ առաքելություն էլ եմ կատարում. հաճույքով օգնում եմ մանկավարժական կազմին: Ճանապարհ եմ ցույց տալիս, ուղղորդում եմ երիտասարդ, սկսնակ դասավանդողներին, որոնք Նոր-Նոր ոտք են դնում մանկավարժության ասպարեզ: Երգեցողության կամ արվեստի դասախոսը, երաժշտական դպրոցի երգեցողության դասատուն, վերջիվերջո, գործ ունեն 14-15 տարեկան պատանիների հետ: Այս առումով մեր գործը համեմատելի է բժիշկների աշխատանքի հետ: Պետք է զգույշ լինենք, որովհետև գործ ունենք ձայնային ապարատի հետ, ուստի պետք է այնպես անենք, որ ձայնը ճիշտ ձևավորվի, որպեսզի երկար երգեցիկ կյանք ունենա: Դա հեշտ աշխատանք է. որովհետև միաժամանակ գործ ունես ֆիզիկապես առողջ մարմին կոփելու գործընթացի հետ: Ուսանողները պետք է հասկանան ու պատկերացնեն երգիչների կյանքը:

Աշխատանքի մեթոդների մասին: Երգիչները նաև դերասան են, որովհետև բեմ են բարձրանում, ուստի պետք է նաև արտաքինով զբաղվեն, բեմական կեց-

վածք ունենան. երգչի աշխատանքն այս ամենի սինթեզն է, միայն ձայնը բավարար չէ: Երգելը և՛ բեմական, և՛ կատարողական արվեստ է. պետք է կարողանալ տրամադրություն ստեղծել՝ ձայնով, երաժշտությամբ, գործիքներով, դեմքի միմիկաներով, արտիստիզմով: Դա երկար ճանապարհ է, և ամեն միմիկայի հետ պետք է աշխատել, դրա համար մենք դասը սկսում ենք հայելու մեջ նայելով: Ուսանողներին սովորեցնում ենք հայելու մեջ տեսնել իրենք իրենց, որպեսզի հետո՝ երգելիս, պատկերացնեն իրենց դեմքի արտահայտությունը: Հասկանան, որ այդ արտահայտությունը տեսնում է նաև հանդիսատեսը: Պետք է հաճելի լինել ոչ միայն ձայնի հնչողությամբ, այլև համապատասխան հագուստով, բեմական տեսքով, որպեսզի տեսանելի լինեն մասնագիտական առավելությունները, և հանդիսատեսն ավելի հաճույքով վայելի ձայնը: Այսինքն՝ պետք է երգել ոչ միայն ձայնով, այլև ողջ մարմնով, իսկ առաջին հերթին աչքերով. նախ աչքերդ պետք է երգեն, հետո Նոր բերանից հնչյունները արտաբերվեն:

Որոնումների մասին: Քոլեջի Նախկին շրջանավարտներից մեկը գիտական թեզ է պաշտպանում, որի շուրջ քոլեջում քննարկում էր կազմակերպել դասախոսների և ուսանողների համար: Ընդհանրապես հրավերներ շատ են լինում՝ ոչ միայն շրջանավարտների, այլև տարբեր երգիչների, նվագողների և այլ անվանի մարդկանց ներգրավմամբ: Հետախույզի նման հետևում եմ՝ ի՞նչ քննարկում կազմակերպել, ի՞նչ Նոր մասնագիտություն ներդնել, որպեսզի մեր քաղաքում ևս արվեստի և մշակույթի կրթությունը զարգանա: Երբ ես Նոր էի աշխատանքի անցել քոլեջում, միայն երաժշտական և գեղանկարչական բաժիններ ունեինք: Իսկ հիմա ներդրված են պարարվեստ, գործիքային կատարողական արվեստ, դիզայն, գեղանկարչություն, դերասանական արվեստ, էստրադային արվեստ մասնագիտությունները՝ ընդհանուր առ-

մամբ 9 մասնագիտություն: Ստեղծել ենք քոլեջի թատրոնը, որտեղ մեր ուսանողները կարողանում են պրակտիկա անցնել, փոքրիկ դերերով հանդես գալ: Ներկայում քոլեջը 208 ուսանող ունի, իսկ 2011-ին, երբ ստանձնում էի տնօրենի պաշտոնը, 75 ուսանող էր սովորում:

Դիմորդների մասին: Իհարկե, եղել են և՛ հաջողված, և՛ անհաջող տարիներ՝ պայմանավորված համաճարակի, պատերազմի և այլ հանգամանքներով: Այս կամ այն մասնագիտությամբ դիմորդներ ներգրավելու նպատակով ինքս այցելություններ եմ կատարել երաժշտական և արվեստի դպրոցներ, հետաքրքիր զրույցներ եմ ունեցել սաների հետ: Վերջին տարիներին, ընդհանուր առմամբ, դիմորդների թիվն աճել է, բայց շատ մեծ ցավ եմ ապրում, որ դաշնամուրային բաժին այս պահին չունենք: Լարային, փողային և ժողովրդական գործիքներից ավելի շատ դիմում են քանոն, դուդուկ, շվի, դիոլ գործիքների համար: Վերջին տարիներին չունենք քամանչա, թառ գործիքների համար դիմորդներ: Ես մշտապես կապի մեջ եմ նաև գոր-

ծնկեր քոլեջների հետ. բոլորը, այդ թվում նաև մայրաքաղաքային հաստատությունները, ասում են, որ նույն խնդիրները նաև իրենց մոտ կան:

Ավելի շատ հիմնական կրթության հիմքով են դիմում քոլեջ, որովհետև ավագ դպրոցի փոխարեն քոլեջ դիմողները գերադասում են ձեռք բերել մասնագիտական կրթություն: Դիմորդներն այն երեխաներն են, որոնք հիմնականում որպես արտադպրոցական կրթություն հաճախում են երաժշտական և արվեստի դպրոցներ, որտեղ սովորում են նվագել, երգել, պարել նաև նկարել: Արտադպրոցական հաստատություններ չհաճախող երեխաների համար քոլեջ ընդունվելը դժվար է: Քանի որ բոլոր մասնագիտությունները մշակույթի ոլորտային ուղղություններով են և կազմակերպվում են ընդունելության մասնագիտական քննություններ:

Անվճար և վճարովի տեղերը լրացվում են, մրցույթից դուրս մնացողներ են լինում, կարծում եմ՝ և՛ երեխաները, և՛ ծնողները հասկանում են, որ արվեստի

քոլեջ դիմելու համար պետք է պատրաստվել: Օրինակ՝ դիզայն մասնագիտության համար նկարել պետք է իմանան. դա ընդունելության մուտքային պահանջ է: Կարևոր է կոմպոզիցիոն մտքի զարգացումը ևս, որը կատարվում է արդեն սովորելու տարիներին:

Ընդհանուր առմամբ՝ բավականին խստացվել է ընդունելության գործընթացը. օրինակ՝ նախկինում միայն երգեցողության արդյունքներով կարողանում էին ընդունվել երաժշտության ոլորտի մասնագիտություններով. հաշվի էին առնվում դիմորդի միայն ձայնային տվյալները: Բայց հիմա դիմորդները «Սոլֆեջո» առարկայից քննություն են հանձնում, հետևաբար պետք է համապատասխան կրթություն ստացած լինեն: Արմավիրի մարզի բոլոր խոշորացված համայնքներում երաժշտական և արվեստի դպրոցներ կան: Երաժշտական դպրոցներն իրենք էլ բավականին արդյունավետ և հետաքրքիր աշխատանք են տանում շնորհալի երեխաների հայտնաբերման ուղղությամբ:

Ուսումնական առօրյայի մասին: Քոլեջի ուսումնական առօրյան բազմազան է՝ կազմակերպվող

պարտադիր և չպլանավորված տարբեր միջոցառումներով: Հաճախ, երբ մարզը ներկայանալի պատվիրակությունների է հյուրընկալում, քոլեջի սաները մարզպետարանի, քաղաքապետարանի առաջարկությամբ հանդես են գալիս համերգային ծրագրով, թատերական ներկայացմամբ, նկարչական ցուցահանդեսով կամ այլ միջոցառմամբ: Ուսանողների և դասախոսների համար նման միջոցառումները մասնագիտական պատրաստվածությունն ի ցույց դնելու հավելյալ հնարավորություն են: Քոլեջը նաև հանրապետական և միջազգային տարբեր փառատոնների է մասնակցում: Ունեցել ենք դեպքեր, երբ փառատոնների կազմակերպիչներն անգամ հոգացել են մեր ուսանողների ու դասախոսների մասնակցության ծախսերը, և մեր ուսանողները բավականին հաջող արդյունքներ են գրանցել:

Շրջանավարտների մասին: Եթե ուսանողները ճիշտ են օգտագործում ուսումնառության տարիները, հետագայում կարողանում են դասավանդել երաժշտա

կան և արվեստի դպրոցներում, նաև մանկապարտեզներում, որովհետև որոշակի մասնագիտությունների համար «Դասատու» որակավորում է շնորհվում: Որոշները մանկավարժական կրեդիտներ ստանալուց հետո են զբաղվում մանկավարժությամբ, որոշները կրթությունը շարունակում են բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում՝ Գեղարվեստի պետական ակադեմիայում, Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայում, Խ. Աբովյանի անվան պետական մանկավարժական համալսարանում, Թատրոնի և կինոյի պետական ինստիտուտում: Պրոֆեսիոնալ երաժիշտ դառնալու համար անպայման կրթությունը պետք է շարունակել բուհում: Անգամ կոնսերվատորիան ավարտելուց հետո պետք է անընդհատ աշխատել և կատարելագործվել բեմում: Եվ մինչև կյանքի վերջ երաժիշտը, արվեստագետը

սովորում է ու նոր հայտնաբերումներ անում. սա անվերջ գործընթաց է:

Ա. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնի մենեջերներից Արման Առաքելյանը Արմավիրի արվեստի պետական քոլեջի նախկին ուսանողներից է: Նա «Արշակ երկրորդ» օպերային ներկայացման մենակատարներից է. այս ներկայացումը նրա դեբյուտն է եղել: Հիմա արդեն այլ դերեր ևս ունի:

Խնդիրների մասին: Արմավիրի արվեստի պետական քոլեջի լոջագույն խնդիրը շենքային ոչ բարենպաստ պայմաններն են: Այս հարցը բարձրաձայնել են պատկան մարմինների մոտ և հույս ունեն, որ պետական բարեկարգման ծրագրերում կընդգրկվի նաև հաստատությունը: Քոլեջը ջեռուցում ունի, համալրված է երաժշտական անհրաժեշտ գործիքներով, բայց դրանք արդեն հին են և թարմացման կարիք ունեն: Ժամանակ առ ժամանակ տարբեր ծրագրերի դիմելով, որոշակի դրամաշնորհներ ստանալով՝ կարողանում ենք ընթացիկ խնդիրները լուծել: Բայց դա քիչ է. քոլեջին մեծ, պետական մասշտաբի աջակցություն է անհրաժեշտ: Իմ առաջին մտահոգությունը քոլեջի կապիտալ վերանորոգումն է: Բարի նախանձով են նախում այն հաստատություններին, որոնք վերակառուց-

ման գործընթացի մեջ են կամ արդեն վերանորոգված են՝ համալրված նոր սարքավորումներով: Հաշվի առնելով, որ ներկայումս կրթության համակարգում կապիտալ շինարարության մեծ ծրագրեր են իրականացվում հույս ունենք, որ հերթը մեզ էլ կհասնի:

Ատեստավորման մասին: Նախորդ տարվանից մեկնարկած ՄԿՈՒ համակարգի դասավանդողների ատեստավորումը, որը նաև աշխատավարձի բարձրացում է ապահովում, դեռևս չի տարածվում արվեստի բնագավառի մասնագիտությունների վրա: Իմ կարծիքով՝ արվեստի ոլորտում դասավանդողների ատեստավորումը շատ դժվար է լինելու, որովհետև միայն գիտելիքի ստուգումը բավարար չէ: Օրինակ՝ շատ կարևոր է, թե ինչպես է նվագում դասավանդողը: Գործնական փուլն այստեղ առաջնային է, որը պետք է իրականացվի լսումների միջոցով: Ընդ որում՝

լսումներ պետք է արվեն և՛ աշակերտների, և՛ ուսանողների ընդգրկմամբ, որը ցույց կտա, թե ինչպես է կարողանում դասավանդողը սովորեցնել՝ փոխանցելով իր գիտելիքն ու հմտությունները: Երաժշտական և արվեստի դպրոցներում այդպիսի մոդել գործում է, որը կարելի է տեղայնացնել:

On Art and Pedagogy

Nune Muradyan, Director of the Armavir State College of Art and a singer by profession, shared her perspectives on both vocal art and pedagogy. She spoke about the process of attracting applicants, the opportunities for graduates to continue their education, and their prospects in the labor market.

Ms. Muradyan identified the college's main challenges as poor infrastructural conditions and the worn-out state of musical instruments. At the same time, she expressed hope that the ongoing programs will also include their college, allowing these issues to be properly addressed.

ԿԱՄՔ, ՆՊԱՏԱԿԱՍԱԶՑՈՒԹՅՈՒՆ, ԹԻՄԱՅԻՆ ՈԳԻ ԵՎ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆ ՁԵՎԱԿՈՐՈՂ ՄԻՋԱԿԱՅՐ

Երևանի օլիմպիական հերթափոխի պետական մարզական քոլեջը մասնագիտացված կրթական հաստատություն է, որի հիմքում դրված են հիմնական և միջին մասնագիտական կրթական ծրագրերը: Զուգահեռ գործում է մեկ հիմնական մասնագիտություն՝ մարզչի որակավորում: Զուլեջի տնօրենը՝ ըմբշամարտի աշխարհի նախկին չեմպիոն Վաղինակ Գալուստյանը, նշում է, որ հաստատության գլխավոր նպատակը մեկն է. սաները, անկախ իրենց մարզական հաջողություններից, կրթությունն ավարտելուց հետո դառնան մրցունակ և որակյալ մասնագետներ:

Զուլեջում հիմնական կրթությունն իրականացվում է 7-9-րդ դասարաններում, իսկ համապատասխան մարզական հաջողությունների դեպքում սովորողները կրթությունը շարունակում են արդեն միջին մասնագիտական քոլեջում: Առաջին կուրսում ուսանողներն անցնում են նույն ծրագիրը, ինչ ավագ դպրոցների աշակերտները՝ սովորելով ընդհանուր հանրակրթական առարկաներ: Երկրորդ կուրսից սկսած՝ նրանք անցնում են մասնագիտացված ուսուցման՝ ստանալով մարզչի որակավորման համար անհրաժեշտ տեսական ու գործնական գիտելիքներ:

Ուսումնական ծրագիրը կազմված է «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով՝ ներառելով պետական չափորոշիչներին համապատասխան բոլոր առարկաները: Եթե մարզիկն ավարտելու պահին ցուցաբերում է բարձր առաջադիմություն, սակայն չունի բավարար մարզական արդյունքներ, նա կարող է ուսումը շարունակել Հայաստանի ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պետական ինստիտուտի երկրորդ կուրսում:

«9-րդ դասարանն ավարտելուց հետո, եթե սովորողն ունի մարզական լավ ցուցանիշներ, փորձում ենք նրան տեղափոխել միջին մասնագիտական քոլեջ, իսկ եթե ոչ, ապա նա կրթությունը շարունակում է ավագ դպրոցում: Զուլեջի մարզիկները տարվա ընթացքում շրջում են մարզերում, հետևում տարբեր առաջնությունների և մրցաշարերի՝ փորձելով հայտնաբերել շնորհալի պատանիների: Շատ հաճախ հենց մարզիկների մարզիկներն են առաջարկում նրանց թեկնածությունը քոլեջի համար: Շատերն իրենց կրթությունն ավարտելուց հետո վերադառնում են մարզեր և սկսում են աշխատել մարզադպրոցներում՝ որպես

երիտասարդ մարզիկներ: Դա հատկապես կարևոր է մարզերի համար, որտեղ հաճախ մասնագետների պակաս կա: Մեր շրջանավարտներից շատերն արդեն այսօր հաջողությամբ աշխատում են մարզերում՝ իրենց փորձով ու գիտելիքներով նպաստելով մարզական կյանքի աշխուժացմանը», - պատմում է Վաղինակ Գալուստյանը:

ԵՕՀՊՄ քոլեջում այսօր սովորում է 722 ուսանող, որոնցից մոտ 170-ը նաև բնակվում են քոլեջի հանրակացարանային հատվածում: Նրանք եկել են Հայաստանի տարբեր մարզերից ու շրջաններից:

«Նրանք օրական երեք անգամ սնվում են, երկու անգամ մարզվում և մասնակցում են ուսումնական գործընթացին: Մեր մարզիկները, այսպես կոչված, օլիմպիական հերթափոխի սաներն են, որոնք հետագայում հավաքական են տարբեր տարիքային հավաքական թիմերը», - պատմում է Վաղինակ Գալուստյանը:

Զուլեջում կրթությունն իրականացվում է շուրջ 13-15 մարզաձևով: Զուլեջը հագեցած է ըմբշամարտի, ծանրամարտի, բռնցքամարտի, ձյուդոյի և այլ մարզաձևերի համար նախատեսված մարզադահլիճներով: Տնօրենի խոսքով՝ վերջին տարիներին պետական աջակցությամբ իրականացվել են լայնածավալ շինարարական և վերանորոգման աշխատանքներ: Մասնավորապես, վերջերս ավարտվել է ծանրամարտի դահլիճի շինարարությունը, որն այժմ ամբողջությամբ համապատասխանում է միջազգային չափանիշներին. հագեցած է ժամանակակից մարզական գույքով և ապահովում է մարզիկների համար հարմարավետություն ու անվտանգության բարձր մակարդակ:

Մեր մարզիկները, այսպես կոչված, օլիմպիական հերթափոխի սաներն են, որոնք հետագայում հավաքական են տարբեր տարիքային հավաքական թիմերը:

«Բացի դրանից, վերջին տարիներին շահագործման է հանձնվել նաև հանրակացարանային համալիրը, որտեղ ստեղծվել են լավագույն պայմանները թե՛ ուսման և թե՛ մարզումների համար: Վերանորոգվել է նաև քոլեջի ճաշարանը, և այժմ մարզիկների սնունդը կազմակերպվում է հավասարակշռված, մրցութային ընթացակարգով ընտրված մատակարարի կողմից: Ներկայումս նախագծման փուլում են բռնցքամարտի և ձյուդոյի նոր մարզադահլիճները: Նախատեսվում է, որ դրանք կլինեն ժամանակակից, լիարժեք հագեցած և եզակի իրենց տեսակի մեջ՝ հատկապես ձյուդոյի դահլիճը, որն իր տեսակով բացառիկ է լինելու: Ըմբռնարտի դահլիճի շինարարությունն արդեն մոտ է ավարտին: Այն նույնպես կկահավորվի նորագույն մարզագույքով: Դեռևս շինարարության ընթացքում անհրաժեշտ գույքը մեծամասամբ ձեռք է բերվել», - պատմում է Վաղինակ Գալուստյանը:

Նրա խոսքով՝ նախատեսվում է նաև հանրակացարանի հին մասնաշենքի կապիտալ նորոգում, ինչը չափազանց կարևոր է սաների կեցության պայմանների բարելավման համար: Բոլոր այս ծրագրերն իրականացվում են բացառապես պետական միջոցներով և կառավարության աջակցությամբ: Քոլեջը սերտորեն համագործակցում է նաև Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեի, ինչպես նաև տարբեր մարզական ֆեդերացիաների և հասարակական կազմակերպությունների՝ «Հայաստան», «Սևան», «Դինամո» մարզական միությունների հետ:

«Այդ համագործակցությունը հնարավորություն է տալիս ոչ միայն կազմակերպել մրցաշարեր ու սեմինարներ, այլև համալրել հավաքական թիմերը տարբեր շրջանների շնորհալի մարզիկներով», - ասում է Վաղինակ Գալուստյանը:

Վաղինակ Գալուստյանի գնահատմամբ՝ քոլեջը կարևորում է մարզիկների ոչ միայն մարզական, այլև կրթական հաջողությունները:

«Շատ հաճախ լինում են դեպքեր, երբ մարզիկը տարբեր պատճառներով չի կարողանում սպորտում

հասնել բարձրագույն նվաճումների, դառնալ աշխարհի կամ Եվրոպայի չեմպիոն: Այդ դեպքում կրթությունը դառնում է նրա ապագա գործունեության հիմնական հենարանը: Կարծում եմ՝ մարզիկի կրթված լինելը նույնքան կարևոր է, որքան նրա ֆիզիկական պատրաստվածությունը: Մեր շատ շրջանավարտներ ավարտելուց հետո վերադարձել են իրենց բնակավայրեր և սկսել աշխատել մարզիկներ տեղի մարզադպրոցներում», - պատմում է քոլեջի տնօրենը:

ԵՕՀՊՄ սաները պարբերաբար մասնակցում են տարբեր մարզաձևերի երիտասարդների, պատանիների աշխարհի և Եվրոպայի առաջնությունների, միջազգային տարբեր մրցաշարերի: Վաղինակ Գալուստյանի խոսքով՝ իրենց սաներն աշխարհի ու Եվրոպայի առաջնություններում տարեկան ավելի քան 30 մեդալ են նվաճում: Առավել զարգացած են ըմբռնարտի ձևերը, ձյուդոն, ծանրամարտը: «Մեր քոլեջի սաները կազմում են Հայաստանի հավաքական թիմերի մոտ 30-40 տոկոսը, ինչը վկայում է ուսումնական և մարզական աշխատանքի բարձր արդյունավետության մասին: Բացի սպորտային հաջողություններից, շատ ուսանողներ ընդունվում են տարբեր բուհեր՝ ֆիզկուլտուրայի ինստիտուտից մինչև Վազգեն Սարգսյանի անվան ռազմական համալսարան, Մոնթե Մելքոնյանի անվան ռազմամարզական վարժարան, Հայ-ռուսական սլավոնական համալսարան և այլն: Սա ևս մեկ ապացույց է, որ քոլեջը պատրաստում է բազմակողմանի զարգացած մասնագետներ»:

Վաղինակ Գալուստյանի խոսքով՝ քոլեջում մեծ ուշադրություն է դարձվում ուսանողների մարզական պատրաստվածությանը: Բացի առօրյա մարզումներից, ամեն տարի կազմակերպվում են ուսումնամարզական հավաքներ ինչպես ձմռանը, այնպես էլ ամռանը:

Ձմեռային հավաքները սովորաբար անցկացվում են Շաղկաձորում: Այս տարի, օրինակ, մարզիկները հունվարից մինչև մարտի սկիզբ մասնակցել են չորսփուլանոց ուսումնամարզական հավաքների: Ամա-

ռային հավաքները սովորաբար անցկացվում են Ծաղկաձորում: Այս տարի, օրինակ, մարզիկները հունվարից մինչև մարտի սկիզբ մասնակցել են չորսփուլանոց ուսումնամարզական հավաքների: Ամա-

ռային շրջանում, երբ ավարտվում են քննությունները, մարզիկները կրկին մասնակցում են մարզական ճամբարների, որոնք կազմակերպվում են քոլեջի միջոցներով ինչպես Ծաղկաձորում, այնպես էլ Հայաստանի այլ վայրերում:

Քոլեջն ակտիվորեն համագործակցում է նաև տարբեր երկրների մարզական ֆեդերացիաների և ակումբների հետ: Զանի որ քոլեջը ունի հստակ հեռավորության մարզաձևեր և համապատասխան նյութա-

տեխնիկական բազա, այն հաճախ հյուրընկալում է այլ երկրների հավաքական թիմերին ուսումնամարզական հավաքների համար: Պարբերաբար քոլեջում հյուրընկալվում են Վրաստանի ծյուղոյի պատանիների և երիտասարդների հավաքականները: Առկա է համագործակցություն նաև Մոլդովայի, Բելառուսի, Բուլղարիայի և Ռուսաստանի տարբեր մարզաձևերի ֆեդերացիաների հետ, կազմակերպվում են փոխադարձ ուսումնամարզական հավաքներ:

Քոլեջը մեծ կարևորություն է տալիս նաև դասախոսների և մարզիչների մասնագիտական զարգացմանը: Այս նպատակով պարբերաբար կազմակերպվում են վերապատրաստման դասընթացներ և սեմինարներ, որոնք անցկացվում են թե՛ ֆեդերացիաների և թե՛ ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության աջակցությամբ: Վաղինակ Գալուստյանի խոսքով՝ քոլեջում դասավանդող 51 մարզիչներից 27-ը Հայաստանի Հանրապետության վաստակավոր մարզի կոչում ունեն: Առաջիկայում էլ ԵՕՀՊՄ քոլեջը պետության աջակցությամբ կիրականացնի մարզիչ-մասնավարժների վերապատրաստման նոր փուլ՝ շուրջ 170 մասնագետի մասնակցությամբ: Վերապատրաստման դասընթացները կվարեն արտերկրից հրավիրված մասնագետներ: Բացի մարզիչների վերապատրաստումից, քոլեջը աջակցում է նաև վարչատնտեսական աշխատակիցների մասնագիտական աճին. հաշվապահները, կազ-

մակերաջական կադրերը և վարչական մյուս մասնագետները պարբերաբար մասնակցում են տարբեր սեմինարների ու դասընթացների՝ զարգացնելու իրենց գիտելիքներն ու հմտությունները:

Քոլեջը տարիների ընթացքում դարձել է Հայաստանի մարզական կրթական համակարգի առանցքային օղակներից մեկը. «Շատ մարզաձևերում մեր ազգային հավաքականների առաջատարները հենց մեր քոլեջի սաներն են: Նրանցից շատերը միջազ-

գային հարթակներում ներկայացնում են Հայաստանը՝ արժանանալով մեդալների և բարձր պահելով մեր երկրի դիրքը»:

Վաղինակ Գալուստյանի գնահատմամբ՝ Երևանի օլիմպիական հերթափոխի պետական մարզական քոլեջը ոչ միայն ուսումնական հաստատություն է, այլև մի միջավայր, որտեղ ձևավորվում են կամք, նպատակասլացություն, թիմային ոգի և հայրենասիրություն. այն արժեքները, որոնք հետագայում դառնում են յուրաքանչյուր մարզիկի հաջողության հիմքը:

An Environment that fosters willpower, determination, team spirit, and patriotism

Vaghinak Galustyan, Director of the Yerevan State Sports College of Olympic Reserve and former world wrestling champion, presented the educational programs implemented at the institution, as well as the processes necessary for training specialists qualified as coaches.

According to the director, the college primarily enrolls students of the so-called Olympic reserve, who later join national teams in various age categories. Around 30–40 percent of Armenia's national team members are graduates of this college. Those students who, for various reasons, do not achieve significant sports results, after graduation, work as coaches in sports schools in Yerevan and the regions.

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՑ ՇԱՏ ԲԱՆ ԿԱ ՍՈՎՈՐԵԼՈՒ

«Մխիթար Սեբաստացի» կրթահամալիրի միջին մասնագիտական կրթական ծրագիրը գործում է 2004 թվականից՝ որպես հեղինակային կրթական ծրագրի անբաժան մաս: «Սեբաստացի» կրթահամալիրի քոլեջին այս ամռանը շնորհիվ է ինստիտուցիոնալ հավատարմագրում 6 տարի ժամկետով: ՈԱԱԿ Հավատարմագրման հանձնաժողովը մինչ որոշում կայացնելն ուսումնասիրել է քոլեջի ինստիտուցիոնալ կարողությունների մասին փորձագիտական գեկույցը և բարելավման ծրագիրը, ինչպես նաև քննարկել փորձագետների մատնանշած ուժեղ և թույլ կողմերը, հնարավոր ռիսկերը: Սեբաստացի քոլեջում այժմ 12 մասնագիտություն է գործում 9 միջին մասնագիտական, 3 արհեստագործական:

Նշված մասնագիտություններով ներկայումս սովորում է 443 ուսանող: Քոլեջի «Նախադպրոցական կրթությունը» և «Գրադարանային գործ» մասնագիտություններով կրթությունը կազմակերպվում է միջնակարգ կրթության հիմքով, մյուս բոլոր մասնագիտությունների դեպքում՝ գերակշռող են հիմնական կրթության հիմքով սովորողները: Ուսուցումը կազմակերպվում է անվճար և վճարովի հիմունքներով: «Հագուստի մոդելավորում» և «Լուսանկարչություն» մասնագիտությունները դասվում են արվեստի ոլորտի մասնագիտությունների շարքը, սակայն քոլեջի տնօրեն Տաթև Բլեյանն ասում է. «Ինձ համար արվեստի ոլորտ է նաև զբոսաշրջությունը, որովհետև այն իր մեջ մշակութային տարրեր ճյուղեր է ներառում»: Ապա հավելում է, որ բրուտագործության խումբը, որը նախկինում ակտի-

վորեն գործում էր, չի ձևավորվել: «Բայց կավագործությունը՝ որպես առարկա, որպես լրացուցիչ ուսումնական աշխատանք, ներառված է գրեթե բոլոր մասնագիտությունների ծրագրերում: Մեզ համար կարևոր է մշակութային ժառանգության այդ ճյուղի պահպանումը և զարգացումը, ուստի անհրաժեշտ ենք համարում, որ բոլոր ուսանողները կարողանան կիրառել կամ գոնե ծանոթ լինեն դրան: Չբոսաշրջության մասնագիտությամբ սովորող ուսանողները շատ հետաքրքիր աշխատանքներ ունեն կավագործության, բրուտագործության հետ կապված. նրանք հին գործիքներն են պատրաստում, կավի հետ են աշխատում, հին, օրինակ, 13-րդ դարի ինչ-որ նմուշներ են վերարտադրում կամ պատրաստում»:

Քոլեջի յուրաքանչյուր դասավանդող, յուրաքանչյուր սովորող, յուրաքանչյուր աշխատակից ընդգրկված է կրթահամալիրի հեղինակային կրթական ծրագրում, իսկ հեղինակային ծրագրի գլխավոր առանձնահատկությունը կրթական միջավայրն է: «Կարևորում ենք այն միջավայր, որտեղ երեխան պետք է սովորի. կրթական միջավայրը չի կարող սոսկ դասարանական-լսարանային-կաբինետային լինել: Կրթական և ուսումնական գործընթացը պետք է նաև բաց տարածքներում իրականացվի, օրինակ՝ խնամված այգում, որտեղ սովորողը կկարողանա ընթերցանությամբ զբաղվել, գործնական աշխատանք կատարել, իսկ դասավանդողը՝ ուսուցման արդյունավետ կազմակերպում իրականացնել: Դասը պետք է կաբինետում անցկացնել այն դեպքերում, երբ դրա անհրաժեշտությունը կա: Իսկ եթե հնարավորություն կա մաքուր օդով ազատ տարածքում նստել, համակարգչով աշխատել, բնականաբար, սովորողը պետք է օգտվի այդ հնարավորությունից:

Կրթական միջավայրի պարտադիր մաս է նաև ինտերնետի հասանելիությունը. անլար ինտերնետ ամբողջ կրթահամալիրում կա: Այսօր կրթական գործիքները, ֆորմալ և ոչ ֆորմալ կրթությունը շատ մեծ կապ ունեն համացանցի հետ»:

Կրթահամալիրում և քոլեջում հեղինակային կրթական ծրագրի բաղադրիչ են նաև մեղիա գործիքները. յուրաքանչյուր սովորող, ուսանող և աշխատող քոլեջ է հաճախում իր անհատական գործիքով՝ համակարգչով: «Սովորողները իրենց ուսումնական բլոգներն ունեն, որտեղ հրապարակում են իրենց անհատական աշխատանքները հանրակրթական առարկաներից՝ աշխարհագրություն, պատմություն, մաթեմատիկա և այլն, ինչպես նաև մասնագիտական հետազոտական

Ինձ համար արվեստի ոլորտ է նաև զբոսաշրջությունը, որովհետև այն իր մեջ մշակութային տարրեր ճյուղեր է ներառում:

աշխատանքների փաթեթները՝ ըստ մոդուլների: Յուրաքանչյուր մասնագիտության համար լաբորատոր բազա ունենք: Չուզահեռաբար փորձել ենք ստեղծել գործընկերային կապեր:

Սեբաստացի քոլեջի «Չբոսաշրջություն» մասնագիտությամբ սովորողները, որպես գործնական աշխատանք, տարբեր ուղղություններով երթուղիներ են կազմակերպում, որին մասնակցում են կրթահամալիրի ասները: «Սա ինչ-որ առումով հեղինակային դուալ կրթություն է. սովորողը կրթահամալիրի ներսում կառուցվում է կազմակերպել զբոսաշրջային նախագիծը՝ ղեկավարի հետ քննարկելով, նախապատրաստական

Կրթական միջավայրը չի կարող սոսկ դասարանական-լսարանային-կաբինետային լինել:

աշխատանքներ տանելով և ամենակարևորը՝ շահառու դարձնելով կրտսեր ընկերներին, որոնք դպրոցի սովորողներն են:

Ստեղծել ենք նաև «Սեբաստացի» գինու լաբորատորիա, որտեղ 2018 թվականից գինի ենք արտադրում, որը ուսանողների ջանքերով նաև վաճառվում է շուկայում: Մեր գինին ներկայացնում ենք նաև գինու երևանյան փառատոնում և նմանատիպ այլ հարթակներում:

Հիմնել ենք լուսանկարչական ստուդիա, որտեղ ուսանողները կարող են տարբեր անհատական պատվերներ ընդունել, ֆոտոշարձեր իրականացնել և այլն:

Կառնաձևացնեն «Սեբաստացիներ» հիմնադրամի հետ քոլեջի համագործակցությունը. ուսանողը կարող է հայտ ներկայացնել հիմնադրամ և փոքր դրամաշնորհի ստանալ՝ ներկայացնելով ծրագիր: Դրամաշնորհով նա կարող է, օրինակ, իր դիպլոմային նախագծի հանրային ներկայացումը կազմակերպել կամ որևէ այլ նախագիծ իրականացնել», - քոլեջային կյանքի մասին խոսելիս՝ նշում է Տաթև Բլեյանը և հավելում, որ նշվածները մասնագիտական կրթության մեջ հեղինակային կրթական ծրագրի կարևոր բաղկացուցիչներ են:

Տնօրենը կարևոր բաղադրիչ է համարում նաև գործնական հանդիպումները ոլորտի մասնագետների հետ, որոնք անցկացվում են դասավանդման, տարբեր նախագծերի ներկայացման և քննարկման ձևաչափով. «Կյանքը շատ արագ է փոխվում ու ցանկացած մասնագիտության գծով անընդհատ տարբեր փափուկ և կոշտ հմտություններ են ի հայտ գալիս: Մենք շատ ենք ներգրավում ոլորտի մասնագետներին, մեր գործընկերներին, որպեսզի նրանք ներկայացնեն տարբեր ոլորտների նորամուծությունները: Ընդ որում՝ գործընկերների կողմից այդ բոլորն արվում է անվճար. իրենք չեն վճարվում ուսումնական հանդիպում-

ներին մասնակցելու, ելույթի կամ պրեզենտացիայի համար: Սա սոցիալական շատ լավ համագործակցություն է, որովհետև այդ մասնագետները կրթության ոլորտում ներդրում են կատարում, և մենք փոխադարձաբար շնորհակալ ենք դրա համար: Մեր գործընկերներից է «Վայրի բնության և պաշտպանության հիմնադրամը», որի հետ երկար տարիներ արդեն համագործակցում ենք զբոսաշրջության և լուսանկարչության ոլորտներում: «Շուկայաբանություն» մասնագիտությամբ համագործակցում ենք «Դարգետ» ընկերության հետ»:

Անդրադառնալով շրջանավարտների մասնագիտական գործունեությանը՝ Սեբաստացի քոլեջի տնօրենը նշում է. «Շատ ոգևորված ենք, երբ մեր շրջանավարտները, շարունակում են սովորել բուհերում՝ ստանալով ակադեմիական ավելի բարձր աստիճանի կրթություն: Բայց ուսանողներ կան, որ

ավարտում են և ուզում են արագ աշխատել մասնագիտությամբ՝ բարձրագույն կրթությունը չկարևորելով: Սա նույնպես ընդունելի մոտեցում է: Եթե 2018 թվականին քոլեջի շրջանավարտների մոտավորապես

Կյանքը շատ արագ է փոխվում, ու ցանկացած մասնագիտության գծով անընդհատ տարբեր փափուկ և կոշտ հմտություններ են ի հայտ գալիս:

20%-ը կրթությունը շարունակում էր բուհերում, իսկ մնացածը գնում էին աշխատաշուկա, ապա հիմա հարաբերակցությունը փոխվել է՝ 50-50: Այսինքն՝ ուսանողների կեսը կրթությունը շարունակում է բուհերում, իսկ մյուս կեսը գերադասում է աշխատել»:

Ոլորտի գլխավոր խնդիրը, ըստ Տաթև Բլեյանի, գործատուների հետ կապն է. տնտեսվարողների հետ կապերի զարգացումը, աշխատաշուկայի հետ ակտիվ աշխատանքն ու շրջանավարտների աշխատանքի տեղավորումը: «Ուսանողներ ունենք, որոնք կրթությանը զուգահեռ աշխատում են ու իրենց ընտանիքն են պահում, կամ աշխատում են, որպեսզի իրենց ուսման վարձը վճարեն: Սա շատ կարևոր, հարգելի հանգա-

մանք է, հատկապես տղաների դեպքում, որոնք իրենց տունն են պահում: Սրանք կարևոր որակներ են, որ պարտադիր են ոչ միայն սոցիալական, այլև արժեքային իմաստով: Սոցիալական խնդիրները մեր երկրում շատ սուր են, և մենք նման դեպքերում ուղղակի փորձում ենք նրանց հետ աշխատաժամանակ կարգավորել, դասերը հարմարացնել և այլն,- նշում է Նա և շարունակում:- Շատ սիրուն ու շատ լավ սերունդ ունենք, իրենք շատ հետաքրքիր հույզեր ունեն, որոշ դեպքերում դժվար են կառավարում հույզերը, բայց

Նոր սերունդը շատ հետաքրքիր է. նրանից այնքան բան կա սովորելու: Ոչ մի նշանակություն չունի՝ խոսքը ուսումնական դժվարություն ունեցող, թե փայլուն արդյունքներ ցուցաբերող ուսանողի մասին է:

շատ լավն են՝ անձնային բարձր որակներով, շատ հետաքրքիր թիմային գաղափարներով: Ուղղակի իրենց պետք է կրթության մոդել առաջարկվի, որի շուրջ սիրով կմիավորվեն»: Այսպես է բնութագրում Նոր սերունդին Տաթև Բլեյանը՝ շեշտելով, որ ինքն ամեն օր շփվում են 16-18 և ավելի բարձր տարիքի երիտասարդների հետ: «Հավատացե՛ք, Նոր սերունդը շատ հետաքրքիր է, նրանից այնքան բան կա սովորելու. ոչ մի նշանակություն չունի՝ խոսքը ուսումնական դժվարություն ունեցող, թե փայլուն արդյունքներ ցուցաբերող ուսանողի մասին է: Նոր սերունդը շատ լավն է, ուղղակի նրան պետք է հասկանալ, մոտեցումներին անընդհատ դեմ չգնալ, մտքերի հետ պայքարի մեջ չմտնել, որովհետև այս սերունդը հավատում է սեփական մտքին: Ես մեր պատանիներին շատ եմ սիրում, որովհետև նրանք կարող են գաղափարի շուրջ հավաքվել, կարող են միասին ճամփորդել, կարող են յուրաքանչյուր առավոտ 18 ժամ միասին ազգային որևէ պար պարել: Յուրաքանչյուր առավոտ զբոսաշրջության մեր մասնագետը՝ Տիգրան Չոհրաբյանը, ընդհանուր պարապմունքի ընթացքում մի Նոր ազգային պար է սովորեցնում, ռազմապար ենք սովորում՝ 200-300 սաների հետ միասին»: Խոսելով միասնականության և թիմային ոգու մասին՝ Տաթև Բլեյանը նշում է. «Յուրաքանչյուր շաբաթ ճամփորդում ենք՝ տարբեր բարձունքներ ենք նվաճում, Արագածի հյուսիսային գագաթ, հարավային գագաթ, այլ բարձունքներ: Սար բարձրանալուց քննարկում ենք տարբեր խնդիրներ՝ խոսելով մշակույթի, պատմության, ընտանիքի և այլ բաների մասին: Ի վերջո, մի կտոր հաց ենք կիսում իրար հետ. երեխա կա, որ իր հացը առանձին է ուտում՝ թաթուկ, երեխա ունենք՝ մի կտոր հացն ու պանիրը հյուրասիրում է: Այս ամենը նաև դաստիարակություն է, արժեքներ և մարդկային կարևոր որակներ են,

որոնք բացահայտում ենք, հանրայնացնում՝ հընթացս նաև կառուցելով կրթության արժեքային շերտը»: Անդրադառնալով սովորողների գործունեությանը՝ տնօրենը համոզմունք է հայտնում. «Սխալվելով մենք նաև սովորում ենք, հետևաբար պատանիները չպետք է վախենան սխալվելուց, հատկապես, երբ խոսքը մասնագիտական գործունեությանն է վերաբերում: Սխալվելուց հետո պետք է ամրապնդել գիտելիքները և կարողությունները, շատ աշխատել ու առաջ շարժվել: Շատ կարևոր մասնագիտական ներդրում է կամավորական աշխատանքը. անհրաժեշտ է կամավորություն շատ անել՝ տարբեր մասնագիտություններով, տարբեր կազմակերպություններում, որովհետև կամավորությունը հմտությունների պաշար է ապահովում հետագայում աշխատանք գտնելու և լավ մասնագետ դառնալու համար»:

Չրույցի ավարտին Տաթև Բլեյանը սովորողներին և իրենց ուսումնական հաստատությանը որպես բարեմաղթանք նշում է. «Ազնիվ, անկեղծ, արդար ու շիտակ լինելը կարևոր բան է: Սա մեր հայրենիքն է, մեր Հայաստանը, ու ինչքան էլ չըջենք, ճամփորդենք, ուր էլ գնանք, ամենալավ գործերը պետք է Հայաստանում իրականացնենք: Սերաստացի քոլեջին կմաղթեմ մի-

Սա մեր հայրենիքն է, մեր Հայաստանը, ու ինչքան էլ չըջենք, ճամփորդենք, ուր էլ գնանք, ամենալավ գործերը պետք է Հայաստանում իրականացնենք:

ջազգային կազմակերպությունների հետ ավելի ակտիվ աշխատանք. «Էրազմուս+» ծրագրի շրջանակում որոշակի աշխատանք արդեն իրականացնում ենք, միջազգային գործընկերներ գտնելու գործընթացը պետք է զարգացնել և ավելի արդյունավետ դարձնել»:

There Is Much to Learn from the New Generation

The vocational education program of the “Mkhitar Sebastatsi” Educational Complex is an integral part of its author-developed educational model. The college has been granted institutional accreditation for a period of six years.

In an interview, the college director, Tatev Bleyan, highlighting the implemented programs and processes, emphasized the importance of the educational environment, noting that it cannot be limited merely to classrooms and lecture halls. She spoke about the educational and upbringing programs that include excursions and hiking activities, which serve not only the purpose of promoting national awareness but also contribute to the development of students' value system.

ԱԿՏԻՎ ԹՎԱՅՆԱՑՈՒՄ ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ

Միջին մասնագիտական կրթության ոլորտը Կրթության կառավարման տեղեկատվական համակարգում ներկայացված է մի քանի ուղղությամբ: Ըստ կրթության կառավարման տեղեկատվական համակարգում առկա տվյալների՝ 2025 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ թույլեցներում սովորում է 37 768, իսկ ուսումնարաններում՝ 8 885 ուսանող: Նրանցից 3 860-ը սովորում են ուսումնարանների, իսկ 12 442-ը թույլեցների առաջին կուրսում:

Կրթության կառավարման տեղեկատվական համակարգում կա առանձին ենթահամակարգ՝ Մասնագիտական կրթության կառավարման տեղեկատվական համակարգը (ՄԿԿՅ <https://emis.am/uv>), որտեղ ներկայացված են մասնագիտական կրթության երեք ոլորտները՝ բարձրագույն, միջին մասնագիտական և արհեստագործական:

Կրթական տեխնոլոգիաների ազգային կենտրոնի (ԿՏԱԿ) տնօրեն Արտակ Պողոսյանի տեղեկացմամբ՝ այստեղ գրանցվում են ՄԿՈՒ հաստատությունների բոլոր ուսանողները, դասախոսները, աշխատակազմի մյուս ներկայացուցիչները:

Էլեկտրոնային մատյաններ և առցանց ընդունելություն՝ թույլեցներում և ուսումնարաններում

Արդեն երրորդ ուսումնական տարին է, որ թույլեցներում և ուսումնարաններում ներդրվել է Էլեկտրոնային մատյանը: «Մասնագիտական կրթության ոլորտում Էլեկտրոնային մատյանն առաջին տարում ներդրված էր փորձնական, այսինքն՝ գործում էր թղթային

Ընդունելության գործընթացը 2020 թվականից ամբողջությամբ կազմակերպվում է առցանց միջավայրում՝ dimord.emis.am Էլեկտրոնային հարթակի միջոցով, որը կրթության կառավարման տեղեկատվական համակարգի մաս է:

մատյաններին զուգահեռ, սակայն այժմ արդեն ամբողջությամբ Էլեկտրոնային մատյան է վարվում»,- նշում է Արտակ Պողոսյանը:

Ոլորտի թվայնացման կարևոր գործընթացներից ԿՏԱԿ տնօրենը հատուկ առանձնացնում է ընդունելությունը, որը 2020 թվականից ամբողջությամբ կազմակերպվում է առցանց միջավայրում՝ dimord.emis.am Էլեկտրոնային հարթակի միջոցով, որը ևս կրթության կառավարման տեղեկատվական համակարգի մաս է:

«Որևէ ուսումնական հաստատություն առանց այդ համակարգի չի կարողանում որևէ դիմորդի ընդունել

ուսումնական հաստատություն. դիմորդների գրանցումը նշված համակարգում պարտադիր պայման է»,- նշում է նա՝ հավելելով, որ առցանց հարթակում ներկայացված են ՀՀ-ում գործող բոլոր ուսումնական հաստատությունները, դրանցում գործող կրթական ծրագրերը՝ ըստ մասնագիտությունների, պետության կողմից հատկացված պետական պատվերով և վճարովի տեղերը, ընդունելության քննությունները, եթե այդպիսիք առկա են:

Դիմորդը հայտը ներկայացնում է առցանց՝ կցելով պահանջվող բոլոր փաստաթղթերը: Հայտերի և փաստաթղթերի ներկայացման ողջ ընթացքում նա կարող է հետևել ընդունելության ընթացքին՝ տեսնելով, թե տվյալ հաստատության համապատասխան մասնագիտությամբ որքան հայտեր են ներկայացված: Միաժամանակ, համակարգը հնարավորություն է ընձեռում չեղարկել հայտը, ներկայացնել նոր հայտ, խմբագրել հայտը՝ փոխելով մասնագիտությունը կամ ուսումնական հաստատությունը:

Տրանսպորտային ծախսերի փոխհատուցման գործընթացի թվայնացում

Արտակ Պողոսյանի խոսքով՝ թվայնացված է նաև կարիերայի կենտրոնների գործունեությունը, աշխատանքներ են տարվում տրանսպորտային ծախսերի փոխհատուցման գործընթացի վիճակագրության վարումն ու կառավարումը թվային միջավայրում իրականացնելու ուղղությամբ: Տրանսպորտային ծախսերի փոխհատուցման թվայնացման աշխատանքներն արդեն սկսվել են. այն ուսանողները և մասնագետները, որոնք պետության կողմից պետք է փոխհատուցում ստանան, անպայման պետք է ներկայացված լինեն համակարգում: Այդ աշխատանքը կատարում են ուսումնական հաստատությունները՝ տեղեկատվական համակարգում լրացնելով այն ուսանողների և դասավանդողների տվյալները, որոնց ուսումնառու-

թյան կամ աշխատանքի վայրը իրենց բնակության վայրից առնվազն 5 կմ հեռավորությամբ է տեղակայված:

«Ուսումնական հաստատության կողմից համակարգում լրացված տվյալները պարտադիր պայման են՝ պետության կողմից փոխհատուցում տրամադրելու համար: Այսինքն՝ դրանք հիմք են հանդիսանալու ֆինանսավորման համար», - թվարկելով թվայնացման ուղղությամբ կատարված աշխատանքները՝ նշում է Արտակ Պողոսյանը:

Համակարգը հնարավորություն է ընձեռում դիմորդին չեղարկել հայտը, ներկայացնել նոր հայտ, խմբագրել հայտը՝ փոխելով մասնագիտությունը կամ ուսումնական հաստատությունը:

Այդուհանդերձ, ԿՏԱԿ տնօրենը կարծում է, որ ՄԿՈՒ ոլորտում թվայնացման գործընթացի տեմպերն ու ծավալը դեռևս գիշում են հանրակրթության ոլորտին: Բայց հեռանկարում այդ ուղղությամբ անելիքները շատ են:

Ֆինանսավորման բանաձևը կթվայնացվի

ՄԿՈՒ ոլորտի ֆինանսավորման բանաձևի վերջնական մշակումից հետո գալիք սեպտեմբերից փորձ կարվի թվայնացնել համակարգի ֆինանսավորումը և կհաշվարկվի հաստատությունների բյուջետավորումը՝ հիմք ընդունելով էլեկտրոնային կառավարման համակարգում առկա տվյալները: Այս սկզբունքն այս տարվանից արդեն կիրառվում է հանրակրթության ոլորտում:

Ըստ Արտակ Պողոսյանի՝ տվյալների ճշգրիտ լրացումը դառնում է հիմք ամեն ինչի համար՝ սկսած ֆինանսավորումից, վերջացած վիճակագրության վարումով, վերլուծությունների և զեկույցների կազմումով և այլն: Հաջորդաբար նախատեսվում է նաև դիպլոմների թվայնացում, որը նախ կփորձարկվի բուհական համակարգում, ապա նոր փորձ կարվի տեղայնացնել նաև ՄԿՈՒ ոլորտում:

Պատասխանելով այն հարցին, թե թվային համակարգը կարո՞ղ է ինչ-որ զարգացում ունենալ և առաջարկ ներկայացնի դիմորդին, օրինակ՝ ուսումնական հաստատություններում կամ ընդհանրապես համակարգում առկա մասնագիտությունների վերաբերյալ՝ նպաստելով մասնագիտական ճիշտ կողմնորոշմանը՝ Արտակ Պողոսյանը նշում է. «Համակարգի ստեղծման հիմքում, ըստ էության, հենց այդ նպատակն էլ դրված է եղել: Ժամանակին չկար մեկ միասնական հարթակ, որի միջոցով դիմորդը կհասկանար՝ այս կամ այն մասնագիտությունը ո՞ր ուսումնական հաստատությունում է դասավանդվում, կամ ընդհանրապես ինչպիսի՞ մասնագիտություններ կան: Այսօր այդ ողջ տեղեկատ-

վական բազան ներկայացված է մեկ հարթակում: Ինչ վերաբերում է դիմորդների մասնագիտական կողմնորոշմանը, ապա այս հարցում պետք է ակտիվ լինեն նաև ուսումնական հաստատությունները՝ թարմացնելով իրենց կայքերը, ճիշտ ներկայացնելով իրենց մասնագիտությունները: Հատուկ ուզում եմ ընդգծել՝ մենք ունենք ուսումնական հաստատություններ, որոնք բավականին ինֆորմատիվ կայքեր ունեն, որտեղ կարող ես տեսնել՝ ինչ մասնագիտություններ կան տվյալ հաստատությունում, որքան է ուսման տևողությունը, ինչ որակավորում է տրվում, հետագայում որտեղ կարող են աշխատել, որ գործատուների հետ են համագործակցում և այլն»:

Տեխնոլոգիաները և ՄԿՈՒ կրթությունը

Նախորդ տարվանից մեկնարկած ՄԿՈՒ դասավանդողների ատեստավորման գործընթացը ևս թվայնացված է: Ըստ Արտակ Պողոսյանի՝ նախ էլեկտրոնային կառավարման համակարգում ուսումնական հաստատության ղեկավարը ներկայացնում է այն դասախոսներին, որոնք ատեստավորումից առաջ պարտադիր պետք է վերապատրաստվեն՝ համաձայն ԿԳՄՍ նախարարության սահմանած կարգի: Համապատասխան մասնագետների տվյալների հավաքագրումը, ինչպես նաև ատեստավորմանն առնչվող այլ տեղեկատվության շրջանառումն ու մնացած աշխատանքները կատարվում են թվային հարթակի միջոցով:

Թվայնացված է նաև ՄԿՈՒ ուսանողների՝ հաստատությունից հաստատություն տեղափոխման գործընթացը: Գործող մեխանիզմը հետևյալն է. տվյալ հաստատությունից հայտ է ուղարկվում ընդունող հաստատություն, և վերջինիս կողմից հայտի հաս-

ՄԿՈՒ ոլորտի ֆինանսավորման բանաձևի վերջնական մշակումից հետո փորձ կարվի թվայնացնել համակարգի ֆինանսավորումը, և հաստատությունների բյուջետավորումը կհաշվարկվի առկա տվյալների հիման վրա:

տատման դեպքում ուսանողի տեղափոխությունը կատարվում է:

ԿՏԱԿ տնօրենը նշում է, որ ավել հաճախ են հանդիպում քոլեջից ավագ դպրոց տեղափոխվելու դեպքերը: Քոլեջից քոլեջ տեղափոխումներն ավելի հազվադեպ են:

«Պատճառը, հավանաբար, մասնագիտական կրթության առանձնահատկությունն է. քոլեջներում և ուսումնարաններում սովորողները երևի ավելի հասուն են և մասնագիտության հարցում ավելի կողմնորոշված», - նշում է նա՝ շեշտելով, որ ցանկացած համակարգ ժամանակի ընթացքում զարգանում է:

Նախատեսվում է դիպլոմների թվայնացում, որը նախ կփորձարկվի բուհական համակարգում, ապա նոր փորձ կարվի տեղայնացնել նաև ՄԿՈՒ ոլորտում:

Նրա խոսքով՝ երբ մշակվում էր հեռավար կրթության կազմակերպման կարգը, բազմաթիվ տնօրեններ այնպես էին, թե հեռավար կրթությունը նախնական և միջին մասնագիտական կրթության ոլորտի համար չէ, և հեռավար եղանակով արհեստագործական և միջին մասնագիտական կրթության կազմակերպումն իրատեսական չէ: Այսօր էլ բազմաթիվ հաստատություններում այդ մտածելակերպը պահպանվում է, և դեռ կան մարդիկ, որոնք մտածում են, որ նոր տեխնոլոգիաները ՄԿՈՒ կրթության համակարգում չեն կարող լայնորեն կիրառվել: Մինչդեռ աշխարհում հեռավար կրթության բավականին արդյունավետ փորձ է ձևավորվել: Որոշակի մասնագիտությունների դեպքում ուսանողը միայն վերջում է ներկայանում քննության՝ դիպլոմը ստանալու համար: Կրթության և ուսուցման մնացած գործընթացը գրեթե ամբողջությամբ էլեկտրոնային եղանակով և հեռավար կարգով է կատարվում: Իհարկե, կան մասնագիտություններ, որոնց դեպքում պրակտիկ աշխատանքը շատ կարևոր է, բայց այսօրվա վիրտուալ աշխարհում պրակտիկ գործողություններ կատարելու լաբորատորիաներ նույնպես կան, որոնք շատ երկրներում վաղուց օգտագործվում են:

Տվյալների բազա. երբ խնդիրները և դրանց լուծումները դառնում են ակնառու

Ինչ վերաբերում է տվյալների բազայի ձևավորմանը, որը թվայնացման գործընթացի գլխավոր նպատակներից է, ապա այստեղ տարիներով կուտակված խնդիրները, որոնք թղթային համակարգի դեպքում կարող էին աննկատ մնալ, միանգամից բացահայտվում և ակնառու են դառնում:

Թվայնացված է ՄԿՈՒ ուսանողների՝ հաստատությունից հաստատություն տեղափոխման գործընթացը:

Օրինակ՝ երբ թվայնացվում էր մատյանը, հանկարծ պարզվեց, որ բաց թողնված դասերը լրացնելու համար որոշ հաստատություններ ինչ-որ վճարներ են գանձում ուսանողներից... Նախորդ տարի ԿԳՄՍ նախարարի համապատասխան կարգավորումներով արգելվեց նման բան անել:

Թվայնացումը օգնում է ստույգ տվյալներ ունենալ, որոնք նաև ըստ անհրաժեշտության փոխանցվում են այլ պետական համակարգերի, օրինակ՝ Պաշտպանու-

թյան նախարարությանը, որպեսզի բուլեջների վերջին կուրսում սովորողների տարկետման խնդիրը կարգավորվի: Այստեղ հսկայական թղթաբանություն կար, որն ամբողջությամբ էլեկտրոնային է դարձել՝ նպաստելով աշխատանքի բեռնաթափմանը:

Ամփոփելով խոսքը՝ Արտակ Պողոսյանը նշում է, որ ուսումնական հաստատությունների հետ ԿՏԱԿ-ը անընդհատ կապի մեջ է. համակարգում տվյալների լրացման, էլեկտրոնային մատյանի վարման և այլ գործընթացների վերաբերյալ ուղեցույցներ են տեղադրված, որոնք ապահովում են անհրաժեշտ աջակցություն համակարգից օգտվող ՄԿՈՒ հաստատությունների համապատասխան աշխատակիցների համար:

Աշխարհում հեռավար կրթության բավականին արդյունավետ փորձ է ձևավորվել և վիրտուալ աշխարհում պրակտիկ գործողություններ կատարելու լաբորատորիաներ նույնպես կան, որոնք շատ երկրներում վաղուց օգտագործվում են:

Մեծ ծավալի թվայնացման աշխատանքներ են նախատեսվում նաև Մասնագիտական կրթության և ուսուցման նոր օրենքի պահանջներով պայմանավորված, որոնք կիրականացվեն հընթացս՝ համապատասխան ենթաօրենսդրական ակտերի մշակումից և ընդունումից հետո:

Active Digitalization in the Vocational Education System

Artak Poghosyan, Director of the National Center for Educational Technologies (NCET), presented the digitalization process in the field of vocational education. According to him, all students, lecturers, and other staff members of vocational education institutions are now registered in the Vocational Education Management Information System.

The system includes the platform through which the admission process has been organized since 2020. The process of transferring students between vocational institutions has also been digitalized.

Mr. Poghosyan also presented the processes planned to be implemented in the near future through the system – in particular, the digitalization of the financing process of VET system and the calculation of institutional budgets based on available data, as well as the digitalization of diplomas.

The director also emphasized the importance of adopting best international practices in distance education in Armenia.

Գլխավոր խմբագիր՝
Արթուր Բաղդասարյան

ՀՊՄՀ լրագրության ամբիոնի պրոֆեսոր,
մանկավարժական գիտությունների թեկնածու

Խմբագրական խորհուրդ՝
Տաթևիկ Գասպարյան

«Կրթության զարգացման և նորարարությունների ազգային կենտրոն» հիմնադրամի «ՄԿՈՒ զարգացման ազգային կենտրոն» հիմնարկի տնօրեն

Աշոտ Արշակյան

ՀՀ ԿԳՄՄ լիցենզավորման գործակալության պետ

Սեդրակ Մամուլյան

«Հայ խոհարարական ավանդույթների զարգացում և պահպանում» ՀԿ նախագահ

Կարինե Դևոյան

«ԱՏԵԶՍ» նորաձևության կենտրոնի տնօրեն

Համարի պատասխանատու՝
Լալա Բադոյան

ՀՀ ԿԳՄՄ տեղեկատվության և հասարակայնության հետ կապերի վարչության տեղեկատվության բաժնի գլխավոր մասնագետ

Լրագրող՝
Կարինե Մանուկյան

ՀՀ ԿԳՄՄ տեղեկատվության և հասարակայնության հետ կապերի վարչության տեղեկատվության բաժնի պետ

Սրբագրիչ՝
Տիրուհի Նազարեթյան

Համակարգչային ձևավորումը՝
Հասմիկ Աբեյանի

Ծավալը՝ 6 մամուլ
Տպաքանակը՝ 260
Չափսը՝ 64 x 90, 1/8